

Slovenské vydanie

Informácie a oznámenia

Zväzok 57

16. júla 2014

Obsah

I Uznesenia, odporúčania a stanoviská

STANOVISKÁ

Európsky hospodársky a sociálny výbor

497. plenárne zasadnutie EHSV z 25. a 26. marca 2014

2014/C 226/01	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Trhové nástroje na prechod k hospodárstvu v EÚ s efektívnym využívaním zdrojov a nízkymi emisiami uhlíka“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)	1
2014/C 226/02	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému Úloha a budúcnosť slobodných povolání v európskej občianskej spoločnosti po roku 2020 (stanovisko z vlastnej iniciatívy)	10
2014/C 226/03	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Štatút európskej vzájomnej spoločnosti: predstavy, úloha a príspevok občianskej spoločnosti“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy) . . .	17
2014/C 226/04	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Vplyv sociálnych investícií na zamestnanosť a verejný rozpočet“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)	21

III Prípravné akty

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

497. plenárne zasadnutie EHSV z 25. a 26. marca 2014

2014/C 226/05	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie – Realizácia vnútorného trhu s elektrickou energiou a čo najefektívnejšie využívanie verejnej intervencie“ C(2013) 7243 final.	28
2014/C 226/06	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o námorníkoch, ktorou sa menia smernice 2008/94/ES, 2009/38/ES, 2002/14/ES, 98/59/ES a smernica 2001/23/ES“ COM(2013) 798 final – 2013/0390 (COD)	35

2014/C 226/07	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému Návrh smernice Rady, ktorou sa mení smernica Rady 2011/96/EÚ o spoločnom systéme zdaňovania uplatňovanom v prípade materských spoločností a dcérskych spoločností v rozličných členských štátoch COM(2013) 814 <i>final</i> – 2013/0400 (CNS)	40
2014/C 226/08	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 z 11. júla 2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu, a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 z 12. decembra 2006, ktorým sa zavádza európske konanie o platobnom rozkaze“ COM(2013) 794 <i>final</i> – 2013/0403 (COD)	43
2014/C 226/09	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o ochrane nesprístupneného know-how a obchodných informácií (obchodného tajomstva) pred ich neoprávneným získaním, využitím a sprístupnením“ COM(2013) 813 <i>final</i> – 2013/0402 (COD)	48
2014/C 226/10	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia, ktorým sa zriaďuje spoločný podnik Shift2Rail“ COM(2013) 922 <i>final</i> – 2013/0445 (NLE)	54
2014/C 226/11	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady o účasti Európskej únie na zvýšení kapitálu Európskeho investičného fondu“ COM(2014) 66 <i>final</i> – 2014/0034 (COD)	61
2014/C 226/12	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o posilnení určitých aspektov prezumpcie neviny a práva byť prítomný na konaní pred súdom v trestnom konaní“ COM(2013) 821 <i>final</i> – 2013/0407 (COD), „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o procesných zárukách pre deti podozrivé alebo obvinené v trestnom konaní“ COM(2013) 822 <i>final</i> – 2013/0408 (COD), „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o predbežnej právnej pomoci pre podozrivé alebo obvinené osoby pozbavené osobnej slobody a o právnej pomoci v konaní o európskom zatykači“ COM(2013) 824 <i>final</i> – 2013/0409 (COD), „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Dosahovanie pokroku pri realizácii agendy Európskej únie v oblasti procesných práv pre podozrivé alebo obvinené osoby – posilnenie základov európskeho priestoru trestného súdnictva“ COM(2013) 820 <i>final</i>	63
2014/C 226/13	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Rady, ktorým sa ustanovujú najvyššie povolené hodnoty rádioaktívnej kontaminácie v potravinách a krmivách spôsobenej jadrovou haváriou alebo iným prípadom rádiologického núdzového stavu“ COM(2013) 943 <i>final</i> – 2013/0451 (NLE)	68
2014/C 226/14	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Rady, ktorou sa menia smernice 89/608/EHS, 90/425/EHS a 91/496/EHS, pokiaľ ide o odkazy na zootechnické právne predpisy“ COM(2014) 4 <i>final</i> – 2014/0033 (COD)	69
2014/C 226/15	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o zootechnických a genealogických podmienkach na obchodovanie s plemennými zvieratami a ich zárodočnými produktmi a na ich dovoz do Únie“ COM(2014) 5 <i>final</i> – 2014/0032 (COD)	70

I

(Uznesenia, odporúčania a stanoviská)

STANOVISKÁ

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

497. PLENÁRNE ZASADNUTIE EHSV Z 25. A 26. MARCA 2014

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Trhové nástroje na prechod k hospodárstvu v EÚ s efektívnym využívaním zdrojov a nízkymi emisiami uhlíka“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2014/C 226/01)

Spravodajca: **Martin SIECKER**

Pomocný spravodajca: **Lutz RIBBE**

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 18. septembra 2013 rozhodol v súlade s článkom 29 ods. 2 vnútorného poriadku vypracovať stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému:

„Trhové nástroje na prechod k hospodárstvu v EÚ s efektívnym využívaním zdrojov a nízkymi emisiami uhlíka“.

Odborná sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 3. marca 2014.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 297. plenárnom zasadnutí 25. a 26. marca 2014 (schôdza z 25. marca 2014) prijal 123 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 6 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Prechod k hospodárstvu s efektívnym využívaním zdrojov a nízkymi emisiami uhlíka neprebíha dostatočne rýchlo. Tento proces sa musí urýchliť, ak chce EÚ nákladovo účinne a spoločensky prijateľným spôsobom dosiahnuť ciele stanovené na rok 2050, na ktorých sa dohodli členské štáty a ktoré EHSV podporil vo viacerých svojich stanoviskách. Dá sa to dosiahnuť kombináciou jasného, efektívneho, silného a účinného regulačného rámca s predvídateľnými trhovými nástrojmi. Ciele týkajúce sa znižovania emisií uhlíka, na ktorých sa dohodli členské štáty, majú spomaliť vyčerpávanie zdrojov a globálne otepľovanie, a tak zabrániť environmentálnej kríze v budúcnosti. Súčasťou strednodobého cieľa v tomto smere bude musieť byť podstatné rozšírenie využívania obnoviteľných zdrojov a významné postupné obmedzovanie využívania uhlia, pokiaľ sa zachytávanie uhlíka neukáže ako životaschopné a spoločensky prijateľné.

1.2 V dôsledku prebiehajúcej finančnej a hospodárskej krízy sa ceny energie stali stredobodom pozornosti, vzhľadom na dosah vysokých cien energie na náklady domácností v kontexte úsporných opatrení a na konkurencieschopnosť priemyslu. Energia sa považuje skôr za prekážku oživenia ako za súčasť riešenia. Tieto reálne obavy treba brať vážne, je však veľmi dôležité, aby najmä odvetvie energetiky mohlo pracovať na programe dlhodobého prechodu, ktorý by zaväzoval k jasne vytýčenému smerovaniu a stabilite jednotlivých politík a súvisiacich podporných mechanizmov. Význam trhových nástrojov spočíva v tom, že musia urýchľovať prechod k hospodárstvu s účinným využívaním zdrojov a nízkymi emisiami CO₂, a zároveň podporovať oživenie hospodárstva.

1.3 Cieľom environmentálnej fiškálnej reformy je využiť trhové mechanizmy na odstraňovanie negatívnych externalít spojených s využívaním prírodných zdrojov, a to rozpočtovo neutrálnym spôsobom spočívajúcim v znížení daňového zaťaženia práce. Táto reforma zároveň zahŕňa systematickejšie uplatňovanie zásady „znečisťovateľ platí“, a to pomocou postupného ukončovania dotácií, ktoré sú škodlivé pre životné prostredie a posunom od zdaňovania práce k zdaňovaniu využívania zdrojov. Vďaka tomu dokáže skorigovať zlyhania trhu, zvýšiť ekonomickú účinnosť, pomáhať rozvíjať nové priemyselné odvetvia, ktoré poskytnú udržateľné a miestne pracovné príležitosti, vytvorí jednoznačné a predvídateľné prostredie pre ekologicky inovatívne investície a zvýšením dodatočných príjmov prispieva k obnove rozpočtovej stability po recesii.

1.4 Ceny energií vzrástli vo všetkých odvetviach. V mnohých členských štátoch to vyvoláva silný odpor domácností i priemyslu. Je potrebné podrobne preskúmať čo spôsobilo tieto vysoké ceny (výroba, distribúcia, dane) a zistiť, v ktorých oblastiach spôsobilo využívanie obnoviteľných zdrojov nárast cien energie a v ktorých prispelo k stabilným alebo nižším cenám. Výbor vyzýva členské štáty, aby citlivo pokračovali v environmentálnej fiškálnej reforme, a to predovšetkým v čase krízy, v očakávaní zásadnejšej reformy svojich fiškálnych systémov v dohľadnom čase. Základným prvkom tejto reformy musí byť zaistenie správnych cien emisií uhlíka v EÚ, a teda aj na dohodnutej celosvetovej úrovni. Výbor vyzýva Komisiu, aby z environmentálnej fiškálnej reformy urobila neodlučiteľnú a stálu súčasť európskeho semestra s osobitným dôrazom na podporu energetickej účinnosti.

1.5 Trhové nástroje sa v súčasnosti v EÚ nevyužívajú jednotným a uceleným spôsobom. Členské štáty EÚ nevyužívajú v plnej miere možnosti, ktoré prechod na hospodárstvo s nízkymi emisiami uhlíka ponúka na inováciu a modernizáciu európskeho priemyslu a podporu zamestnanosti. Automobilový priemysel je dobrým príkladom toho, ako úspešne obmedziť využívanie uhlíkovodíkových palív prostredníctvom správnej kombinácie regulačných a trhových nástrojov. Trhové nástroje musíme posilniť a rozvíjať spôsobom, ktorý vysiela trhom jasný signál. Výbor vyzýva členské štáty, aby dodržiavali a uplatňovali zásady osvedčených postupov, ktoré boli prijaté v nedávnom oznámení Komisie o vnútorných trhoch s energiou a v súvisiacich usmerneniach⁽¹⁾. Dovŕšenie jednotného trhu v energetike by nepochybne odstránilo značné cenové rozdiely medzi jednotlivými členskými štátmi. Dokončenie medzishátých energetických sietí by navyše znížilo náklady na prechod k využívaniu obnoviteľných zdrojov energie sprístupnením záložných elektrární širšiemu okruhu odberateľov.

1.6 Výbor konštatuje, že popri politike v oblasti energie sa trhové nástroje môžu uplatniť aj v iných stratégiách zameraných na zvyšovanie účinnosti využívania prírodných zdrojov a znižovanie emisií CO₂, ako je recyklácia, udržateľnejšie nakladanie s odpadom a udržateľnejšie poľnohospodárstvo.

1.7 Reforma environmentálnej dane podporuje presunutie daňového zaťaženia z práce na využívanie zdrojov, a tak uľahčuje zachovanie existujúcich a vytvorenie nových pracovných miest v mnohých odvetviach hospodárstva. V rámci špecifického odvetvia, akým je energetika, by sa tiež mohla zaviesť daň za emisie CO₂ škodlivé pre životné prostredie, ktoré produkujú fosílna palivá, pričom výnosy z nej by sa mohli využiť na podporu zavedenia čistejších nových technológií, akými sú energie z obnoviteľných zdrojov, a energetickej účinnosti s cieľom dosiahnuť oveľa udržateľnejšiu kombináciu energetických zdrojov a zároveň udržať priemerné ceny energie alebo výšku faktúr za energiu na prijateľnejšej úrovni. Môže to prispieť k rozpočtovej konsolidácii s menšími negatívnymi dôsledkami na hospodársky rast a zamestnanosť ako iné priame alebo nepriame dane. Európska komisia by pri podpore reformy environmentálnej dane mala zohrávať úlohu koordinátora a hybnej sily.

1.8 Výbor považuje za neprijateľné, že neospravedlňovateľné aktivity škodlivé pre životné prostredie sa v EÚ naďalej dotujú, a to priamo z verejných rozpočtov i nepriamo ako „externé náklady“, ktoré nie sú internalizované v cenách výrobkov vzhľadom na nedostatočné uplatňovanie zásady „znečisťovateľ platí“. Takéto dotácie narúšajú signály trhu a bránia prechodu na hospodárstvo s účinným využívaním zdrojov a nízkymi emisiami uhlíka. EÚ sa už roky zaväzuje k postupnému ukončeniu dotácií, ktoré sú škodlivé pre životné prostredie a k internalizácii externých nákladov. Keďže si EÚ stanovila za cieľ ukončiť takéto dotácie do roku 2020, výbor je znepokojený nedostatkom chýbajúcich opatrení. Výbor vyzýva členské štáty, aby vypracovali súpis a akčné plány na zrušenie dotácií s nepriaznivým vplyvom na životné prostredie v súlade so stanoveným cieľom. Komisia by mala zohrávať úlohu koordinátora a hybnej sily v tejto oblasti, a to okrem iného tým, že ju zahrnie do európskeho semestra.

⁽¹⁾ SWD(2013) 439 final.

1.9 Slnecná a veterná energia má podstatne menší vplyv na životné prostredie, ako energia z fosílnych palív. Najlepšie formy ekologickej výroby energie zohľadňujú sociálne i environmentálne záujmy a potreby budúcich generácií, zachovávajú domácu výrobu a znižujú závislosť od dovozu energie, pričom vytvárajú nové pracovné miesta. Ekologická energia však nemôže na trhu súťažiť za rovnakých podmienok, pretože energia pochádzajúca z fosílnych palív a jadrová energia sú dotované v oveľa väčšom rozsahu ako energia z obnoviteľných zdrojov. Ekologická energia potrebuje spravodlivú príležitosť na rozvoj. V oblasti výroby energie je preto najpodstatnejšie zaistiť rovnaké podmienky pre všetkých.

1.10 Hoci sa hlavný cieľ prechodu na hospodárstvo s nízkymi emisiami uhlíka všeobecne prijíma, rýchlosť prechodu a zvolené metódy sú ešte stále predmetom búrlivej diskusie. Panuje obava, že sa nepodarí odhadnúť dosah recesie a dlhovej krízy na únosnosť európskeho hospodárstva. Jestvuje tiež pochybnosť, či urýchlenie prechodných opatrení z krátkodobého hľadiska nepoškodí konkurencieschopnosť. Napokon pretrvávajú nezhoda o hospodárskych prínosoch prechodných opatrení, ako aj pocit, že ich negatívne dôsledky sa prehliadajú. Výbor v predkladanom stanovisku berie uvedené obavy na vedomie a uznáva, že budú predmetom ďalších diskusií. Vyzýva však EÚ a jej členské štáty, aby si uvedomili naliehavosť úspešného zabezpečenia nízkouhlíkovej budúcnosti.

2. Úvod

2.1 Členské štáty EÚ nepostupovali dostatočne rázne pri prispôbovaní svojho hospodárstva klimatickým zmenám. V EÚ prebieha komplexná a podrobná diskusia o tom, či je nevyhnutné prispôbiť spoločnosť udržateľnému rozvoju a klimatickým zmenám. Jej výsledkom bola dohoda o opatreniach na dosiahnutie udržateľného rozvoja, vrátane ekologizácie hospodárstva. Tento politický smer je potvrdený vo viacerých dokumentoch: v stratégii udržateľného rozvoja z roku 2001, ktorá bola revidovaná v roku 2006, v siedmom environmentálnom akčnom programe, hlavnej iniciatíve stratégie Európa 2020 „Európa efektívne využívajúca zdroje“, pláne pre Európu efektívne využívajúcu zdroje a pláne prechodu na konkurencieschopné nízkouhlíkové hospodárstvo v roku 2050. Výbor podporil tento cieľ vo viacerých stanoviskách.

2.2 Všetky členské štáty čelili v posledných piatich rokoch vo väčšej či menšej miere problémom vyplývajúcim z bankovej krízy a krízy štátneho dlhu, ktoré ešte znásobil veľmi vážny hospodársky pokles. V súvislosti s úspornými opatreniami a vzhľadom na svetovú konkurenciu s nižšími cenami vyvolal vývoj cien energie pre domácnosti i priemysel pochybnosti o spôsobe, akým sa implementuje politika EÚ v oblasti životného prostredia a energetiky vzhľadom na jej potenciálne negatívne vedľajšie účinky. Situácia je kritická a je potrebné ju riešiť. Trhové nástroje treba využívať takým spôsobom, aby zaistili ekologizáciu hospodárstva, a zároveň podporili hospodárske oživenie.

2.3 Hoci túto diskusiu do určitej miery vyvolali klimatické zmeny, týka sa aj hospodárstva a pokroku spoločnosti. Európa môže získať veľmi veľa, ak povedie prechod k inkluzívnemu ekologickému hospodárstvu. Zistenia nedávnej štúdie Komisie potvrdili, že európsky priemysel si doposiaľ udržal svoje postavenie na svetovom trhu vďaka pomerne nízkej úrovni náročnosti na energiu a rozšírenosti využívania obnoviteľných zdrojov energie⁽²⁾. Výbor už poukázal na možnosti, ktoré nízkouhlíkové hospodárstvo prináša novým udržateľným formám podnikania a priemyselným zmenám⁽³⁾. Úspešná a rýchla transformácia je nielen výzvou, tento ekologický model hospodárstva je aj najlepšou možnosťou EÚ ako si zachovať postavenie svetovej hospodárskej veľmoci. Zároveň však jestvuje obava, že krátkodobé stanovovanie cien energie je jedným z faktorov, ktoré vedú k deindustrializácii a tento problém treba riešiť. Nízke ceny plynu v USA a Rusku majú dosah najmä na energeticky veľmi náročné odvetvia priemyslu. Pre veľkú väčšinu priemyselných odvetví sú však náklady na energiu menej dôležitým faktorom konkurencieschopnosti ako celková produktivita a cena práce. Komisia považuje prechod k nízkouhlíkovému hospodárstvu účinne využívajúcemu zdroje za ústredný prvok svojej hlavnej iniciatívy podporujúcej silnejší priemysel v Európe⁽⁴⁾, avšak nedávno upozornila na skutočnosť, že tento prechod sa musí uskutočniť spôsobom, ktorý zohľadňuje prevládajúce hospodárske a politické okolnosti⁽⁵⁾.

⁽²⁾ Európska komisia, Energy Economic Developments in Europe, European Economy 1/2014.

⁽³⁾ Stanovisko EHSV na tému „Podnikateľské modely pre udržateľný rast, nízkouhlíkové hospodárstvo a priemyselné zmeny“, Ú. v. C EÚ 133, 9.5.2013, s. 8.

⁽⁴⁾ Oznámenie „Silnejší európsky priemysel v prospech rastu a oživenia hospodárstva“ COM(2012) 582 final.

⁽⁵⁾ Oznámenie „Rámec politik v oblasti klímy a energetiky na obdobie rokov 2020 až 2030“, COM(2014) 15.

2.4 Je isté, že prechod k nízkouhlíkovému hospodárstvu by posilnil energetickú bezpečnosť Európy. Európa v súčasnosti dováža zemný plyn a ropu v hodnote viac ako 500 miliárd EUR, sčasti z politicky nestabilných regiónov. Nahradenie dovozu palív energiou zo zdrojov s nízkymi emisiami CO₂ vyrobenou v EÚ by zvýšilo odolnosť európskeho hospodárstva a pomohlo udržať hodnotové reťazce v Európe. Ak sa tento prechod uskutoční včas, za inteligentného riadenia zmien a správnej rovnováhy medzi hospodárskymi, ekologickými a sociálnymi záujmami, mohol by zohrať kľúčovú úlohu v prekonávaní krízy.

2.5 Tento prechod sa však nemôže uskutočniť na úkor konkurencieschopnosti Európy. Základnou požiadavkou je vyššia úroveň hospodárskej aktivity zahŕňajúca viac podnikov vo viacerých odvetviach zamestnávajúcich viac ľudí. V tejto súvislosti nemôže ignorovať dosah lacnej energie, pochádzajúcej najmä z bridlicového plynu, ktorá umožnila opätovný rozkvet spracovateľského priemyslu v USA. Hospodárstvo EÚ nutne potrebuje porovnateľnú priemyselnú obnovu, ktorá by ľuďom znovu poskytla prácu a zvýšila príjmy z daní. Opätovný rozkvet si bude do určitej miery vyžadovať väčšiu istotu a lepšiu reakčnú schopnosť politiky EÚ v oblasti energetiky, zároveň sa však musí pokračovať v uskutočňovaní vytýčeného programu prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo.

2.6 Cieľom EÚ je znížiť emisie CO₂ do roku 2050 o 80 až 95 % v porovnaní s rokom 1990. Komisia odhaduje, že v záujme dosiahnutia tohto cieľa by sa do prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo malo investovať každý rok o 1,5 % európskeho HDP viac. Náklady v prípade nekonania Komisia odhaduje na 50 miliárd EUR ročne. Avšak pre desiatky miliónov obyvateľov EÚ, ktorí sú nezamestnaní a musia sa vyrovnáť so nižšou životnou úrovňou, sú ich súčasné problémy oveľa hmatateľnejšie ako tieto „budúce náklady“. Ak sa nám nepodarí odstrániť tento rozpor, dosiahnutie stanoveného cieľa si môže vyžadovať oveľa viac času a peňazí.

2.7 Ciele a právne predpisy sú v prvom rade slová, politika je však založená na skutkoch. Na dosiahnutie cieľov zatiaľ nebolo podniknutých dost krokov. Má to mnoho príčin: finančná kríza, nekonanie zo strany členských štátov a ich návrat k pôvodnej politike, ako aj opozícia plynárenského a ropného odvetvia. Navyše panuje skutočná neistota a dochádza k zmenám spôsobeným nepredvídaným dosahom nového vývoja situácie alebo udalostí, ako napríklad prudký vzostup amerického bridlicového plynu a Fukušima. Výsledné nárazové politické opatrenia neposkytujú nevyhnutný stabilný a predvídateľný rámec. Ak má proces prechodu pokračovať bez zdržaní, musíme nájsť rovnováhu medzi pružnosťou politiky a nevyhnutným záväzkom k dlhodobým investíciám a škále s nimi súvisiacich trhových nástrojov. Vyžaduje si to intenzívny dialóg medzi všetkými zainteresovanými stranami energetického reťazca – európskymi inštitúciami, členskými štátmi, priemyslom a všeobecnou verejnosťou.

2.8 Podobne ako všetky trhy aj trh s energiou reaguje na cenové signály v rámci platného regulačného rámca. Ak trh s energiou neponúka kombináciu zdrojov energie, z ktorej vychádza plán prechodu, znamená to, že cenové signály nie sú správne. Signály možno zmeniť, treba však zabezpečiť, aby zainteresované subjekty z hospodárskej i sociálnej sféry neboli vážne znevýhodnené.

2.9 Pri prechode na nízkouhlíkové hospodárstvo sa musí zohľadniť sociálny dosah, predovšetkým na zamestnanosť. Komisia uviedla, že rast zamestnanosti v oblasti ekologického hospodárstva mal počas celej recesie pozitívnu tendenciu a podľa prognóz by si mal zachovať silnú pozíciu. Sektor aplikácií energetickej účinnosti a sektor využívania obnoviteľných zdrojov energie by mohli do roku 2020 samy o sebe vytvoriť 5 miliónov pracovných miest⁽⁶⁾.

Predpokladom spravodlivého prechodu je aktívna politika zamestnanosti, ktorá zabezpečí dôstojné pracovné príležitosti. Kľúčom k tomu je hospodárska obnova so súvisiacimi požiadavkami z hľadiska politiky, infraštruktúry a trhov v oblasti energetiky. Je nutné dôkladne posúdiť dosah na domácnosti s nízkymi príjmami a na ceny energií. Na trhu s energiou sa navyše skutočné náklady rôznych zdrojov energie často neodrážajú správne na cene energie. Na rozdiel od nákladov na obnoviteľné zdroje energie sa mnohé náklady na konvenčnú energiu neuvádzajú v cenách energie a neplatia faktúrou osobitne. Namiesto toho sú zahrnuté v štátnom rozpočte v podobe dotácií a skryté ako externé náklady škodlivých účinkov na zdravie a životné prostredie.

⁽⁶⁾ Oznámenie „Smerom k oživeniu hospodárstva sprevádzanému tvorbou veľkého počtu pracovných miest“, COM(2012) 173 final.

2.10 Zložitá problematika cien energie a jej dosah na domácnosti a priemysel ako spotrebiteľov boli predmetom oznámenia Komisie o cenách energie a nákladoch na energiu v Európe⁽⁷⁾. Jedným zo záverov bolo, že opatrenia financované prostredníctvom odvodovej a daňovej zložky cien v oblasti energetickej politiky, ktorá v posledných rokoch zaznamenala najväčšie zvýšenie, sa musí uplatňovať nákladovo čo najefektívnejšie.

3. Trhové nástroje

3.1 Všeobecné pripomienky

3.1.1 Mnohé právne predpisy EÚ boli koncipované s cieľom dosiahnuť zníženie emisií CO₂. Regulačný rámec sám o sebe nestačí, na podporu prechodu sú potrebné finančné a ekonomické stimuly fungujúce na zásade „cukru a biča“. Dôležitú úlohu v tomto procese zohrávajú trhové nástroje, ako sú environmentálne dane, obchodovanie s emisími kvótami a reforma dotácií⁽⁸⁾.

3.1.2 Tieto nástroje môžu naprávať zlyhania trhu, keďže vylepšujú systém cenových signálov prostredníctvom internalizácie externých nákladov a ponúkajú podnikom väčšiu flexibilitu a podporu, aby im umožnili dosiahnuť ciele a podnikli účinnosť a inovácie.

3.1.3 EÚ a členské štáty vytvorili určité nástroje, ako reformu environmentálnej dane, ukončenie škodlivých dotácií, obchodovanie s emisími kvótami, podporu obnoviteľných zdrojov energie a obstarávanie zohľadňujúce environmentálne hľadisko (tzv. zelené obstarávanie). Dostupné nástroje by v zásade mohli stačiť. Problémom je však implementácia do právnych predpisov, riadne uplatňovanie, kontrola a presadzovanie, na čo je potrebné zaistiť podporu občanov. Ak tento reťazec nie je dostatočne rozvinutý, skutočne hrozí, že nástroje nebudú správne fungovať, čo povedie k subštandardným výsledkom a nadmerným nákladom pre domácnosti a priemysel. Meradlom tohto rozporu sú enormné rozdiely v cenách nákladov na energiu medzi jednotlivými členskými štátmi.

3.1.4 Ak chce EÚ dosiahnuť svoje ciele v oblasti znižovania emisií CO₂, musí urýchliť tento proces a získať si podporu verejnosti. Musíme zvýšiť úspory energie a nahradiť dodávku energie získavanej z fosílnych palív energiou z obnoviteľných zdrojov. Oba faktory majú zásadný vplyv na prechod k ekologickému hospodárstvu. Pri prechode z uhlíkových zdrojov energie na obnoviteľné zdroje je nevyhnutné zabezpečiť alternatívne palivá a prechodné fázy, napríklad prostredníctvom plynu a jadrovej energie. Spôsob, akým členské štáty využívajú dostupné nástroje, nestimuluje trh dostatočne k lepším výkonom. Dôležité nástroje, ako environmentálne dane, sa nevyužívajú vo vhodnom rozsahu.

Do značnej miery je to preto, že kombinácia dostupných energetických zdrojov je v jednotlivých členských štátoch značne odlišná v závislosti od ich geografických podmienok, klímy, prírodných zdrojov a dejín. Takisto budú odlišné aj akčné plány členských štátov na zníženie emisií CO₂ a využívanie trhových nástrojov, hoci ich cieľ bude totožný.

3.1.5 Podľa názoru výboru musí byť energia z obnoviteľných zdrojov súčasťou tejto kombinácie a prioritizovaná spôsobom, ktorý zaisťuje, že politika v oblasti energetiky podporuje hospodársky rozvoj i prechod na hospodárstvo s nízkymi emisiami CO₂. Hoci sa podmienky v jednotlivých členských štátoch odlišujú, EHSV by bol napriek tomu veľmi rád, keby sa transeurópske energetické siete dokončili čo najskôr. Tieto spojenia môžu pridať cenný zdroj ku každej národnej stratégii.

3.1.6 Environmentálna politika by mala byť úzko prepojená s inými oblasťami politiky. Decentralizovaná výroba elektrickej energie vo vidieckych oblastiach môže vytvoriť mnoho ďalších pracovných miest. Kvalita života vo vidieckych oblastiach sa môže významne zlepšiť prepojením environmentálnej politiky s regionálnou politikou, ako aj ich príslušných fondov.

⁽⁷⁾ Oznámenie „Ceny energie a náklady na energiu v Európe“, COM(2014) 21 final.

⁽⁸⁾ Zelená kniha o trhovorientovaných nástrojoch na účely environmentálnej politiky a súvisiacich politík, COM(2007) 140 final.

3.2 Environmentálne dane

3.2.1 Cieľom takýchto daní je stanoviť cenu hospodárskych aktivít znečisťujúcich životné prostredie, ktorá by v súlade so zásadou „znečisťovateľ platí“ vyjadrovala skutočné náklady na výrobu a spotrebu nezachytené v trhových cenách. Takto je to napríklad v Poľsku, kde podniky znečisťujúce životné prostredie musia odvádzať určitý poplatok do národného fondu ochrany životného prostredia a vodného hospodárstva a z tohto fondu sa potom vyplácajú stimuly pre programy v oblasti udržateľnosti. Právo ukladať priame a nepriame dane patrí v EÚ do pôsobnosti členských štátov. Iba malý počet členských štátov vyberá špecifické environmentálne dane, pričom jestvuje niekoľko dobrých príkladov (Fínsko, Švédsko, Dánsko, Holandsko, Nemecko, Spojené kráľovstvo, Slovinsko a Estónsko). Rozsah daňových presunov je v jednotlivých členských štátoch rôzny. Celková suma presunutých prostriedkov sa odhaduje na viac ako 25 miliárd EUR ročne⁽⁹⁾.

3.2.2 Napriek úspechu environmentálnych daní v niektorých členských štátoch sa pri reforme environmentálnej dane nevyužil v plnej miere potenciál priniesť rozsiahlu zmenu fiškálnej politiky. Treba zdôrazniť, že reforma environmentálnej dane ponúka obrovské príležitosti, najmä ako súčasť opatrení na oživenie zamestnanosti. Ak sa motto členky Európskej komisie Connie Hedegaard „Zdaň čo spaľuješ, nie čo zarábaš“ uvedie do praxe a daňové zaťaženie sa presunie z práce na využívanie zdrojov, klesnú náklady zamestnávateľov na prácu a uľahčí sa vytváranie nových pracovných miest, a to nielen v drobných ekologických sektoroch, ale v mnohých odvetviach hospodárstva. Reforma environmentálnej dane by mala byť základným pilierom nevyhnutnej všeobecnej reštrukturalizácie štátnych financií zameranej na rozpočtovú konsolidáciu. Takáto reforma však samozrejme nesmie spôsobiť zvýšenie daňovej záťaže, musí byť nákladovo efektívna a ekologicky účinná. Je potrebné predísť zvýšeniu nákladov na energiu, ktoré by presahovalo možnosti úspor vďaka účinnosti.

3.2.3 Reforma environmentálnej dane môže tiež prispieť k prekonaniu rozpočtových deficitov. Environmentálne dane môžu prispieť ku konsolidácii rozpočtu, pričom majú menší negatívny dosah na hospodársky rast a zamestnanosť v porovnaní s inými priamymi alebo nepriamymi daňami, ako je daň z príjmu alebo DPH⁽¹⁰⁾. Komisia by mala v ročnom prieskume rastu a v európskom semestri dôkladnejšie zvážiť prínosy reformy environmentálnej dane.

3.3 Postupné ukončenie škodlivých dotácií

3.3.1 Cieľom EÚ je ukončiť do roku 2020 dotácie s nepriaznivým vplyvom na životné prostredie⁽¹¹⁾. Komisia to už prisľúbila v roku 2006 a 2009. Aj účastníci samitu G-20 v roku 2009 sa dohodli „postupne ukončiť poskytovanie neefektívnych dotácií na fosílnu palivá, ktoré podporujú ich neúspornú spotrebu“. Tento záväzok bol tiež zapracovaný do rámca Ázijsko-tichomorskej hospodárskej spolupráce a záverov konferencie Rio+20. Napriek všetkým prisľubom sa však neurobilo dosť.

3.3.2 OECD vypracovala na celosvetovej úrovni správu o dotáciách s nepriaznivým vplyvom na životné prostredie vo svojich členských krajinách: priama podpora z rozpočtu spolu s daňovými úľavami na fosílnu palivá predstavuje celkovú sumu 55 až 90 miliárd USD ročne⁽¹²⁾. Medzinárodná agentúra pre energiu vypočítala, že dotácie na fosílnu palivá na celom svete dosahujú sumu 523 miliárd USD a označila ich za „verejného nepriateľa číslo jeden“⁽¹³⁾. Svetová banka odhaduje výšku ročných dotácií na fosílnu palivá na 775 miliárd USD. Ak sa politické opatrenia nezmenia, dotácie na fosílnu palivá dosiahnu v nasledujúcich rokoch astronomickú výšku a spôsobia mnoho ďalších problémov. Postupné ukončenie dotácií do roku 2020 značne zníži dopyt po energii a obmedzí emisie CO₂ o 1,7 gigaton, zatiaľ čo štátom zabezpečí ďalšie rozpočtové príjmy.

⁽⁹⁾ Inštitút pre európsku politiku v oblasti životného prostredia (IEEP): Reforming environmental taxes and harmful subsidies: challenges and opportunities, s. 6.

⁽¹⁰⁾ Vivid Economics, Carbon taxation and fiscal consolidation: the potential of carbon pricing to reduce Europe's fiscal deficits, správa vypracovaná pre organizácie European Climate Foundation a Green Budget Europe, máj 2012.

⁽¹¹⁾ Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 1386/2013/EÚ z 20. novembra 2013 o všeobecnom environmentálnom akčnom programe Únie do roku 2020 (2007 – 2020).

⁽¹²⁾ OECD, Fossil fuel subsidies: billions up in smoke?, 2013.

⁽¹³⁾ European Wind Energy Association, press release, 4. 2. 2013.

3.3.3 Zatiaľ nie sú k dispozícii žiadne komplexné údaje o dotáciách na fosílnych palivách v EÚ. Údaje z rôznych zdrojov sa líšia. Vo všeobecnosti však možno povedať, že sú silne dotované. Na úrovni EÚ sú fosílnych palivách dotované sumou do 68,8 miliardy EUR ročne, vrátane 26 miliárd EUR priamych dotácií a do 42,8 miliardy EUR, ktoré členské štáty a občania musia zaplatiť v rámci kompenzácie negatívnych dosahov na spoločnosť a zdravie⁽¹⁴⁾. Dotácie s nepriaznivým vplyvom na životné prostredie neboli ustanovené s cieľom škodiť životnému prostrediu a mali iné, pozitívne ciele, ako poskytovať lacnú energiu z miestnych zdrojov alebo vytvárať pracovné miesta. EHSV naliehavo žiada členské štáty, aby zvažili, či chcú aj naďalej podporovať tieto ciele a ak áno, ako k tomu pristupovať bez škodlivého vplyvu na životné prostredie. Východiskovým bodom by bolo vypracovanie zoznamu EÚ, ktorý by poskytoval prehľad o týchto dotáciách.

3.3.4 Popri týchto priamych dotáciách z verejných rozpočtov a externých zdravotných nákladoch je potrebné zohľadniť nepriaznivé účinky spaľovania fosílnych palív na životné prostredie, ako aj ďalšie náklady, ako sú náklady na nápravu škôd na životnom prostredí a nápravu škôd po silných búrkach a záplavách spôsobených globálnym otepľovaním. Tieto externé náklady sú dôsledkom nedostatočnej implementácie zásady „znečisťovateľ platí“. Podľa odhadov nemeckého Spolkového úradu životného prostredia predstavujú externé environmentálne náklady emisií uhlíka 80 EUR na tonu emisií CO₂⁽¹⁵⁾ s ďalšou záťažou vo výške 290 miliárd EUR, keďže spaľovanie palív je zodpovedné za 3,652 miliardy ton emisií CO₂⁽¹⁶⁾. Jadrové elektrárne sú v EÚ dotované sumou 35 miliárd EUR, v čom nie sú zahrnuté náklady na pokrytie rizika havárií a zneškodňovanie odpadu. Výroba energie z obnoviteľných zdrojov je ročne priamo dotovaná sumou 30 miliárd EUR.

3.3.5 Technológia v oblasti obnoviteľných zdrojov sa napriek týmto rozdielom rýchlo rozvíja. Cena energie z obnoviteľných zdrojov v uplynulých rokoch prudko klesala (cena solárnych panelov klesla o 85 %) a v tomto sektore vzniklo mnoho pracovných miest, zatiaľ čo cena energie z fosílnych zdrojov ostáva naďalej rovnako vysoká. Zaujímavé skupiny v odvetví energetiky vyzvali v októbri 2013 na ukončenie dotácií obnoviteľných zdrojov energie a na zvýšenie dotácií a jadrovú energetiku. Ak by k tomu došlo, vzhľadom na úplnú absenciu rovnakých podmienok na trhu energia z obnoviteľných zdrojov nedokáže konkurovať ostatným systémom dodávky energie.

3.3.6 Nie všetky dotácie sú škodlivé. V situácii, kedy je potrebné rozvíjať nové technológie, aby sa podporilo budúce udržateľnejšie hospodárstvo, môže byť prospešné poskytovať dotácie na podporu počiatočného výskumu, vývoja a infraštruktúry dovedy, kým nové technológie nebudú schopné etablovať sa na trhu. Podobná podpora bola rozhodujúca v počiatočnej fáze rozvoja obnoviteľných zdrojov energie a bude potrebné v nej pokračovať, pokiaľ sa obnoviteľné zdroje v plnej miere neetablujú ako konkurencieschopné zdroje energie budúcnosti.

3.3.7 Podľa Plánu pre Európu efektívne využívajúcu zdroje mali členské štáty do roku 2012 určiť pomocou zaužívaných postupov najvýznamnejšie dotácie s nepriaznivým vplyvom na životné prostredie, pripraviť plány a harmonogramy postupného ukončovania týchto dotácií a podať o tom správu v rámci svojich národných programov reforiem. Tieto kroky sa však neuskutočňovali v dostatočnej miere. GR ENV vo svojej štúdii z roku 2012 poskytuje prehľad grantov a iných druhov dotácií v EÚ⁽¹⁷⁾, ktoré sú v skutočnosti dotáciami s nepriaznivým vplyvom na životné prostredie a navrhuje plán na preskúmanie takýchto grantov. Komisia by mala zohľadniť tento nástroj v prebiehajúcom európskom semestri.

3.4 Systém obchodovania s emisnými kvótami

3.4.1 Systém obchodovania s emisnými kvótami (EU ETS) je hlavným ekonomickým nástrojom Európy založeným na zásade obmedzovania a obchodovania a zameraným na znižovanie emisií skleníkových plynov. Zámerom tohto systému je dať podnikom silnú motiváciu na investície do predchádzania vzniku skleníkových plynov, a zároveň im poskytnúť flexibilitu, aby tento cieľ dosiahli najúčinnjším spôsobom.

⁽¹⁴⁾ Údaje o priamych dotáciách pochádzajú z dokumentu OECD „Inventory of Estimated Budgetary Support and Tax Expenditures for Fossil Fuels 2013“ z roku 2013 a dokumentu IVM Institute for Environmental Studies „Budgetary support and tax expenditures for fossil fuels: an inventory for six non-OECD EU countries“ tiež z roku 2013. Údaje o dosahu na zdravie pochádzajú zo správy Aliancie pre zdravie a životné prostredie (HEAL) „The unpaid health bill – how coal power plants make us sick“, ktorá vyšla v roku 2013. Pozri tiež článok v Süddeutsche Zeitung zo 14. 10. 2013: <http://www.sueddeutsche.de/wirtschaft/foerderung-der-energiebranche-oettinger-schoent-subventionsbericht-1.1793957>.

⁽¹⁵⁾ Bundesumweltamt: Schätzung der Umweltkosten in den Bereichen Energie und Verkehr, 2012.

⁽¹⁶⁾ Zdroj: Energetika EÚ v číslach – štatistická príručka 2013.

⁽¹⁷⁾ Inštitút pre európsku politiku v oblasti životného prostredia (IEEP): Study supporting the phasing-out of environmental harmful subsidies, október 2012.

3.4.2 EU ETS v súčasnosti čelí nerovnováhe medzi dodávkou a dopytom, ktorej dôsledkom je, že cenový stimul nepostačuje na podporu investícií do technológií s nízkymi emisiami uhlíka. Nadponuka emisných kvót je z veľkej časti dôsledkom závažnej hospodárskej krízy a rozsiahleho využívania medzinárodných kreditov. Naliehavo je potrebná štrukturálna reforma, aby sa systém obchodovania s emisnými kvótami stal silnou motiváciou na investície do nízkouhlíkových technológií. Prebytok kvót je potrebné stiahnuť z trhu a zvyšné práva sa musia previazať s budúcimi cieľmi znižovania emisií CO₂, ktoré budú nevyhnutné na dosiahnutie cieľa EÚ spočívajúceho v dosiahnutí hospodárstva s nízkymi emisiami uhlíka do roku 2050. Pri takejto reforme by sa malo tiež zohľadniť, či bude pre priemysel technologicky uskutočniteľná a hospodársky životaschopná, a starostlivo posúdiť možnosť neželaných dôsledkov v budúcnosti.

3.5 Kompenzačné opatrenia medzi štátmi, pokiaľ ide o uhlík

3.5.1 Je nutné urobiť ďalšie kroky v riešení otázky presunu emisií oxidu uhličitého, ako sú kompenzačné opatrenia medzi štátmi, pokiaľ ide o uhlík. Ide o mechanizmus zameraný na znižovanie emisií CO₂, ktorý zároveň zabezpečuje rovnaké podmienky pre všetkých. Prostredníctvom tohto mechanizmu sa cena dovážaného tovaru na hraniciach zvýši na základe výpočtu množstva emisií daného tovaru. Z modelov v nedávno publikovanej štúdii⁽¹⁸⁾ vyplýva, že kompenzačné opatrenia medzi štátmi, pokiaľ ide o uhlík, môžu významne obmedziť presun emisií oxidu uhličitého v relevantných odvetviach.

3.5.2 Niektorí významní obchodní partneri Európy však kompenzačné opatrenia v podobe, v akej sa o nich rokuje, neprijali s nadšením. Túto problematiku treba prerokovať v rámci WTO. Zmluva umožňuje zohľadniť takéto „neobchodné“ otázky. Nesmie sa však podceňovať zložitosť takýchto rokovaní bez globálnej dohody o stanovovaní cien CO₂. Lepšia koncepcia kompenzačných opatrení medzi štátmi, pokiaľ ide o uhlík, by mohla odstrániť tieto výhrady. Pointou je, že kompenzačné opatrenia medzi štátmi, pokiaľ ide o uhlík, nie sú antidumpingovým nástrojom, ale príspevkom k celosvetovej politike udržateľnej klímy za predpokladu, že ich koncepcia bude dobre vypracovaná.

3.6 Podpora energie z udržateľných zdrojov

3.6.1 Podpora energie z obnoviteľných zdrojov je jedným zo základných prvkov prechodu na hospodárstvo s nízkymi emisiami CO₂, pričom trhové nástroje môžu v tejto súvislosti zohrávať dôležitú úlohu. Zavedenie týchto nástrojov je záležitosťou členských štátov. Viacero z nich už využíva rôzne nástroje na dotáciu elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov, ako napr. podporu investícií a prevádzkovú podporu vrátane systému stanovovania výkupných cien. Zo skúseností z viacerých členských štátov vyplýva, že tento systém viedol k najväčšiemu nárastu výroby energie z obnoviteľných zdrojov, a to v mnohých prípadoch poskytnutím garantovaných a štedrých mier návratností investícií.

3.6.2 Je však dôležité, aby výkupné ceny stimulujúce zavádzanie energie z obnoviteľných zdrojov neboli financované len prostredníctvom všeobecného zvyšovania cien energie, pretože by hrozilo, že to vyvolá odpor verejnosti voči výkupným cenám a energii z obnoviteľných zdrojov ako takej. Na mnohých miestach k tomu však žiaľ došlo a odpor je skutočne citeľný. Je naliehavo potrebné prijať nápravné opatrenia na opätovné získanie podpory občanov v prospech ekologickej revolúcie.

3.6.3 Skutočnosť, že členské štáty majú rôzne podporné mechanizmy, prispieva k rozdrobenosti európskeho trhu s energiou. Výbor je zástancom využívania trhových mechanizmov, ktoré uľahčujú začlenenie národných systémov do európskeho trhu s energiou. Využívanie mechanizmov spolupráce, ako sú definované v smernici o obnoviteľných zdrojoch energie z roku 2009, je nevyhnutným predpokladom účinnejšieho využívania synergií v EÚ prostredníctvom trhu s elektrickou energiou⁽¹⁹⁾.

3.7 Trhové nástroje v automobilovom odvetví

3.7.1 Automobilový sektor je vo všeobecnosti dobrým príkladom úspešného uplatnenia trhových nástrojov. Cieľom prechodu je obmedziť a napokon ukončiť využívanie uhlíkových palív v tomto odvetví. Stratégia je zložená zo štyroch prvkov: regulácie, technológie, infraštruktúry a trhových nástrojov. Regulácia sa využíva na zvýšenie palivovej účinnosti a obmedzenie emisií nových vozidiel s vnútorným spaľovaním. Technológia umožňuje splniť požiadavky predpisov týkajúcich sa uhlíkových palív, ako aj rozvoj elektrických vozidiel. S čoraz širším využívaním elektrických vozidiel bude infraštruktúra zahŕňajúca nabíjacie stanice s elektromermi, miesta na výmenu batérií atď. musieť kopírovať a napokon aj nahradiť existujúcu infraštruktúru na zásobovanie uhlíkovými palivami. Zatiaľ čo sa regulácia, technológia a infraštruktúra postupne rozvíjajú, trhové nástroje môžu pri tomto prechode zohrávať rozhodujúcu úlohu.

⁽¹⁸⁾ Vivid Economics, Carbon taxation and fiscal consolidation: the potential of carbon pricing to reduce Europe's fiscal deficits, správa vypracovaná pre organizácie European Climate Foundation a Green Budget Europe, máj 2012.

⁽¹⁹⁾ SWD(2012) 164 final.

3.7.2 Doposiaľ najviditeľnejším spôsobom uplatnenia trhových nástrojov bola eskalácia daní z uhľovodíkových palív. Jej výsledkom bol prechod majiteľov vozidiel s vnútorným spaľovaním na menšie vozidlá s vyššou palivovou účinnosťou, verejnú dopravu a bicykle. Zdaňovanie vozidiel s vnútorným spaľovaním bolo tiež upravené tak, aby podnecovalo k nákupu a využívaniu vozidiel s vyššou palivovou účinnosťou, a to či už sadzbou dane z nákupnej ceny alebo ročnými cestnými daňami. Rovnaký systém diferencovaných daňových sadzieb sa uplatňuje aj na podporu elektrických vozidiel, avšak ich širokému prijatiu na trhu ešte stále bráni mnoho prekážok.

3.8 Ekologické verejné obstarávanie

3.8.1 Verejné obstarávanie, ktoré predstavuje 16 % HDP EÚ, je významným hráčom na trhu. Ekologické verejné obstarávanie je preto významným nástrojom podpory ekologických výrobkov a služieb. Komisia v uplynulých rokoch pracovala na komplexnom systéme usmernení a podpory a predložila akčný plán pre udržateľnú spotrebu a výrobu a oznámenie týkajúce sa ekologického verejného obstarávania. Na základe posúdenia výsledkov členských štátov Komisia stanovila orientačný cieľ, že do roku 2010 by 50 % všetkých výdavkov malo byť ekologických. Tento cieľ nie je ani zďaleka dosiahnutý a mal by dostať významnejšie miesto v akčných plánoch členských štátov.

3.9 Investície súkromného sektora

3.9.1 Prechod na udržateľnejšiu podobu výroby a spotreby v energetike a iných odvetviach si vyžaduje zásadnú reštrukturalizáciu hospodárstva. Vlády a vládne politiky to samy nedokážu. Vyžaduje si to zapojenie celej spoločnosti do tejto problematiky a rozsiahly dialóg vedený v spolupráci so všetkými zainteresovanými stranami s cieľom dosiahnuť konsenzus a záväzok vykonať tieto zmeny. Podľa plánu prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo majú súkromný a verejný sektor v nasledujúcich štyroch desaťročiach investovať ďalších 270 miliárd EUR ročne. Tretina týchto investícií sa môže financovať z verejných peňazí, zvyšok musí poskytnúť súkromný sektor. Ide o dlhodobé investície, ktoré Komisia vníma ako hlavnú úlohu na ceste EÚ späť k inteligentnému, udržateľnému a inkluzívnemu hospodárstvu, a to napríklad prostredníctvom dlhodobých európskych investičných fondov (EDIF) a Nástroja na prepojenie Európy.

3.9.2 OECD v jednom z pracovných dokumentov o životnom prostredí z roku 2012 odporučila, aby vlády v záujme podpory investícií do nízkouhlíkovej infraštruktúry zvyšujúcej odolnosť voči klimatickým zmenám a do ekologického rozvoja rozvíjali komplexné plány strategickkej infraštruktúry, ktoré by boli úzko prepojené s cieľmi príslušných krajín v oblasti klimatických zmien. Komisia by tiež mala hľadať príležitosti na vytvorenie takéhoto investičného prostredia pre EDIF vo vzťahu k udržateľnej budúcnosti. Z tohto hľadiska by investičné priority Nástroja na prepojenie Európy a EDIF mali byť v súlade s cieľmi plánov EÚ na prechod na nízkouhlíkové hospodárstvo a postup v energetike do roku 2050, stratégie EÚ na prispôbenie sa klimatickým zmenám a balíka opatrení v oblasti klímy a energetiky do roku 2030, o ktorom prebiehajú rokovania.

3.9.3 Takéto zdroje by mohli uľahčiť tento druh investícií. Keďže dlhodobá splatnosť aktív, ktoré je treba financovať, je spojená so zodpovednosťou inštitucionálnych investorov, tieto prostriedky by mohli prispieť k pritiahnutiu zdrojov z kapitálového trhu. Podmienkou však samozrejme je, že tieto investície sú príťažlivé, pretože riziko, a to najmä regulačné riziko, je obmedzené, pretože jestvuje predpoklad dostatočnej návratnosti a projekty, do ktorých sa investuje, sú z technického i finančného hľadiska zdravé.

3.9.4 Inovatívne fondy a finančné nástroje na pritiahnutie zdrojov z kapitálového trhu sú vítané. Bankový sektor však bude naďalej financovať veľkú časť európskeho hospodárstva prostredníctvom tradičných úverových nástrojov. Začlenenie ekologického aspektu do bankových štandardov je preto základným predpokladom presunu súkromného financovania z tradičných na nízkouhlíkové investície zvyšujúce odolnosť voči klimatickým zmenám. Inovatívne finančné nástroje musia v záujme dosiahnutia cieľov v oblasti klimatických zmien a energetiky stimulovať súkromné financovanie investícií, ku ktorým by inak nedošlo.

V Bruseli 25. marca 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému Úloha a budúcnosť slobodných povolání v európskej občianskej spoločnosti po roku 2020 (stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2014/C 226/02)

Spravodajca: Arno Metzler

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 14. februára 2013 rozhodol v súlade s článkom 29 ods. 2 svojho rokovacieho poriadku vypracovať stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému:

„Úloha a budúcnosť slobodných povolání v európskej občianskej spoločnosti po roku 2020“

(stanovisko z vlastnej iniciatívy) ⁽¹⁾.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 10. februára 2014.

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal na svojom 497. plenárnom zasadnutí 25. a 26. marca 2014 (schôdza z 25. marca 2014) 210 hlasmi za, pričom 8 členovia hlasovali proti a 11 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závěry a odporúčania

1.1. Prostredníctvom systematiky slobodných povolání bude v budúcnosti možné za predpokladu spoločenských úprav zabezpečiť podstatný prínos ku kvalitnému plneniu úloh v oblasti spoločenských hodnôt, akou je zdravie, k plneniu úloh v oblasti sociálnej starostlivosti, k ochrane občianskych práv, ako aj k hospodárskej prosperite. Slobodné povolania sú súčasťou každej demokratickej spoločnosti a predstavujú značný potenciál rastu z hľadiska zamestnanosti a HDP.

1.2. V niektorých členských štátoch EÚ sa pojem „slobodné povolanie“ nepoužíva. Systematika, ako aj súvisiace spoločenské problémy a riešenia existujú v celej EÚ. Zaznamenávajú sa však rozličné chyby vo vykonávaní dohľadu a zabezpečovaní kvality, ktorých príčinou sú spravidla nedostatky týkajúce sa vykonávania a ktoré nepredstavujú systémové chyby.

1.3. Na dosiahnutie optimálnej regulácie slobodných povolání je vhodná tak normatívna regulácia (*rules-based regulation*), ako aj regulácia založená na zásadách (*principles-based regulation*).

1.4. Poskytovanie služieb v rámci slobodných povolání je vymedzené informačnou asymetriou medzi poskytovateľom a príjemcom služieb. Služby súvisia s existenčnými otázkami života, zdravia, práva alebo s podstatnými hospodárskymi otázkami. Poskytovateľ služieb musí preto spĺňať prísne odborné a etické požiadavky.

1.5. V súvislosti s niektorými povolaniami existuje v mnohých krajinách regulácia cien. Táto regulácia cien sa môže používať na ochranu spotrebiteľa. Reguláciu cien je nevyhnutné riadne odôvodniť a dať jej takú podobu, aby slúžila verejným záujmom, a nie niektorej záujmovej skupine.

1.6. Profesionálne združenia alebo príslušné komory zastupujú vo všetkých členských štátoch záujmy príslušných profesií, poskytujú poradenstvo a čiastočne vytvárajú predpisy a zapájajú sa do štátnej regulácie. Neustálou činnosťou spoluprácou s inštitúciami zaručujú ochranu všeobecných záujmov občanov. Administratívne zjednodušovanie je jednou z priorit slobodných povolání a osoby vykonávajúce tieto povolania naň vynakladajú ekonomické aj ľudské zdroje bez toho, aby dostávali nejakú kompenzáciu z finančných prostriedkov štátu.

1.7. Členovia EÚ vytvárajú v príslušných štátoch samosprávy a vykonávajú nad nimi dohľad. V rámci tejto činnosti musia vylúčiť konflikty medzi regulačným oprávnením a zastupovaním záujmov a zabezpečiť splnenie očakávaní spotrebiteľov, pokiaľ ide o poznatky, etiku a charakter poskytovateľov služieb.

1.8. Príspevok slobodných povolání k dobrému fungovaniu administratívneho, politického a hospodárskeho života členského štátu je uznávaný na štátnej aj európskej úrovni, pretože slobodné povolania prispievajú k modernizácii a efektívnosti verejnej správy a služieb občanom a spotrebiteľom.

⁽¹⁾ V rámci prípravy stanoviska EHSV zadal výskumnému ústavu Europäisches Zentrum für Freie Berufe Univerzity v Kolíne nad Rýnom vypracovanie štúdie s názvom „The State of Liberal Professions Concerning their Functions and Relevance to European Civil Society“ (EESC/COMM/05/2013), ktorej vydanie sa pripravuje.

1.9. Toto odvetvie má rozhodujúci význam, pretože ponúka pracovné príležitosti mladým ľuďom, ktorí si ako svoju budúcnosť vyberú slobodné podnikanie a investovanie do svojich znalostí. Vykonávatelia slobodných povolání musia dodržiavať právne predpisy a/alebo kolektívne zmluvy, tak vo vzťahu k svojim zamestnancom, ktorí pre nich vykonávajú závislú činnosť, ako aj vo vzťahu k mladým ľuďom, ktorým umožňujú odbornú prípravu, praktická alebo odborné kurzy.

2. Od **artes liberales** k poskytovateľom služieb vychádzajúcim z poznatkov

2.1. Pojem „slobodné povolanie“ vychádza z pojmu „*artes liberales*“, ktorým sa v antike označovali povolania, ako sú učiteľ, právny zástupca, staviteľ, architekt alebo inžinier či lekár. Vykonávanie „*artes liberales*“ bolo výsadou slobodných občanov a šľachty.

2.2. Od 19. storočia sa pojem „slobodné povolanie“ už nevymedzoval „slobodným pôvodom“, ale sa odvíjal od vykonávanej činnosti.

2.3. Do začiatku 19. storočia si niektoré slobodné povolania vytvorili osobitný vzťah k štátu. To im bránilo v nezávislom plnení úloh a následkom bolo nízke spoločenské hodnotenie. Týkalo sa to najmä právnych zástupcov, o ktorých menovaní a preložení rozhodovali čiastočne sudy. Takisto dohľad nad ich činnosťou a disciplinárnu právomoc vykonávali čiastočne sudy.

2.4. V 19. storočí sa v rozličných krajinách dnešnej EÚ vytvorilo pod vplyvom liberalizmu profesijné povedomie slobodných povolání a vznikli samostatné, od štátu nezávislé profesijné organizácie. Povolanie právneho zástupcu sa tak vyslobodilo spod vplyvu štátu. Takisto akademickému spoločenstvu lekárov sa podarilo dosiahnuť obmedzenú nezávislosť lekárskeho povolania od štátnej regulácie a kontroly.

2.5. Úlohu vydávania profesijných osvedčení, vytvárania etických kódexov a profesijného dohľadu často vykonávali profesijné organizácie. Úloha tvorby právnych predpisov sa neskôr preniesla na samosprávne organizácie resp. stavovské komory.

2.6. Súčasný pojem „slobodné povolanie“ je sociologickým opisom.

2.7. Znakom slobodného povolania je poskytovanie kvalitnej nehmotnej služby s vyslovene intelektuálnou povahou na základe kvalitného (akademického) vzdelania, záväzok poskytovať služby vo verejnom záujme, odborne a hospodársky nezávislé plnenie úloh, osobné poskytovanie služieb, v rámci vlastnej zodpovednosti a odborne nezávisle, existencia osobitného dôverného vzťahu medzi objednávateľom a dodávateľom, potlačenie záujmu o dosiahnutie maximálneho zisku vo vzťahu k záujmu dodávateľa o poskytnutie optimálnej starostlivosti, ako aj záväzok dodržiavať presné a prísne právne a etické pravidlá súvisiace s profesiou.

2.8. Povolanie možno považovať za slobodné aj v prípade, keď nemá niektoré z týchto znakov, avšak sú splnené hlavné vlastnosti. V mnohých štátoch nepredstavuje prekážku označenia povolania za slobodné skutočnosť, že sa vykonáva v zamestnaneckom vzťahu, keď zostáva zachovaná odborná nezávislosť. EHSV konštatuje, že došlo k diverzifikácii slobodných povolání a komôr a organizácií, ktoré upravujú ich činnosť v európskom liberálnom systéme. Nové slobodné povolania, napríklad psychológ, sociálny pracovník, daňový poradca, poradca pri insolventnosti, geodet alebo sprostredkovateľ, ktoré sa za slobodné povolania nepovažujú vo všetkých krajinách, musia byť zodpovedajúco súčasťou koncepcie slobodných povolání.

2.9. V členských štátoch sa pojem slobodné povolanie chápe rozlične, v niektorých sa nepoužíva. V niektorých štátoch sa medzi slobodné povolania začleňuje len hlavný okruh povolání: zdravotnícka činnosť, poradenská činnosť ako právny zástupca, daňový poradca a audítor, personálny poradca, inžinier a architekt. V niektorých členských štátoch sa medzi slobodné povolania začleňujú aj umelecké činnosti.

2.10. Všetky členské štáty spolu musia zabrániť tomu, aby sa ťažilo z určujúceho znaku slobodných povolání, ktorým je informačná asymetria medzi poskytovateľom a príjemcom služby. Služby, ktoré sa ponúkajú v rámci slobodných povolání, sú komplexné a vyžadujú vysokú úroveň odborných poznatkov. Príjemca služby preto nemá dostatok informácií, odborných poznatkov a skúseností, aby pri výbere poskytovateľa a po prijatí služby posúdil kvalitu ponúkanej služby.

2.11. Slobodné povolania sú preto povolania založené na dôvere. Vzhľadom na informačnú asymetriu je nevyhnutné, aby príjemca služby dôveroval tomu, že poskytovateľ nebude z tohto informačného deficitu ťažiť vo svoj prospech, ale poskytne príjemcovi čo najlepšie služby prispôbené jeho požiadavkám. Požiadanim o poskytnutie služby vyjadruje príjemca služby poskytovateľovi dôveru. Vhodné nástroje na ochranu dôvery príjemcu služby sú minimálne odborné normy a dodržiavanie príslušných etických usmernení.

3. Regulácia a jej účel

3.1. Členské štáty používajú pri regulácii slobodných povolání v zásade dva rozličné regulačné prístupy, takzvaný regulačný prístup založený na zásadách (*principles-based regulation*) a zakazujúci a normatívny regulačný prístup (*rules-based regulation*).

3.2. Regulácia slobodných povolání zahŕňa morálne podmienky vykonávania povolania, ako aj etické normy súvisiace s povolaním. V tejto súvislosti sa uplatňuje sociálna zodpovednosť vykonávateľov slobodných povolání. Súbor všetkých etických noriem súvisiacich s povolaním sa označuje ako deontológia.

3.3. Regulácia založená na zásadách sa vyznačuje formuláciou abstraktných právnych zásad súvisiacich s povolaním, ktoré je nevyhnutné v jednotlivých prípadoch bližšie vymedziť (*outcomes-based regulation*). O spôsobe dosiahnutia stanovených cieľov však rozhoduje v jednotlivých prípadoch osoba, na ktorú sa príslušné právne predpisy vzťahujú. Naproti tomu normatívna regulácia je kazuistická.

3.4. Oba regulačné prístupy majú výhody aj nevýhody. Splňajú však základnú zásadu spoločenského záujmu získať nezávislé poradenstvo a podporu. Určenie problému a jeho riešenie sa pritom môžu časom zmeniť a vzhľadom na to bude nevyhnutná úprava alebo vytvorenie nových pravidiel.

3.5. V tejto súvislosti je užitočné pravidelné skúmanie pravidiel Európskou úniou a malo by sa zaviesť aj na štátnej úrovni. Na základe toho sa môžu staré slobodné povolania „oslobodiť“ (napr. v stavebníctve) a ak je to opodstatnené, môžu sa zaviesť pravidlá týkajúce sa nových slobodných povolání (napr. získavanie informácií alebo bankovníctvo).

4. Hospodárske aspekty

4.1. Slobodné povolania významne prispievajú k vytvoreniu a zachovaniu dôležitej spoločenskej infraštruktúry. Približne každá šiesta samostatne zárobkovo činná osoba vykonáva slobodné povolanie a trend je narastajúci. To isté sa týka každého šiesteho zamestnanca.

4.2. V skúmanom období rokov 2008 – 2012 sa zvýšil počet a podiel samostatne zárobkovo činných žien v hospodárskych odvetviach vyznačujúcich sa slobodnými povoláním. Ich podiel predstavuje približne 45 % a je výrazne vyšší, než podiel samostatne zárobkovo činných žien v celom hospodárstve (31,1 %).

4.3. Hospodárske odvetvia vyznačujúce sa slobodnými povoláním prispievajú k hrubej pridanej hodnote viac než každým desiatym eurom. V krízovom roku 2009 bolo zníženie hrubej pridanej hodnoty v hospodárskych odvetviach vyznačujúcich sa slobodnými povoláním miernejšie než vo všetkých hospodárskych odvetviach EÚ spolu: odvetvia „podnikateľské poradenstvo“ a „inžinierske kancelárie“ mali každé 600 000 podnikov, v odvetviach „právne poradenstvo“ a „vykonávanie auditov“ bolo po 550 000 podnikov, „kancelárie architektov“ 315 000 podnikov, reklama a prieskum trhu 270 000 podnikov.

4.4. Vzhľadom na rastový potenciál a podiel na zamestnanosti, ktorý toto odvetvie predstavuje, a to najmä v podobe kvalifikovaných a stabilných zamestnaní, je potrebné oceniť aktivitu slobodných povolání a podporiť ju v jej plnom podnikateľskom rozmere. EHSV oceňuje skutočnosť, že Komisia uznáva slobodné povolania ako samostatnú formu podnikania a vyjadruje vôľu podporiť toto odvetvie tým, že slobodné povolania zahrnie najmä do programov určených na podporu rozvoja a konkurencieschopnosti MSP. Tento prístup predpokladá, že sa budú analyzovať a rozvíjať podmienky štruktúr výkonu slobodných povolání, ako to o. i. určuje aj smernica o službách na vnútornom trhu. Slobodné povolania by sa nemali rozvíjať len ako spoločnosti, ktoré vlastnú jediná fyzická osoba alebo samostatne zárobkovo činné osoby. Musia sa dištancovať od problému zdanlivej samostatne zárobkovej činnosti.

5. Etika a orientácia na zisk

5.1. Podstatou slobodných povolání vo všetkých členských štátoch je hľadisko verejného záujmu. Zdravotnícke povolania a povolania v psychologickú a sociálnu oblasť podporujú infraštruktúru na zabezpečenie zdravia všetkých obyvateľov. Právne a daňové poradenstvo je v demokratickom právnom štáte súčasťou slobôd. Spolu s vykonávaním auditov zabezpečujú plynulý priebeh hospodárskych procesov. Tieto povolania priamo súvisia aj so základnými právami.

5.2. Z požiadavky verejného záujmu slobodných povolání súčasne vyplýva osobitná etická zodpovednosť. Profesie právneho a daňového poradenstva, ako aj vykonávanie auditov slúžia právnemu štátu a okrem toho chránia majetkové záujmy svojich mandantov. Sociálni pracovníci a psychológovia zabezpečujú pre európskych občanov inkluzívne a oveľa stabilnejšie prostredie z hľadiska vzťahov, ako aj z psychologického a sociálneho hľadiska. Architekti a inžinieri chránia spoločenstvo pred nebezpečenstvami súvisiacimi so stavbami a technickými zariadeniami a prostredníctvom vývoja infraštruktúrnych technických zariadení a technických inovácií podporujú inovačnú silu spoločnosti, ako aj kvalitu života ľudí. Umelecké povolania slúžia na rozvíjanie a formovanie kultúry. V tomto prípade, ako aj v prípade uvedenej informačnej symetrie sa predpokladá kvalitné vzdelanie a veľmi vysoké etické požiadavky.

5.3. V súvislosti s osobitnou požiadavkou verejného záujmu, pokiaľ ide o poskytovanie služieb v rámci slobodných povolání, a z toho vyplývajúcimi záväznými predpokladmi poskytovania služieb je nevyhnutné zabezpečiť záväzné pravidlá týkajúce sa profesie a zoznam všeobecne uznávaných etických noriem správania vzťahujúcich sa na príslušnú profesiu. Vo všetkých členských štátoch preto existuje minimálna úroveň regulácie. EHSV odporúča, aby všetky komory, organizácie a združenia slobodných povolání mali etické kódy a normy, ako aj štruktúrované etické výbory v rámci jednotlivých profesií.

5.4. Pokiaľ ešte neexistujú etické kódexy pre príslušné povolania, profesijné zastúpenia v príslušných členských štátoch by ich mali vypracovať ako nezáväznú profesijnú usmernenia. Okrem toho, príslušné stavovské komory a združenia by mali vytvoriť európske etické kódexy s cieľom zdôrazniť a zabezpečiť prísne požiadavky na poskytovanie služieb v rámci slobodných povolání na európskej úrovni. V článku 37 smernice o službách⁽²⁾ sa podporuje vytvorenie kódexov správania. Z významu, ktorý má poskytovanie služieb v rámci slobodných povolání pre mandantov, a osobitnej dôvery, ktorú musí mať príjemca k poskytovateľovi služby, súčasne nevyhnutne vyplýva osobné poskytovanie služieb.

5.5. Vzhľadom na osobný dôverný vzťah medzi príjemcom a poskytovateľom služby, ako aj na príslušné veľmi osobné právne záujmy je nevyhnutná zákonná ochrana tajomstva, zákonné právo na odmietnutie svedectva, ako aj zákaz vypovedania pre poskytovateľa služby a jeho spolupracovníkov. Sú to znaky slobodného právneho štátu.

5.6. Služby poskytované v rámci slobodných povolání, ktoré sa týkajú hlavných oblastí verejného záujmu, sa musia poskytovať celoplošne, napr. lekárska starostlivosť, sociálne alebo psychologické služby, lekárne a právne poradenstvo aj vo vidieckych regiónoch.

5.7. Tieto požiadavky predpokladajú, že osoby vykonávajúce slobodné povolania budú vždy uprednostňovať kvalitu služieb pred úsilím o dosiahnutie maximálneho zisku v súlade s etickými zásadami, ktorými sa riadi toto povolanie.

5.8. Ďalší vývoj predpisov v oblasti slobodných povolání sa preto nesmie zameriavať len na hospodárske hľadiská. Cieľom každej regulácie musí byť zabezpečenie celoplošného, kvalifikovaného poskytovania služieb spĺňajúceho najvyššie požiadavky na kvalitu. Je nevyhnuté stále kontrolovať, či sú existujúce úpravy vhodné na zabezpečenie týchto cieľov alebo v skutočnosti slúžia iným záujmom.

6. Požiadavky na slobodné povolania a ich profil v súčasnosti a budúcnosti

6.1. Na európskej úrovni by sa mal jednotne vymedziť pojem slobodné povolanie. Vo vymedzení pojmu by sa mali uvádzať len všeobecné znaky slobodného povolania a určiť kategórie slobodných povolání. Vymedzením pojmu sa nesmie brániť vzniku nových slobodných povolání. Vzorom by tu mohol byť návrh Charty slobodných povolání, ktorý vypracovali rôzne európske stavovské organizácie pod záštitou Rady európskych zubných lekárov (Council of European Dentists – CED).

⁽²⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/123/ES z 12. decembra 2006 o službách na vnútornom trhu (Ú. v. EÚ L 376, 27.12.2006, s. 36).

6.2. Okrem štátnych viacprofesijných organizácií a európskeho viacprofesijného zastúpenia by v každom členskom štáte mala byť pre jednotlivé slobodné povolania vytvorená profesijná organizácia, ktorá by zhrnula, uverejnila a rozvíjala etické zásady profesie, ak tieto činnosti nevykonávajú stavovské komory. Táto organizácia by mala byť zodpovedná aj za dodržiavanie etických zásad povolania.

6.3. Aj v budúcnosti bude nevyhnutné zabezpečiť prísne etické požiadavky týkajúce sa poskytovania služieb v rámci slobodných povolání prostredníctvom konkrétnych usmernení a jednoznačne vymedzených etických zásad. V tejto súvislosti možno použiť normované a postihovateľné úpravy týkajúce sa profesie, a takisto etické kódexy správania. Na základe toho sa posilní dôvera spotrebiteľov.

6.4. Okrem zabezpečenia odborných a etických požiadaviek na poskytovanie služieb v rámci slobodných povolání je nevyhnutné zachovať a posilniť aj konkurencieschopnosť a inovačnú schopnosť slobodných povolání. V súčasnosti je pre ne výzvou schopnosť prispôbiť sa rozdielnym predpisom členských štátov EÚ a konkurovať kolegom z iných členských štátov na stále integrovanejšom vnútornom trhu.

6.5. Profesionálne pravidlá musia byť zlučiteľné s európskymi základnými slobodami, najmä so slobodou poskytovať služby, slobodou usadiť sa a právom na voľný pohyb. Vzhľadom na to je nevyhnutné, aby profesionálne pravidlá boli nediskriminačné, slúžili nevyhnutnému dôvodu všeobecného záujmu a boli primerané. Okrem toho je nevyhnutné, aby boli v súlade s príslušnými štátnymi právnymi predpismi. V tejto súvislosti by sa mali niektoré úlohy podmieňovať osobitnou kvalifikáciou.

6.6. Pri poskytovaní služieb v rámci slobodných povolání sú veľmi osobné právne záujmy príjemcov služieb často vystavené osobitným nebezpečenstvám. Vzhľadom na tieto potenciálne nebezpečenstvá je nevyhnutné upraviť právo výkonu činnosti a stanoviť prísne požiadavky na získanie povolenia na jej vykonávanie. Týka sa to nielen vzdelania, ale aj ďalších osobných charakteristík, ako sú dobré meno, kontrola zdravotného stavu alebo vzdanie sa súčasného vykonávania nezlučiteľnej činnosti. Na úrovni EÚ sa táto požiadavka primerane zohľadňuje smernicou o uznávaní odborných kvalifikácií⁽³⁾, ako aj osobitnými predpismi, ako sú usmernenia pre lekárov a zubných lekárov a smernica o poskytovaní právnických služieb⁽⁴⁾ alebo smernica o štatutárnych auditoch⁽⁵⁾.

6.7. Takmer vo všetkých členských štátoch sú osoby vykonávajúce slobodné povolanie povinné pravidelne sa ďalej vzdelávať. Existujú rozdiely v overovaní opatrení ďalšieho vzdelávania a v následkoch neabsolvovania náležitého ďalšieho vzdelávania. Vzhľadom na čoraz zložitejšiu situáciu, stály vývoj technických postupov v medicíne a technike, ako aj na stály nárast štátnych a medzinárodných právnych predpisov je úlohou slobodných povolání zabezpečiť účinné ďalšie vzdelávanie všetkých príslušníkov profesie.

6.8. Vo väčšine členských štátov môžu príslušníci slobodných povolání takmer neobmedzene odborne spolupracovať s príslušníkmi iných profesií. V niektorých členských štátoch sa však okruh partnerov obmedzuje na vybrané slobodné povolania, ustanovujú sa určité väčšinové požiadavky, pokiaľ ide o spoločníkov, hlasovacie práva alebo konateľov, a vylučuje sa kapitálová účasť tretích subjektov. Tieto ustanovenia predstavujú jeden z možných prostriedkov na zabránenie jednostranným hospodárskym cieľom pri vykonávaní slobodných povolání.

6.9. Účasť príslušníkov iných profesií na spolupráci v rámci slobodných povolání môže spôsobiť konflikty s ochranou tajomstva, ako aj s právom odmietnuť svedectvo. V tomto prípade je nevyhnutné zabezpečiť, aby sa spoluprácou v rámci slobodného povolania neznižila ochrana mandanta, klienta alebo pacienta. Tieto problémy možno účinne odstrániť obmedzením okruhu partnerov.

⁽³⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/36/ES zo 7. septembra 2005 o uznávaní odborných kvalifikácií (Ú. v. EÚ L 255, 30.9.2005, s. 22).

⁽⁴⁾ Smernica Rady 77/249/EHS z 22. marca 1977 na uľahčenie účinného výkonu slobody právnikov poskytovať služby (Ú. v. ES L 78, 26.3.1977, s. 17) [nedostupná v slovenskom jazyku] a smernica 98/5/ES Európskeho parlamentu a Rady zo 16. februára 1998 o uľahčení trvalého výkonu právnického povolania v inom členskom štáte ako v tom, kde bola získaná kvalifikácia (Ú. v. ES L 77, 14.3.1998, s. 36) [nedostupná v slovenskom jazyku].

⁽⁵⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/43/ES zo 17. mája 2006 o štatutárnom audite ročných účtovných závierok a konsolidovaných účtovných závierok, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice Rady 78/660/EHS a 83/349/EHS a ktorou sa zrušuje smernica Rady 84/253/EHS (Ú. v. EÚ L 157, 9.6.2006, s. 87).

7. Ochrana spotrebiteľov a samospráva

7.1. Vo všetkých členských štátoch existuje správa slobodných povolání prostredníctvom štátu, stavovských komôr alebo združení. V mnohých členských štátoch je koncepcia samosprávy ako organizačná zásada slobodných povolání neoddeliteľne spojená s myšlienkou vykonávania slobodných povolání.

7.2. Pokiaľ ide o samosprávu, v členských štátoch existujú dve rozličné koncepcie. V rámci jednej koncepcie profesijné združenia a komory ako dobrovoľné združenia zastupujú záujmy svojej profesie. Pôsobia pritom ako poradný orgán pri (štátnej) regulácii povolání. Okrem toho v etických kódexoch vyjadrujú kultúru profesie prostredníctvom noriem odborného vykonávania profesie. Podľa druhej koncepcie preberajú stavovské komory ako súčasť nepriamej štátnej správy aj verejné úlohy v oblasti poskytovania povolení na vykonávanie činnosti a zodpovedajúceho dohľadu. Samospráva nie je postavená proti štátnej správe, naopak, obe majú podobné funkcie.

7.3. Samospráva slobodných povolání pôsobí ako sprostredkovateľ medzi nezávislosťou príslušníkov profesie od vplyvu štátu na vykonávanie profesie a požiadavkou štátu týkajúcou sa regulácie. V rámci vlastných právnych predpisov príslušníkov profesie sa presadzuje nárok na nezávislosť od štátnych zásahov, súčasne sa však zaručuje zabezpečenie požiadavky služby verejnému záujmu, a vzhľadom na to slúžia tieto právne predpisy príjmom služieb a spotrebiteľom.

7.4. Samospráva slobodných povolání presadzuje zásadu subsidiarity, podľa ktorej by mal úlohy vždy plniť najvhodnejší subjekt. Príslušníci profesie majú osobitné odborné poznatky, a teda predstavujú najvhodnejší subjekt na správu a reguláciu slobodných povolání. Tento subjekt využíva zásadu kontroly hospodárskej súťaže.

7.5. Samospráva a samoregulácia slobodných povolání obmedzuje vykonávanie profesie svojich členov. Ide o činnosti nepriamej štátnej správy, v súvislosti s ktorými je potrebné prenesenie právomocí zo strany štátu. Každá samospráva a samoregulácia slobodných povolání je povinná dodržiavať základné slobody, právne predpisy štátu, ako aj európske a štátne protimonopolné predpisy.

7.6. Predpokladom fungovania samosprávy v tých krajinách, v ktorých je to podľa platných právnych predpisov možné, je povinné členstvo. Tento zásah do slobody vykonávania profesie je odôvodnený vzhľadom na prevahu verejného záujmu.

7.7. Predpisy o povinnom členstve musia mať takú podobu, aby nemali vplyv na slobodu poskytovať služby a slobodu usadiť sa. Vhodným nástrojom je uznanie registrácie iného členského štátu alebo (bezplatná) registrácia v prípade existencie členstva v inom členskom štáte Európskej únie.

7.8. Takisto v súvislosti s rokom 2020 by sa malo vychádzať z napätia medzi štátnymi a individuálnymi záujmami, ako aj z potreby nezávislého poradenstva a podpory. Predpokladá sa, že inštitút slobodného povolania bude funkčný aj v prípade, keď sa včas zabezpečí aktualizácia, ktorou sa neobmedzí podstata, porovnateľný predstih v oblasti poznatkov, nezávislosť resp. transparentnosť a na tom všetkom založená dôvera.

V Bruseli 25. marca 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

PRÍLOHA

k stanovisku Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Nasledujúce pozmeňovacie návrhy, ktoré získali viac ako štvrtinu odovzdaných hlasov, boli zamietnuté v priebehu diskusie (čl. 39 ods. 2 rokovacieho poriadku):

a) Bod 1.1

Zmeniť:

- 1.1 *Prostredníctvom systematiky slobodných povolání bude v budúcnosti možné za predpokladu spoločenských úprav zabezpečiť podstatný prínos ku kvalitnému plneniu úloh v oblasti spoločenských hodnôt, akou je zdravie, služby v sociálnej a psychologickú oblasti, plneniu úloh v oblasti sociálnej starostlivosti, k ochrane občianskych práv a slobôd, ako aj k hospodárskej prosperite. Slobodné povolania sú súčasťou každej demokratickej spoločnosti a predstavujú značný potenciál rastu z hľadiska zamestnanosti a HDP a sú schopné trvalo sa prispôbovať potrebám európskych občanov.*

Zdôvodnenie

Bude podané ústne.

Výsledok hlasovania

Hlasy za: 56

Hlasy proti: 128

Zdržali sa: 30

b) Bod 6.9

Zmeniť:

- 6.9 *Účast príslušníkov iných profesií na spolupráci v rámci slobodných povolání môže spôsobiť konflikty s ochranou tajomstva, ako aj s právom odmietnuť svedectvo. V tomto prípade je nevyhnutné zabezpečiť, aby sa spoluprácou v rámci slobodného povolania neznižila ochrana mandanta, klienta alebo pacienta. Dôvernosť, ako etická hodnota, musí byť prioritou pri výkone všetkých slobodných povolání. Tieto problémy možno účinne odstrániť rešpektovaním etických hodnôt obmedzením okruhu partnerov.*

Zdôvodnenie

Bude podané ústne.

Výsledok hlasovania

Hlasy za: 80

Hlasy proti: 116

Zdržali sa: 27

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Štatút európskej vzájomnej spoločnosti: predstavy, úloha a príspevok občianskej spoločnosti“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2014/C 226/03)

Samostatný spravodajca: **Mario CAMPLI**

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 22. januára 2014 rozhodol v súlade s článkom 29 ods. 2 svojho rokovacieho poriadku vypracovať stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému

„Štatút európskej vzájomnej spoločnosti: predstavy, úloha a príspevok občianskej spoločnosti“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy).

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 11. marca 2014.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 497. plenárnom zasadnutí 25. a 26. marca 2014 (schôdza z 25. marca 2014) prijal 140 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 5 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Závbery

1.1.1 Vzájomné spoločnosti sú súčasťou európskeho ekonomického a sociálneho modelu tak ako aj družstvá, nadácie a združenia. Rôzne formy podnikov, vrátane foriem podnikov sociálneho hospodárstva, sú bez ohľadu na právne vymedzenie podniku v rámci právnych systémov jednotlivých krajín základnou zložkou jednotného trhu Európskej únie aj z hľadiska podpory, investícií a rozvoja európskeho podnikateľského pluralizmu.

1.1.2 Vzájomné spoločnosti majú právo na európsky štatút, aby mohli reagovať na požiadavky pokrytia rizík hlavne v sociálnej a zdravotnej oblasti ochrany pracovníkov, podnikov a občanov.

1.1.3 Vzájomné spoločnosti odmietajú akceptovať, že ich zánik je nevyhnutný, a EHSV by chcel vyzdvihnúť hodnotu rôznorodosti foriem podnikov, vrátane subjektov sociálneho hospodárstva, v záujme zachovania európskeho hospodárskeho a sociálneho dedičstva. Informačná kampaň, aj keď je užitočná, však nemôže nahradiť potrebný právny rámec.

1.1.4 V Európe existuje veľké množstvo rôznych vzájomných spoločností (bolo zaznamenaných asi 40 typov), ale napriek svojej rozmanitosti uplatňuje 95 % z nich rovnaké princípy riadenia.

1.2 Odporúčania

1.2.1 EHSV v súlade so záväzkami prijatými v Štrasburgu na konferencii o sociálnom podnikaní žiada, aby Komisia urýchlene predložila legislatívny návrh týkajúci sa návrhu nariadenia o štatúte európskych vzájomných spoločností.

1.2.2 Podľa EHSV by mal byť model vzájomných spoločností uznaný prostredníctvom celoeurópskeho koherentného právneho rámca, ktorý by zodpovedal jeho hospodárskemu významu a sociálnej úlohe.

1.2.3 EHSV odporúča, aby sa tento štatút zameril na riadenie, nie na činnosť, v záujme zachovania rôznorodosti vzájomných spoločností.

1.2.4 EHSV odporúča, aby sa štatút neusiloval o harmonizáciu legislatív členských štátov, ale aby bol fakultatívny.

1.2.5 EHSV žiada, aby bol publikovaný presný časový harmonogram postupu predkladania a prijímania návrhu štatútu európskych vzájomných spoločností.

2. Úvod

2.1 Cieľom tohto stanoviska je dosiahnuť, aby Komisia čo najrýchlejšie predložila návrh nariadenia o štatúte európskych vzájomných spoločností.

2.2 Európske vzájomné spoločnosti a zúčastnené subjekty majú pocit, že bez primeraného právneho rámca bude na európskej úrovni dochádzať k strate motivácie pri ich činnosti. To by malo vážne dôsledky v sociálnej oblasti v situácii oslabovania verejnej pomoci, v oblasti zdravotníctva (znižovanie rovnosti v prístupe európskych občanov k starostlivosti), v oblasti zamestnanosti (strata pracovných príležitostí, aj v prípade vysoko kvalifikovaných uchádzačov), ako aj pokiaľ ide o zvyšovanie európskej sociálnej súdržnosti a procesu európskej integrácie.

2.3 Už dávno sa diskutuje o európskom štatúte a riešenie je stále v nedohľadne.

2.3.1 Návrh štatútu európskych vzájomných spoločností má za sebou už dlhú históriu. Tá začala ešte v roku 1993 európskymi smernicami o poistení. Vzájomné spoločnosti tu žiadali, aby ich pôvodná forma riadenia osobných spoločností bola uznaná v európskom štatúte.

2.3.2 Prvý návrh nariadenia bol stiahnutý v roku 2006. Napriek oznámeniu z roku 2003 o práve obchodných spoločností, kde sa Európska komisia zaviazala zaviesť nové európske právne formy práve pre vzájomné spoločnosti, a napriek opätovnému záväzku v akčnom pláne na rok 2006 o modernizácii práva obchodných spoločností a riadení podnikov, stiahla Komisia v roku 2006 návrh štatútu európskych vzájomných spoločností zo svojej agendy.

2.3.3 V roku 2007 prišli združenia európskych vzájomných spoločností s novou iniciatívou o obnovenie tohto návrhu.

2.3.4 Európsky parlament prijal v roku 2010 písomné vyhlásenie v prospech štatútu vzájomných európskych spoločností a v júli 2011 vypracoval správu o úlohe európskych vzájomných spoločností, v ktorej dospel k závere, že je potrebný návrh štatútu.

2.3.5 V marci 2013 Európsky parlament jednomyselne prijal správu z vlastnej iniciatívy pána Berlinguera o uskutočniteľnosti štatútu európskych vzájomných spoločností.

2.3.6 Komisia sa zároveň v rámci Aktu po jednotnom trhu rozhodla financovať štúdiu o situácii a ťažkostiach vzájomných spoločností na vnútornom trhu (známa ako štúdia Panteia). Táto významná štúdia, publikovaná 12. októbra 2012 a usmerňovaná Komisiou, priniesla prvýkrát vyčerpávajúci pohľad na legislatívne, ekonomické a sociálne prostredie vzájomných spoločností v členských štátoch Európskej únie⁽¹⁾.

2.3.7 Následne Komisia zorganizovala verejné konzultácie o záveroch tejto štúdie (výsledky boli zverejnené v októbri 2013)⁽²⁾, úspech týchto konzultácií (vyše 300 odpovedí, z ktorých dve tretiny boli kladné) motivovali Komisiu k vypracovaniu posúdenia vplyvu so zameraním na uskutočniteľnosť návrhu štatútu európskych vzájomných spoločností.

2.4 EHSV vo svojom stanovisku (z októbra 2009) na tému „Rôzne typy podnikov“⁽³⁾ zdôraznil, že „na pluralizmus a rozmanitosť rôznych foriem podnikov sa pamätalo už v Zmluve o založení Európskeho spoločenstva a vyplývajú tiež z praxe, z rôznych právnych predpisov, ktoré už boli schválené, alebo sú práve v procese schvaľovania“. Výbor zahrnul vzájomné spoločnosti pod typ podnikov sociálneho hospodárstva.

2.5 V prílohe k vyhláseniu z konferencie o sociálnom podnikaní, ktorú usporiadala Európska komisia v spolupráci s EHSV 16. a 17. januára 2014, sa uvádza, že: „Mnohé zúčastnené subjekty sa domnievajú, že politické opatrenia v záujme sociálneho podnikania by sa mali vzťahovať na všetky podniky sociálneho hospodárstva (družstvá, vzájomné spoločnosti, združenia, nadácie atď.) EÚ by mala navrhnúť európsky štatút pre vzájomné spoločnosti, ktorý by im umožnil vykonávať cezhraničnú činnosť, vytvárať fúzie a reagovať na výzvy smernice Solventnosť II, ako aj európsky štatút pre združenia“. Antonio Tajani, člen Európskej komisie zodpovedný za podnikanie, pri tejto príležitosti oznámil začiatok legislatívnej iniciatívy Komisie zameranej na návrh štatútu.

3. Vymedzenie vzájomných spoločností

3.1 V jednotlivých krajinách EÚ jestvuje veľká rozmanitosť právnych foriem vzájomných spoločností. Tieto odlišné formy vzájomných spoločností a úloha, ktorú zohrávajú, závisí do kultúry a histórie vzájomných spoločností v príslušných krajinách. Z historického hľadiska práve vzájomné spoločnosti zaviedli v Európe prvé formy sociálneho zabezpečenia. V súčasnosti je hlavným poslaním vzájomných spoločností v EÚ vo všeobecnom záujme slúžiť svojím členom, teda zabezpečovať krytie rizík svojich členov tým, že im ponúka poisťovacie služby, sociálne služby, zdravotnícke služby a osobné asistenčné služby.

⁽¹⁾ Study on the current situation and prospects of mutuals in Europe http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/files/mutuals/prospects_mutuals_fin_en.pdf

⁽²⁾ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/promoting-entrepreneurship/social-economy/mutuals/index_en.htm

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 318, 23.12.2009, s. 22.

3.2 V EÚ bolo celkovo zistených **takmer 40 typov vzájomných spoločností**. Skoro 95 % vzájomných spoločností sa riadi 5 spoločnými zásadami riadenia:

1. **organizácia musí byť súkromnoprávna**, to znamená nezávislá od vlády a bez dotácií z verejných prostriedkov,
2. organizácia musí byť **zoskupením osôb**, nie kapitálu,
3. systém riadenia musí byť demokratický podľa zásady: **jedna osoba = jeden hlas**,
4. medzi členmi sa uplatňuje **zásada solidarity**: vstup členov musí byť voľný bez výberových kritérií,
5. vytvorený zisk musí byť použitý v **prospech členov**.

3.3 Podiel organizácií typu vzájomných spoločností na trhu predstavuje v Európe v **priemere 15,8 %** (12,8 % životné a 20,5 % neživotné poistenia). Okrem toho sa odhaduje, že organizácie typu vzájomných spoločností poskytujú zdravotnícke a **sociálne služby skoro 230 miliónom** európskych občanov, z ktorých približne 100 miliónov je krytých v rámci povinného zdravotného poistenia. V Európe zamestnávajú približne 350 000 osôb. Všeobecne sa uznáva, že hospodárstvo má prospech z **rozmanitosti štruktúr**, ktoré ho tvoria, pretože táto rozmanitosť zlepšuje **schopnosť reagovať** na zmeny na trhu. **Dlhodobá vízia** organizácií typu vzájomných spoločností okrem toho predstavuje v období krízy určitú výhodu voči kapitálovým spoločnostiam.

4. Všeobecné úvahy o návrhu štatútu európskej vzájomnej spoločnosti: Prečo štatút európskej vzájomnej spoločnosti?

4.1 V Európskej únii majú európsky štatút len akciové spoločnosti a družstvá. Pokiaľ ide o nadácie, o návrhu európskeho štatútu sa práve rokuje. Vzájomné spoločnosti európsky štatút nemajú ⁽⁴⁾.

4.2 Dôsledkom procesov európskej integrácie je zvýšená mobilita pracovníkov, podnikov a občanov. Je potrebné, aby sme na celom území EÚ dokázali zabezpečiť krytie zdravotných, sociálnych a iných poistných rizík, a aby pritom nedošlo k porušeniu zákonov, výhod a formy ochrany.

4.3 Komisia a Rada v súčasnom období pracujú na finančných a poisťovacích službách (Bazilej III, Solventnosť II), vysielaní a mobilite pracovníkov. Nová smernica o cezhraničnej starostlivosti platí v členských štátoch od 1. 1. 2014. Vzájomné spoločnosti členských štátov však nemajú právnu možnosť zúčastňovať sa na procese európskej integrácie a rozvoji vnútorného trhu, pokiaľ nezmenia svoju formu a neprijmú štatút európskeho družstva alebo štatút európskej akciovej spoločnosti. Vzájomné spoločnosti odmietajú akceptovať nezmeniteľnosť tejto situácie a EHSV by chcel vyzdvihnúť hodnotu rôznorodosti foriem podnikania, vrátane subjektov sociálneho hospodárstva, v záujme zachovania európskeho hospodárskeho a sociálneho dedičstva.

4.4 Rámec obozretného podnikania pre poisťovateľov Solventnosť II je doplňujúcim prvkom v prospech štatútu európskej vzájomnej spoločnosti. Tento štatút by vzájomným spoločnostiam umožnil využívať tzv. diverzifikáciu, vykonávať operácie zaistovania a správy aktív s cieľom znížiť náklady v prospech členov.

4.5 Vzájomné spoločnosti nemajú prístup na kapitálové trhy. Preto potrebujú spoločné nástroje na spoluprácu, aj na európskej úrovni, aby sa udržali na trhu, ktorý je veľmi konkurenčný.

4.6 Vzájomné spoločnosti, ktoré vykonávajú svoju činnosť na európskej úrovni, nie sú motivované len konkurenciou alebo hľadaním nových trhov, ale hlavne úsilím o zlepšovanie služieb poskytovaných svojím členom.

4.7 Vo všeobecnosti je potrebné, aby EÚ vzájomné spoločnosti oficiálne uznala, čo im dá právny základ a postavenie právoplatných aktérov v procese európskej integrácie.

⁽⁴⁾ Stanovisko EHSV k:

— štatútu európskej nadácie, Ú. v. EÚ C 351, 15.11.2012, s. 57,

— družstevným spoločnostiam, Ú. v. EÚ C 234, 22.9.2005, s. 1,

— štatútu európskej spoločnosti, Ú. v. ES C 129, 27.4.1998, s. 1 [pozn. prekl. nedostupné v slovenskom jazyku].

4.8 Štatút pre európsku vzájomnú spoločnosť sa rovná uznaniu reality vzájomných spoločností, ich hospodárskeho a sociálneho významu, ich špecifickej úlohy v oblasti riadenia rizík osôb, hlavne v oblasti sociálnej ochrany a zdravia.

4.9 Podľa EHSV by mal byť model vzájomných spoločností proste uznaný prostredníctvom celoeurópskeho koherentného právneho rámca, ktorý by zodpovedal jeho hospodárskemu významu a sociálnej úlohe. Navyše by to umožnilo vyhnúť sa zbytočnej administratívnej záťaži, dosiahnuť úspory z rozsahu a rozvinúť systém vzájomných spoločností vo všetkých členských krajinách Európskej únie (vrátane 4 členských štátov, ktoré formu vzájomných spoločností nepoznajú) a opierať sa pri tom o tento nový štatút, slobodu usadiť sa a slobodu poskytovať služby.

5. Konkrétne úvahy o návrhu štatútu európskych vzájomných spoločností: Aký má byť štatút európskej vzájomnej spoločnosti?

5.1 V Európe existuje veľké množstvo rôznych vzájomných spoločností (bolo zaznamenaných asi 40 typov), ale napriek ich rozmanitosti uplatňuje rovnaké princípy riadenia 95 % z nich. EHSV preto odporúča, aby sa tento štatút zamerlal na riadenie, nie na činnosť.

5.2 Okrem toho štatút vzájomnej spoločnosti vo svojej skupinovej forme umožní zachovať rozmanitosť štruktúry aktérov súčasných vzájomných spoločností v jej pôvodnej podobe: umožní zachovať štruktúru v jej identite, a pritom pomocou tohto nástroja dosiahnuť úspory z rozsahu (spoločné nákupy, spoločné produkty). Na zachovanie štruktúrnej rôznorodosti v jednotlivých štátoch, ktorá je v Európe charakteristická pre právnu formu vzájomnej spoločnosti, EHSV odporúča zakotviť ako hlavnú zásadu čo najväčšiu slobodu jej členov pri určovaní foriem a stanov.

5.3 Tento štatút bude nepovinný, aby nemal vplyv na vnútroštátnu legislatívu.

5.4 Dôležité je, aby vzájomné spoločnosti mali možnosť navzájom sa zoskupovať a podporovať cezhraničné operácie, aby systém vzájomných spoločností dosiahol európsky rozmer.

5.5 Návrh nariadenia musí umožniť vytvorenie:

- európskej vzájomnej spoločnosti pre fyzické osoby s bydliskom v rôznych členských štátoch alebo právnické osoby spadajúce pod právo rôznych členských štátov,
- európskej vzájomnej spoločnosti cezhraničnou fúziou niekoľkých existujúcich vzájomných spoločností,
- európskej vzájomnej spoločnosti transformáciou národnej vzájomnej spoločnosti, bez jej zrušenia, pokiaľ táto spoločnosť má sídlo a administratívne ústredie v jednom členskom štáte a prevádzku alebo pobočku v inom členskom štáte,
- európskej skupiny vzájomných spoločností.

5.6 Európska vzájomná spoločnosť bude aj naďalej podliehať, ako aj národné vzájomné spoločnosti, všeobecnej právnej úprave členských krajín: zapájanie pracovníkov do rozhodovacieho procesu, pracovné právo, právne predpisy v sociálnej oblasti, daňové právo, právo hospodárskej súťaže, právo priemyselného alebo duševného vlastníctva, konkurzné konanie a zastavenie platieb. Osobitné vnútroštátne pravidlá týkajúce sa činnosti vzájomných spoločností a dohľadu zo strany orgánov dohľadu by sa mali vzťahovať bez obmedzenia aj na európsku vzájomnú spoločnosť. V uvedených oblastiach a v ostatných oblastiach, ktoré nepokrýva toto nariadenie, platia ustanovenia práva členských štátov a legislatívy EÚ.

5.7 Pravidlá týkajúce sa zapojenia pracovníkov do európskej vzájomnej spoločnosti sú stanovené v smerniciach o právach pracovníkov, ktoré sú neoddeliteľným doplnením tohto nariadenia a musia byť uplatňované súčasne.

5.8 V štatúte európskej vzájomnej spoločnosti by sa malo valné zhromaždenie pozostávajúce z riadnych členov alebo zástupcov členov stanoviť ako prípustná alternatíva. Pokiaľ ide o hlasovacie práva, okrem zaručenia rovného hlasovacieho práva pre každého člena („jedna osoba = jeden hlas“) by sa malo stanoviť aj iné váženie hlasov.

V Bruseli 25. marca 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Vplyv sociálnych investícií na zamestnanosť a verejné rozpočty“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2014/C 226/04)

Spravodajca: **Wolfgang GREIF**

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 19. septembra 2013 rozhodol vypracovať podľa článku 29 ods. 2 rokovacieho poriadku stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému

„Vplyv sociálnych investícií na zamestnanosť a verejné rozpočty“

(stanovisko z vlastnej iniciatívy).

Odborná sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 12. marca 2014.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 497. plenárnom zasadnutí 25. a 26. marca 2014 (schôdza z 26. marca 2014) prijal 205 hlasmi za, pričom 6 členovia hlasovali proti a 3 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Zhrnutie

1.1 EHSV víta balík dokumentov Komisie o sociálnych investíciách, predovšetkým deklarovanú zmenu paradigiem, vďaka ktorej sa na sociálne investície nenazerá jednostranne ako na faktor nákladov, ale ako na investície do budúcnosti.

1.2 Na tomto základe EHSV objasňuje mnohé priaznivé účinky sociálnych investícií najmä na trh práce a verejné rozpočty v týchto oblastiach:

- sociálne služby a starostlivosť o deti
- vzdelávanie a boj proti nezamestnanosti mladých ľudí
- podpora zamestnanosti
- podpora zdravia a aktívne starnutie
- výstavba sociálnych bytov a bezbariérová spoločnosť
- sociálne podnikanie.

1.3 Objasňuje pritom reťazce pozitívnych účinkov a poukazuje na to, že

- rozšírenie sociálnych služieb má veľký vplyv na vytváranie pracovných miest v celej Európe;
- dobre naplánované, efektívne a účinné sociálne investície trvalo odbremeňujú verejné rozpočty, a tak nepredstavujú konkurenciu pre rozpočtovú konsolidáciu;
- aj nečinnosť v sociálnej oblasti má svoju „cenu“ a následné náklady vyplývajúce z absencie sociálnych investícií sú často mnohokrát vyššie;
- investície do sociálneho štátu neprinášajú len sociálny pokrok, ale sa vyplácajú aj z hospodárskeho a fiškálneho hľadiska.

1.4 Sociálny, ekonomický, fiškálny a spoločenský úžitok, t. j. „viacnásobná dividenda“ zo sociálnych investícií, je tým vyšší, čím sú tieto investície lepšie zasadené do vierohodného makroekonomického a inštitucionálneho kontextu.

1.5 S dôsledným a úspešným vykonávaním rozsiahleho balíka o sociálnych investíciách sú podľa názoru EHSV spojené tieto kľúčové požiadavky:

- Vierohodná zmena kurzu smerom k (preventívnym) sociálnym investíciám si vyžaduje odklon od jednostrannej a prísnej politiky úsporných opatrení. EHSV zdôrazňuje požiadavku týkajúcu sa uskutočňovania európskeho plánu oživenia hospodárstva a investícií s rozpočtom vo výške 2 % HDP.
- Bez zabezpečenia financovania a bez vhodných rámcových podmienok nie je možné využiť potenciál sociálnych investícií. Pri nadchádzajúcich konsolidáciách rozpočtov je okrem zvyšovania efektívnosti a účinnosti verejných výdavkov nevyhnutné nájsť tiež nové zdroje príjmov.

- Sociálne investície sa musia stať stabilným prvkom stratégie Európa 2020 a európskeho semestra. Musia byť výslovne zohľadnené v ročnom prieskume rastu a v odporúčaníach pre jednotlivé krajiny.
- EHSV podporuje diskusiu Komisie, aby v súlade s tzv. zlatým pravidlom financovania boli sociálne investície v kontexte rozpočtových pravidiel hospodárskej a menovej únie vyňaté z výpočtu čistého deficitu štátneho rozpočtu.
- Je potrebné usilovať sa o pokrok v metodike a vypracovanie vhodných nástrojov na meranie (pozitívnych) účinkov zvýšeného objemu sociálnych investícií a zdokonalenie sociálnych ukazovateľov v inštitucionálnom rámci hospodárskej a menovej únie.
- EHSV požaduje od Komisie, aby vypracovala ofenzívnejší a dlhodobejší plán vykonávania balíka o sociálnych investíciách aspoň do roku 2020.

2. Úvod

2.1 EHSV zastáva názor, že práve v čase krízy existuje mimoriadne vysoká potreba sociálnych investícií s cieľom bojovať proti narastajúcemu riziku chudoby, čo v sebe zároveň skrýva veľký potenciál vytvárania pracovných miest v celej Európe, ktorý sa musí mobilizovať prostredníctvom súkromných a verejných investícií⁽¹⁾.

2.2 EHSV preto privítal balík o sociálnych investíciách⁽²⁾, v ktorom Komisia vyzvala členské štáty, aby sa viac zamerali na sociálne investície, najmä na deklarovanú zmenu paradigiem, a teda nenazerali jednostranne na sociálne investície ako na faktor nákladov, ale ako na investície do budúcnosti⁽³⁾.

2.3 V balíku sa tiež uvádza, že sociálne investície, ktoré sú zamerané na účinky resp. výsledky a sú v praxi dôsledne uplatňované, trvalo zvyšujú možnosti zamestnania pre ľudí a významnou mierou prispievajú k dosiahnutiu cieľov stratégie Európa 2020 v politike zamestnanosti.

2.4 EHSV preto vyzval Komisiu, aby predložila konkrétny plán vykonávania balíka o sociálnych investíciách.

2.5 Zaznamenal, že slabým miestom iniciatívy Komisie sú otvorené otázky týkajúce sa financovania, a uviedol, že bez zmeny prevládajúcej politiky jednostranného znižovania výdavkov nie je reálne, aby bolo uskutočňovanie návrhov týkajúcich sa väčšieho objemu sociálnych investícií úspešné.

2.6 Stanovisko vychádza z tejto skutočnosti, pričom sa zameriava na viacnásobné pozitívne účinky sociálnych investícií predovšetkým na trh práce a verejné rozpočty a poukazuje na konkrétne požiadavky a odporúčania k vykonávaniu balíka o sociálnych investíciách.

3. Všeobecné poznámky k „viacnásobnej dividende“ zo sociálnych investícií – sociálny, ekonomický, fiškálny a spoločenský úžitok

3.1 Komisia prisudzuje sociálnej politike tri hlavné funkcie⁽⁴⁾, ktorými sú podpora ľudí v rôznych rizikových situáciách, stabilizácia hospodárstva a sociálne investície. Toto rozlíšenie netreba chápať ako vzájomné vymedzenie, poukazuje skôr na možnosti aktívnej tvorby politiky. Pritom treba dbať na komplementárnosť tak oblastí politiky, ako aj (inštitucionálnych) rámcových podmienok, čo napokon umožní aj sociálnu súdržnosť.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 11, 15.1.2013, s. 8.

⁽²⁾ COM(2013) 83 final.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 271, 19.9.2013.

⁽⁴⁾ COM(2013) 83 final, s. 3.

3.2 Nielen v rámci EHSV, ale stále viac aj vo výskume⁽⁵⁾ a v politike EÚ sa presadzuje poznanie, že investície do sociálneho štátu neprinášajú len sociálny pokrok, ale sa vyplácajú aj z hospodárskeho a fiškálneho hľadiska⁽⁶⁾. Zároveň chýbajú porovnateľné normy, ktoré by pomohli pochopiť a posúdiť všetky pozitívne vonkajšie vplyvy sociálnych investícií.

3.3 Je však nesporné, že dobre naplánované, efektívne a účinné sociálne investície – v závislosti od podoby a rozsahu stanovených opatrení pre jednotlivé krajiny – majú viacnásobné pozitívne účinky: existujúce sociálne potreby sú pokryté a vytvárajú sa pracovné príležitosti, podporuje sa rovnosť príležitostí, a to aj medzi pohlaviami, a súčasne rastúca zamestnanosť a klesajúca nezamestnanosť v značnej miere kompenzujú vzniknuté náklady. Investičný charakter sociálnych investícií sa prejavuje v tom, že sa pritom väčšinou neočakávajú okamžité „výnosy“, ale postupom času sa dostavia pozitívne účinky (napr. investície do vzdelávania, starostlivosť o deti, podpora zdravia, vytvorenie pracovných podmienok zodpovedajúcich životným fázam).

3.4 „Viacnásobná dividenda“ zo sociálnych investícií je tým vyššia, čím sú tieto investície lepšie zasadené do doplnkového, inštitucionálneho a celkového politického kontextu. Potrebné je strategické plánovanie a štruktúrované monitorovanie v zmysle cieľov stratégie Európa 2020.

3.5 Vzhľadom na súčasnú dramatickú mieru nezamestnanosti, ktorá v blízkej budúcnosti zrejme vôbec neklesne, môže dôraz na sociálne investície významne prispieť k väčšiemu rastu a zamestnanosti. Využívanie existujúceho potenciálu zamestnanosti si vyžaduje dôsledné uskutočňovanie politiky vytvárajúcej príležitosti v hospodárstve a spoločnosti. Sociálne investície do budúcnosti zamerané na účinky resp. výsledky, najmä rozvoj sociálnych služieb, ktorému sa pripisujú vo všeobecnosti oveľa väčšie účinky na vytváranie pracovných miest než akejkolvek inej forme využívania verejných prostriedkov, majú v tejto súvislosti ústredný význam.

3.6 Okrem pozitívnych účinkov na trh práce môžu sociálne investície odbremeniť verejné rozpočty, čím však nie sú v rozpore s rozpočtovou konsolidáciou. EHSV už uviedol, že pokus konsolidovať rozpočty v čase hospodárskeho poklesu jednostranne prostredníctvom krátenia výdavkov sa všeobecne považuje za neúspešný⁽⁷⁾. Dosiagnúť strednodobú a dlhodobú rovnováhu medzi príjmami a výdavkami sa podarí skôr tak, že sa budú riešiť štrukturálne problémy súvisiace s investíciami, a tým sa dlhodobu zmenu zväčší manévrovací priestor verejnej správy. Aktuálne analýzy ukazujú, že podpora inkluzívneho rastu a zvyšovanie zamestnanosti v súlade s cieľmi stratégie Európa 2020 by zabezpečili dodatočný priestor pre štátne rozpočty v celej EÚ až do výšky 1 000 miliárd EUR⁽⁸⁾.

3.7 Ďalej si treba uvedomiť, že práve v sociálnej oblasti má aj nečinnosť svoju „cenu“ a následné náklady vyplývajúce z absencie sociálnych investícií sú často mnohokrát vyššie. Táto myšlienka, že oprava je drahšia ako prevencia, sa nachádza vo viacerých oznámeniach Komisie⁽⁹⁾. So sociálnymi investíciami sa síce krátkodobo spájajú výdavky, ale zo strednodobého a dlhodobého hľadiska prinášajú spoločnosti väčšiu prosperitu a vyššie príjmy do štátnych rozpočtov, ktoré navyše značne znížia náklady v budúcnosti⁽¹⁰⁾.

3.8 Nie všetky sociálne výdavky sú sami osebe aj sociálnymi investíciami. Niektoré sociálne dávky majú v podstate konzumný účinok (napr. dôchodky, podpora v nezamestnanosti). EHSV však vždy zdôrazňoval význam investícií do silných systémov sociálneho zabezpečenia s cieľom podporovať spotrebu a konjunktúru (predovšetkým v čase krízy), vzhľadom na to, že fungujú ako automatické stabilizátory, ktoré podporujú príjmy a dopyt, a tým prispievajú k zvládaniu kríz v Európe⁽¹¹⁾.

⁽⁵⁾ Social and employment policies for a fair and competitive Europe – Background paper, Foundation Forum 2013, Eurofound, Dublin, s. 16.

⁽⁶⁾ Pozri poznámku pod čiarou č. 4.

⁽⁷⁾ Pozri poznámku pod čiarou č. 3.

⁽⁸⁾ EPC Issue Paper No. 72, Nov. 2012.

⁽⁹⁾ MEMO/03/58, 19.3.2003, resp. COM(2013) – IP/13/125.

⁽¹⁰⁾ O. i. COM(2013) 83 final, s. 2.

⁽¹¹⁾ Ú. v. EÚ C 133, 9.5.2013, s. 44, bod 4.4.2.

4. Príklady účinkov sociálnych investícií

4.1 Investície do sociálnych služieb: zvýšené investície do poskytovania a podpory sociálnej infraštruktúry (o. i. opatrovateľské služby, starostlivosť o starých ľudí, zdravotníctvo, služby pre ľudí so zdravotným postihnutím, domácnosti s opatrovateľskou službou, poradne atď.) vytvárajú pracovné miesta, zároveň významne prispievajú k vyššej účasti na trhu práce⁽¹²⁾ a zo strednodobého a dlhodobého hľadiska prispievajú k odbremeneniu verejných rozpočtov⁽¹³⁾, ako aj k oživeniu regionálneho hospodárstva. Podľa výpočtov Komisie je pri ročnej miere rastu zamestnanosti v oblasti zdravotníctva vo výške 0,5 % možné očakávať do roku 2020 zvýšenie zamestnanosti v tomto odvetví o najmenej jeden milión pracovných miest⁽¹⁴⁾. EHSV viackrát poukazoval na to, že vo verejnom, ako aj súkromnom sektore pritom musí ísť o pracovné miesta s kvalitnými pracovnými vzťahmi a spravodlivým odmeňovaním⁽¹⁵⁾.

4.2 Investície do starostlivosti o deti: mnohé štúdie na príklade starostlivosti o deti ukazujú, že pomocou cieľných investícií je možné spojiť sociálny pokrok so zvyšovaním konkurencieschopnosti⁽¹⁶⁾. Nové výpočty ukazujú, že verejné investície zamerané na plnenie barcelonských cieľov v oblasti starostlivosti o deti okrem značného vplyvu na zamestnanosť prinášajú aj výrazné príjmy do verejných financií. Napríklad štúdia⁽¹⁷⁾ týkajúca sa Rakúska ukazuje, že aj pri zohľadnení slabých hospodárskych vyhliadok boli investičné náklady po štyroch rokoch nižšie než dosiahnuté výnosy. Verejné rozpočty pritom ťažia z doplňujúcich účinkov: oživenia konjunktúry a regionálnej politiky, stúpajúcej priamej zamestnanosti, klesajúcich nákladov na dávky v nezamestnanosti atď. EHSV by privítal väčšiu výskumnú aktivitu a intenzívnejšiu výmenu osvedčených postupov aj v tejto oblasti.

4.3 Investície do detí: Komisia požaduje preventívne opatrenia prostredníctvom včasných investícií, aby sa zlepšili možnosti rozvoja a účasti detí (nielen detí zo znevýhodneného sociálno-ekonomického prostredia)⁽¹⁸⁾. Vo svojom odporúčaní „Investície do detí“ Komisia ukazuje, že preventívne investície proti chudobe detí je možné dosiahnuť pomocou celej škály opatrení. Objasňuje pritom pozitívny účinok budovania kvalitných zariadení starostlivosti o deti: podpora talentov, nižšie riziko predčasného ukončenia školskej dochádzky, lepšie pracovné príležitosti najmä pre ženy, ako aj impulzy na rast na regionálnej úrovni⁽¹⁹⁾.

4.4 Investície do vzdelania a boj proti nezamestnanosti mladých ľudí: životaschopnú Európu je možné zaistiť iba pomocou vyššej úrovne vzdelania a odstránením nedostatkov v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy. Investície do vzdelania, ktoré zodpovedá potrebám ľudí i hospodárstva, vedú k vyššej produktivite a vyšším príjmom z daní a sociálneho zabezpečenia. Výpočty OECD týkajúce sa zúročenia verejných výdavkov na vzdelávanie vykazujú ziskovosť v priemere 7,8 %⁽²⁰⁾. Podpora zamestnanosti mladých ľudí musí byť kľúčovým prvkom národných stratégií pre sociálne investície. Členské štáty sú právom vyzývané, aby prijali rózne opatrenia týkajúce sa mladých ľudí, predovšetkým tých, ktorí nie sú zamestnaní, nevzdelávajú sa ani sa nezúčastňujú na odbornej príprave (tzv. NEETs). Eurofound odhaduje, že hospodárske straty z dôvodu vylúčenia mladých ľudí z trhu práce resp. zo systému vzdelávania dosahujú ročne vyše 150 miliárd EUR, t. j. 1,2 % európskeho HDP⁽²¹⁾.

⁽¹²⁾ Drivers of Female Labour Force Participation in the OECD, OECD Social, Employment and Migration Working Papers 145, OECD Publishing, Thévenon Olivier (2013).

⁽¹³⁾ Ergebnis der Studie: jeder 2010 in die Mobilen Dienste investierte Euro schafft einen Gegenwert von 3,70 EUR, s.9, štúdia o spoločenskom a ekonomickom úžitku mobilných služieb opatrovateľskej starostlivosti vo Viedni prostredníctvom analýzy sociálnej návratnosti investícií, Schober, C. et al, Viedeň (2012).

⁽¹⁴⁾ SWD(2012) 95 final.

⁽¹⁵⁾ Ú. v. EÚ C 11, 15.1.2013, bod 4.7.5.

⁽¹⁶⁾ Zur ökonomischen Notwendigkeit eines investiven Sozialstaates, WIFO, Famira-Mühlberger, U (2014), Viedeň.

⁽¹⁷⁾ Investiver Sozialstaat Wachstum, Beschäftigung und finanzielle Nachhaltigkeit Volkswirtschaftliche und fiskalische Effekte des Ausbaus der Kinderbetreuung in Österreich, AK Europa (2013), Brusel resp. Eurofound (Ref.: EF1344).

⁽¹⁸⁾ Pozri The rate of return to the HighScope Perry Preschool Program, Journal of Public Economics, Heckman, J.J., et al. (2010), Vol. 94 (1-2), s. 114 – 128.

⁽¹⁹⁾ COM(2013) 778 final.

⁽²⁰⁾ Pozri poznámku pod čiarou č. 18.

⁽²¹⁾ Junge Menschen und NEETs in Europa: Erste Ergebnisse, Eurofound (EF1172EN).

4.5 Investície do podpory zamestnanosti: vysoká miera nezamestnanosti – predovšetkým nezamestnanosť mladých ľudí a dlhodobá nezamestnanosť – predstavuje vysokú záťaž nielen pre dané osoby, ale aj ich rodinných príslušníkov. Aj pre verejné rozpočty je pretrvávajúca nezamestnanosť veľkým problémom, ktorý sa musí riešiť pomocou opatrení zameraných na zvyšovanie kvalifikácií a podporu zamestnanosti⁽²²⁾. Čím dlhšie nezamestnanosť trvá, tým ťažšie sa dosiahne náležitý súlad dopytu po pracovnej sile s jej ponukou. Práve v hospodárstve založenom na znalostiach a technológiách je nedostatočná kvalifikácia a chýbajúce pracovné skúsenosti rozhodujúcou prekážkou trvalého úspechu na trhu práce.

4.6 Investície do zvládnutia demografických zmien a zlepšenie pracovných príležitostí pre starších ľudí: EHSV už viackrát uviedol, že trh práce je hlavným kľúčom k zvládnutiu demografických zmien. Ak sa bude existujúci potenciál zamestnanosti lepšie využívať, bude možné udržať stabilný pomer medzi prispievateľmi a poberateľmi dávok napriek nárastu počtu starších ľudí⁽²³⁾. Napriek predvídateľnému posunu vo vekovej štruktúre sa v mnohých členských štátoch EÚ doteraz len nedostatočne investovalo do úpravy podmienok pracovnej sféry zohľadňujúcej vek pracovníkov (vytvorenie pracovných podmienok zodpovedajúcich životným fázam) a do zlepšenia účasti na trhu práce.

4.7 Investície do zdravotnej prevencie a rehabilitácie: kladné účinky je možné zaznamenať aj pri podpore zdravia v rámci podniku i mimo neho, pretože zamestnateľnosť a riziko nezamestnanosti úzko súvisia s fyzickým a psychickým zdravím. Ak sa táto situácia ohrozenia včas nerozpozna a ak sa proti nej nezasiahne, dôjde nielen k trápeniu jednotlivcov, ale aj k vysokým spoločenským nákladom. Na zabezpečenie dlhodobej udržateľnosti verejných rozpočtov je potrebné viac investovať do prevencie.

4.8 Investície do výstavby sociálnych bytov: podobne ako Európsky parlament a Výbor regiónov považuje aj EHSV výstavbu sociálnych bytov za kľúč k sociálnej súdržnosti a žiada, aby bol na tento účel vytvorený európsky rámec⁽²⁴⁾. Pritom sa musí rešpektovať zásada subsidiarity v tom zmysle, že členské štáty si budú môcť aj naďalej určovať kritériá výstavby sociálnych bytov. Takéto investície uspokojujú naliehavé sociálne potreby (predovšetkým v oblasti boja proti chudobe a v oblasti sociálneho začleňovania), zároveň sa vytvárajú pracovné miesta v regiónoch, čím sa stabilizuje hospodárstvo a napr. prostredníctvom investícií do zateplovania bytov sa prispieva k boju proti klimatickým zmenám a energetickej chudobe⁽²⁵⁾.

4.9 Investície do bezbariérovej spoločnosti: EHSV už viackrát zdôraznil, že je nutné podporovať bezbariérovú spoločnosť⁽²⁶⁾. Ťažiskom sociálnych investícií by v tomto zmysle malo byť o. i. zameranie na investície do budovania verejných priestorov a bytov prispôbovaných potrebám starších ľudí a osôb so zdravotným postihnutím, do príslušných infraštruktúr na podporu mobility, ako aj poskytovania ľahko prístupných, cenovo dostupných a vysoko kvalitných sociálnych služieb pre znevýhodnené skupiny spoločnosti.

4.10 Investície do sociálneho podnikania: EHSV víta skutočnosť, že Komisia uznáva dôležitú úlohu, ktorú zohráva sociálne hospodárstvo pri vykonávaní balíka o sociálnych investíciách. Často sa na jeho vykonávaní priamo podieľa. Na podporu plnenia týchto úloh je potrebné, aby bol k verejným finančným prostriedkom a súkromnému kapitálu jednoduchší prístup vhodný pre obchodné modely sociálnych podnikov. Členské štáty by mali viac využívať inovatívne spôsoby financovania, napríklad zapojením súkromného sektora, čo by mohlo viesť k rozpočtovým úsporám⁽²⁷⁾. EHSV však znovu zdôrazňuje, že to v žiadnom prípade nesmie viesť ku komercializácii sociálnej politiky alebo nejednotnému prístupu k tejto politike. Štát sa nesmie zbavovať svojej sociálnopolitickej zodpovednosti⁽²⁸⁾.

5. Politické odporúčania

5.1 Zmena kurzu smerom k preventívnym sociálnym investíciám si vyžaduje odklon od jednostrannej, prísnej politiky úsporných opatrení.

5.1.1 Podľa názoru EHSV má rozšírenie sociálnych služieb väčší prínos k vytváraniu pracovných miest než akákoľvek iná forma verejných výdavkov. Preto nástojí na ďalšom progresívnom a udržateľnom rozvoji sociálneho štátu v Európe, aby mohol rozvinúť svoj potenciál ako ďalšia produktívna sila európskeho hospodárstva.

⁽²²⁾ Why invest in employment? A study on the cost of unemployment, Brusel, Idea Consult (2012).

⁽²³⁾ Ú. v. EÚ C 376, 22.12.2011, s. 74.

⁽²⁴⁾ Uznesenie EP z 11.6.2013 (2012/2293(INI), Ú. v. EÚ C 9, 11.1.2012, s. 4.

⁽²⁵⁾ Uznesenie EP k oznámeniu Komisie o sociálnych investíciách (PE508.296v01-00).

⁽²⁶⁾ Pozri o. i. TEN/515 „Prístupnosť ako ľudské právo“ (zatiaľ nezverejnené) a Ú. v. EÚ C 44, 15.2.2013, s. 28.

⁽²⁷⁾ Pozri poznámku pod čiarou č. 3.

⁽²⁸⁾ Ú. v. EÚ C 271, 19.9.2013, s. 91.

5.1.2 Úspešné uplatňovanie a vykonávanie rozsiahleho balíka o sociálnych investíciách vyžaduje, aby bol zasadený do vierohodného makroekonomického a inštitucionálneho kontextu. Bez zmeny politiky jednostranného znižovania výdavkov nie je možné dosiahnuť úspešnú integráciu na trhu práce, ani spravodlivú účasť čo najväčšej časti spoločnosti na spoločenskom a hospodárskom živote.

5.1.3 S ohľadom na balík o sociálnych investíciách a s tým spojené problémy EHSV zdôrazňuje požiadavku týkajúcu sa uskutočňovania európskeho plánu oživenia hospodárstva a investícií s rozpočtom vo výške 2 % HDP⁽²⁹⁾.

5.2 *Bez zabezpečenia financovania nie je možné využiť sociálny a hospodársky potenciál sociálnych investícií.*

5.2.1 Zmena paradigiem smerom k investičným a preventívnym stratégiám v hlavných oblastiach činnosti (o. i. v politike vzdelávania, sociálnych vecí, trhu práce a zdravotníctva) bude vierohodná len vtedy, keď bude zabezpečené financovanie, a to tak v rozpočte EÚ, ako aj v rozpočtoch členských štátov.

5.2.2 EHSV opakuje svoje presvedčenie, že v rámci nadchádzajúcich konsolidácií rozpočtov by sa preto nemalo dbať len na stranu výdavkov, ale že okrem zvyšovania efektívnosti a účinnosti verejných výdavkov je nevyhnutné nájsť tiež nové zdroje príjmov⁽³⁰⁾. EHSV v tejto súvislosti zastáva názor, že je potrebné posilniť daňovú základňu v členských štátoch, okrem iného výberom daní z finančných transakcií, tým, že sa odstránia daňové raje, ukončia preteky v znižovaní daní a prijímú sa opatrenia na zabránenie daňovým únikom. Okrem toho by sa mal kompletne prehodnotiť daňový systém, pričom sa zároveň bude musieť zohľadniť aj otázka príspevkov rôznych druhov príjmov a majetku⁽³¹⁾.

5.2.3 EHSV súhlasí s názorom Komisie, že Európsky sociálny fond (ESF) má slúžiť ako hlavný nástroj na podporu sociálnych investícií a že 20 % z neho sa má v každom členskom štáte vyčleniť na podporu sociálneho začlenenia a boj proti chudobe. Podľa názoru výboru by sa to však malo požadovať aj od iných fondov EÚ. Z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV), ako aj z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR) by sa teda mala podstatná časť prostriedkov použiť na sociálne služby, ako je napr. starostlivosť o deti, opatrovateľské služby alebo mobilita vo vidieckych oblastiach, pričom by sa to malo stanoviť vo vnútroštátnych dohodách.

5.2.4 EHSV mimoriadne kriticky vníma podmienenosť v kontexte správy ekonomických záležitostí, ktorá stanovuje krátenie prostriedkov z Kohézneho fondu ako sankciu pri nedodržaní požiadaviek EÚ v makroekonomickej oblasti. Nielenže to má procyklický a reštriktívny vplyv na hospodársky rozvoj, ale práve v krajinách zapojených do programu to sťažuje ďalšie nevyhnutné investovanie. Namiesto toho je potrebné vytvárať impulzy pre rast a poskytovať podporu a ďalej zvyšovať európsky podiel na spolufinancovaní predovšetkým v krajinách, ktoré sú obzvlášť zasiahnuté hospodárskou krízou.

5.3 *Sociálne investície sa musia stať stabilným prvkom stratégie Európa 2020 a európskeho semestra.*

5.3.1 EHSV žiada, aby sa v procese koordinácie európskeho semestra kládol väčší dôraz na sociálne investície. Toto nové stanovenie priorít sa musí explicitne zohľadniť v ročných prieskumoch rastu a v odporúčaníach pre jednotlivé členské štáty. Pritom sa musí objasniť, že zintenzívnenie sociálnych investícií je v súlade s rozpočtovou konsolidáciou podporujúcou rast.

5.3.2 V záujme dosiahnutia tohto cieľa EHSV podporuje začatú diskusiu v rámci Európskej komisie o uplatňovaní tzv. zlatého pravidla financovania („golden rule“), aby boli budúce investície verejnej správy v kontexte rozpočtových pravidiel hospodárskej a menovej únie vyňaté z výpočtu čistého deficitu štátneho rozpočtu. Tým sa zabráni tomu, že sa investície s dlhodobým čistým ziskom nebudú uskutočňovať. EHSV odporúča, aby sa diskutovalo o tom, či by sa zlaté pravidlo financovania nemohlo uplatňovať aj na sociálne investície podporované z prostriedkov štrukturálnych fondov EÚ.

5.3.3 Podpora sociálnych investícií musí byť tiež kľúčovým prvkom pri revízii integrovaných usmernení pre rast a zamestnanosť v rámci preskúmania stratégie Európa 2020 v polovici obdobia jej uplatňovania v roku 2014.

⁽²⁹⁾ Pozri Ú. v. EÚ C 133, 9.5.2013, s.77, bod 3.2.4.

⁽³⁰⁾ Pozri Ú. v. EÚ C 143, 22.5.2012, s. 94, bod 4.3.

⁽³¹⁾ Pozri Ú. v. EÚ C 143, 22.5.2012, s. 23, bod 6.1.3.1.

5.3.4 Podľa názoru EHSV je nevyhnutné, aby sa so všetkými aktérmi, ktorí majú v právomoci uskutočňovanie sociálnych investícií, viac konzultovalo a aby boli informovaní a zapojení do prijímania rozhodnutí a monitorovania.

5.4 *Lepšie metódy a účinnejšie nástroje na meranie úspechu stratégie zameranej na vyššie sociálne investície.*

5.4.1 Základy na prijímanie rozhodnutí o budúcom smerovaní politiky musia byť kvalitnejšie a komplexnejšie. Vo všeobecnosti sa treba usilovať o taký prístup k sociálnym investíciám, ktorý je časovo dynamickejší, orientovaný na životný cyklus a má preventívny charakter a ktorý presnejšie odráža skôr skutočné náklady než len statické analýzy nákladov a prínosov⁽³²⁾.

5.4.2 Vzhľadom na zložité súvislosti medzi rôznymi oblasťami politiky sú potrebné lepšie metódy na meranie úspechu a väčšia transparentnosť, napr. vo forme porovnania nákladov a prínosov s poňatím úžitku pre celú spoločnosť alebo opisáním scenárov rôznych politických opatrení v priebehu času so zohľadnením strednodobých a dlhodobých perspektív.

5.4.3 Možným prvým krokom by mohol byť ďalší metodický rozvoj existujúcich štandardizovaných dlhodobých projektov v jednotlivých oblastiach výdavkov súvisiacich aj s demografiou (napr. vzdelávanie, opatrovateľské služby, zdravotníctvo, dôchodky). Správa o starnutí obyvateľstva za rok 2015 by bola vhodnou príležitosťou na predstavenie „výnosov“ sociálnych investícií, ktoré sú potrebné a rozpočtované na základe vnútroštátnych podmienok. Doteraz sa to zanedbávalo, čo stále viedlo ku skreslenému a nadhodnotenému zobrazovaniu nákladov.

5.4.4 Ďalšou otvorenou otázkou je, aký význam by sa mal pripísať sociálnym ukazovateľom v existujúcom inštitucionálnom rámci hospodárskej a menovej únie. Ak majú mať ukazovatele v politickom smerovaní reálny význam, je prinajmenšom potrebné usilovať sa o ich zdokonalenie.

5.4.5 EHSV považuje za zaujímavú aj požiadavku Európskeho parlamentu⁽³³⁾ adresovanú Komisii, aby vypracovala porovnávací prehľad bežných ukazovateľov pre sociálne investície, ktorý by zahŕňal mechanizmus varovania pre monitorovanie pokroku v členských štátoch, a tiež výzvu určenú Komisii, aby preskúmala podpísanie „Paktu o sociálnych investíciách“, ktorým sa stanovujú investičné ciele a vytvára kontrolný mechanizmus.

5.5 *Prepracovanie a konkretizácia plánu vykonávania balíka o sociálnych investíciách.*

5.5.1 EHSV považuje plán vykonávania balíka o sociálnych investíciách, ktorý predložila Komisia, za príliš defenzívny, a preto ju vyzýva, aby vypracovala konkrétnejší a dlhodobejší plán (aspoň do roku 2020).

V Bruseli 26. marca 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

⁽³²⁾ Pozri: Európska komisia, Sociálna agenda, máj 2013, s. 15.

⁽³³⁾ Pozri poznámku pod čiarou č. 27.

III

(Prípravné akty)

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

497. PLENÁRNE ZASADNUTIE EHSV Z 25. A 26. MARCA 2014

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie – Realizácia vnútorného trhu s elektrickou energiou a čo najefektívnejšie využívanie verejnej intervencie“

C(2013) 7243 final

(2014/C 226/05)

Spravodajca: **Pierre-Jean COULON**

Pomocný spravodajca: **Sorin IONIȚĂ**

Európska komisia sa 5. augusta 2013 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

Oznámenie Komisie – Realizácia vnútorného trhu s elektrickou energiou a čo najefektívnejšie využívanie verejnej intervencie

C(2013) 7243 final.

Odborná sekcia pre dopravu, energetiku a informačnú spoločnosť, ktorá bola poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 10. marca 2014.

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal na svojom 497. plenárnom zasadnutí 25. a 26. marca 2014 (schôdza z 25. marca 2014) 135 hlasmi za, 1 hlasom proti, pričom 1 člen sa hlasovania zdržal, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor (ďalej len „EHSV“) víta nové oznámenie, ktorého cieľom je poskytnúť členským štátom usmernenia o tom, ako čo najefektívnejšie využívať verejnú intervenciu. EHSV to vníma ako príležitosť nanovo skoncipovať politiky a zohľadniť pritom doterajšie skúsenosti členských štátov a dať nový impulz procesu integrácie trhu EÚ s elektrickou energiou tým, že sa jasnejší dôraz bude klásť na prínos pre všetkých občanov (najmä najzraniteľnejšie osoby) a na odstraňovanie energetickej chudoby v EÚ.

1.2 EHSV odporúča presne definovať pojem „verejná intervencia“ a pojem „štátna pomoc“. Najefektívnejšie využívanie verejnej intervencie neznamena, že intervencia alebo pomoc by sa mali systematicky znižovať alebo zvyšovať, ale znamená to skôr to, že by sa mali optimalizovať.

1.3 EHSV odporúča väčší súlad národných verejných intervencií na európskej a miestnej úrovni, aby sa zabránilo riziku vzniku kontraproduktívneho vplyvu.

1.4 EHSV odporúča Komisii, aby dohliadla na to, že ciele jej oznámenia negatívne neovplyvnia realizáciu cieľov stratégie Európa 2020.

1.5 Lepšie integrovaný, silnejší a plynulý trh s elektrickou energiou by mal byť prínosom pre výrobcov a spotrebiteľov (MSP, remeselníkov a ďalších malovýrobcov). Hranice štátov však naďalej predstavujú obrovské prekážky z hľadiska predpisov, prenosových kapacít, štruktúry cien atď.

1.6 EHSV pripomína, že je naliehavo potrebné rozvinúť prenosovú infraštruktúru a posilniť elektrické prepojenia.

1.7 EHSV podporuje myšlienku, aby sa pri režimoch pomoci obnoviteľných zdrojov energie prijali opatrenia na európskej úrovni, a odporúča Komisii, aby podporovala mechanizmy spolupráce medzi členskými štátmi v záujme cezhraničnej pomoci.

1.8 EHSV súhlasí s tým, že podpora nových technológií by sa mala prehodnotiť podľa toho, ako dozrievajú. EHSV sa domnieva, že Komisia by mala jasne definovať pojem „zrelé zdroje energie“. Ide o definíciu, ktorá sa môže v priebehu času zmeniť.

1.9 EHSV súhlasí s názorom, že vnútorný trh s elektrickou energiou nie je sám osebe cieľom. Musí byť skoncipovaný v prospech všetkých spotrebiteľov, a to najmä tých najzraniteľnejších. EHSV podporuje myšlienku navrhnuť opatrenia na európskej úrovni s cieľom posilniť postavenie užívateľov ako kľúčových aktérov na trhu EÚ s elektrickou energiou, aby sa z nich stali aktívni spotrebiteľia. EHSV vyzýva Komisiu, aby v tomto smere zintenzívnila svoju činnosť a navrhla opatrenia a iniciatívy zamerané na čo možno najefektívnejšie využívanie verejnej intervencie v záujme odstránenia energetickej chudoby.

1.10 EHSV zdôrazňuje, že elektrina je nevyhnutnou základnou komoditou a musí sa k nej podľa toho pristupovať. Členský štát môže vo všeobecnom hospodárskom záujme prepojiť poskytovanie energie s určitými povinnosťami týkajúcimi sa služieb vo verejnom záujme. Všeobecný prístup k energii by mal byť ústredným prvkom energetickej politiky EÚ a mal by byť zakotvený v zmluve. V záujme hospodárskej súťaže by čo najefektívnejšie využívanie verejnej intervencie v energetickom sektore nemalo vyústiť do zníženia alebo obmedzenia povinností týkajúcich sa služieb vo verejnom záujme, ktoré sa členské štáty rozhodli zaviesť. EHSV naliehavo žiada Komisiu, aby bola zvlášť opatrná v tomto bode a prijala opatrenia, ktoré poskytnú lepšie záruky, pokiaľ ide o povinnosti týkajúce sa služieb vo verejnom záujme, a ktoré ich posilnia bez ohľadu na súčasné obmedzenia vyplývajúce z úsporných opatrení.

2. Úvod

2.1 Európska únia si v roku 2008 stanovila ambiciózne ciele v oblasti klímy a energetiky (3x20). Členské štáty už zaznamenali pokrok na ceste k dosiahnutiu cieľov v oblasti obnoviteľných zdrojov energie, ktorý je vo veľkej miere výsledkom verejných intervencií.

2.2 Hlavy štátov a predsedovia vlád členských štátov EÚ vo februári 2011 okrem toho vyhlásili, že cieľom je dokončiť vnútorný trh s energiou do roku 2014. Komisia odvtedy zverejnila niekoľko dokumentov v tomto smere. 15. novembra 2012 uverejnila oznámenie s názvom „V záujme lepšieho fungovania vnútorného trhu s energiou“, ktoré obsahovalo prvé posúdenie vnútorného trhu s energiou a akčný plán pre jeho dokončenie. Po tomto oznámení nasledovala verejná diskusia o vnútornom trhu s energiou, primeranosti kapacity na výrobu energie a kapacitných mechanizmoch.

2.3 Komisia 5. novembra 2013 uverejnila ďalšie oznámenie s názvom „Realizácia vnútorného trhu s elektrickou energiou a čo najefektívnejšie využívanie verejnej intervencie“ spolu s piatimi dokumentmi svojich útvarov, ktoré obsahujú usmernenia o kapacitných mechanizmoch, režimoch podpory obnoviteľných zdrojov energie, dohovoroch o spolupráci medzi členskými štátmi v oblasti obnoviteľných zdrojov energie a riešeníach v oblasti reakcie na dopyt.

2.4 Komisia konštatuje, že v dôsledku vytvorenia vnútorného trhu a plnenia cieľov v oblasti klímy a energetiky sa objavili nové výzvy, ktoré si vyžadujú nové formy verejnej intervencie, a to najmä na celoštátnej úrovni. Odtiaľ vychádza úsilie rozvíjať a podporovať obnoviteľné zdroje energie, zabezpečiť primerané výrobné kapacity atď.

2.5 Účelom oznámenia Komisie je poskytnúť členským štátom usmernenia o tom, ako čo najlepšie využiť verejnú intervenciu, prispôbiť existujúce a navrhnuť nové intervenčné opatrenia. Ak koncepcia verejnej intervencie nie je dobre navrhnutá, môže to vážne narušiť trh a spôsobiť nárast cien energie pre domácnosti a podniky. Komisia preto navrhla súbor opatrení, ktoré sa musia prijať pred akoukoľvek verejnou intervenciou: zistiť špecifický problém a jeho príčiny; preukázať, že trh ho nemôže vyriešiť; posúdiť vzájomné pôsobenie s ďalšími politickými cieľmi a koordinovať rôzne nástroje verejnej intervencie; posúdiť alternatívne možnosti; minimalizovať účinok na elektrické sústavy; udržať intervenčné náklady na nízkej úrovni; zvážiť náklady výrobcov a súkromných osôb; monitorovať, hodnotiť a postupne ukončiť tieto opatrenia po dosiahnutí stanoveného cieľa.

2.6 Podľa Komisie je cieľom postupné vybudovanie európskeho trhu s energiou, na ktorom riadne funguje ponuka a dopyt, cenové signály sú v súlade s politickými cieľmi, zúčastnené subjekty majú rovnaké podmienky a výroba energie je efektívna. Vzhľadom na ďalší vývoj technológií by sa postupne mali stanoviť ich trhové ceny, pričom podporné opatrenia by sa mali nakoniec ukončiť. V praxi to bude znamenať postupné rušenie výkupných taríf a postupný prechod na výkupné prémie a iné podporné nástroje, aby výrobcovia reagovali na trhové trendy. Komisia tiež naliehavo žiada členské štáty, aby lepšie koordinovali svoje stratégie v oblasti obnoviteľných zdrojov energie s cieľom znížiť náklady spotrebiteľov, pokiaľ ide o ceny energie a energetické dane. Podporné systémy by mali byť navzájom viac prepojené.

2.7 Hoci oznámenie nie je právne záväzné, vymedzuje základné zásady, ktoré bude Komisia uplatňovať pri hodnotení verejnej intervencie v oblasti podporných systémov pre obnoviteľné zdroje energie, mechanizmov ovplyvňujúcich kapacitu a opatrení na prispôbenie dopytu spotrebiteľov. Tieto zásady budú mať preto vplyv na to, akým spôsobom sa budú uplatňovať pravidlá Európskej únie v oblasti štátnej pomoci a ako sa budú vykonávať právne predpisy EÚ v oblasti energetiky. Komisia má taktiež v úmysle navrhnuť právne nástroje s cieľom zabezpečiť, aby sa tieto zásady v plnej miere uplatňovali.

3. Pripomienky Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

3.1 EHSV vždy tvrdil, že vnútorný trh s energiou považuje za príležitosť a že sa musia vykonať všetky potrebné kroky, aby fungoval v prospech spotrebiteľov z radov priemyslu aj domácností. Treba pritom úzko spolupracovať s organizáciami občianskej spoločnosti, aby sa predišlo energetickej chudobe a aby sa proti nej bojovalo⁽¹⁾.

Smerom k jednotnému trhu: odstránenie hraníc

3.2 EHSV vždy podporoval iniciatívy Komisie zamerané na dokončenie vnútorného trhu s energiou. EHSV taktiež poukazuje na to, že v tejto súvislosti podporuje myšlienku vytvoriť Európske energetické spoločenstvo. Toto spoločenstvo by optimálnym spôsobom umožnilo posilniť spoločnú správu energetických záležitostí tým, že by podporovalo solidaritu, spoluprácu a integráciu, najmä pokiaľ ide o otázky trhu a infraštruktúr.

3.3 Vnútorný trh nemôže existovať, ak budú naďalej existovať „štátne hranice“ pre obchod s energiou, a k cezhraničnej kapacite by sa malo pristupovať rovnako ako k vedeniam alebo potrubiam, ktoré neprekračujú hranice. V oznámení by sa malo zdôrazniť, že okrem rozdielov vo vnútroštátnych predpisoch je prístup k cezhraničnej kapacite naďalej jednou z hlavných prekážok pri skutočnom odstraňovaní bariér na vnútorom trhu s energiou. Napríklad všeobecné rozšírenie stanovovania vstupných/výstupných cien a spôsob pridelovania kapacity na prenos vo všetkých členských štátoch by mohlo oživiť cezhraničný obchod, čo je vhodnejšie ako bodový model, ktorý vytvára stimuly pre investície prevádzkovateľov prenosových sústav, aby investovali do odstraňovania kapacitných prekážok, ako sú napr. cezhraničné prekážky v oblastiach, v ktorých zabezpečujú služby. Bude to prínosné pre všetky subjekty na trhu vrátane subjektov na trhu s energiou z nepravidielných obnoviteľných zdrojov. Komisia a ACER (Agentúra pre spoluprácu regulačných orgánov v oblasti energetiky) popri ENTSO-E (Európskej sieti prevádzkovateľov prenosových sústav pre elektrickú energiu) musí prehodnotiť systémy pridelovania a zaviesť pre prevádzkovateľov prenosových sústav povinnosti týkajúce sa energetických búrz. Revízia je potrebná na to, aby sa zabezpečilo, že na vnútroštátnych hraniciach neexistujú prípadné „umelé prekážky“, ktoré by mohli obmedziť tok energie medzi členskými štátmi. Takéto „umelé prekážky“ môžu vzniknúť v dôsledku vnútroštátnych protekcionistických politík, ktoré majú za cieľ zaviesť jednotné domáce sadzby alebo v dôsledku možných nekalých obchodných praktík zo strany vnútroštátnych prevádzkovateľov prenosových sústav, ktorí presúvajú domáce kapacitné prekážky na hranice oblastí, v ktorých poskytujú služby. Takéto pravidlá by podnietili prevádzkovateľov prenosových sústav, aby svoje investície sústredili do lepších cezhraničných prepojení prenosových sietí.

3.4 EHSV žiada posilniť elektrické prepojenia, aby sa dokončil vnútorný trh s energiou. EHSV podporuje všetky iniciatívy, ktoré uľahčia využívanie a účinnosť elektrických sietí vzhľadom na rozvoj obnoviteľných zdrojov energie. Schvaľuje tak spoluprácu typu Coreso, ako predstupeň európskej distribúcie elektrickej energie.

Obnoviteľné zdroje energie a primeraná výroba energie

3.5 EHSV tiež dôsledne presadzoval, aby sa viac využívala energia z obnoviteľných zdrojov⁽²⁾. EHSV podporuje ciele uvedené v pláne postupu do roku 2050.

(¹) Ú. v. EÚ C 133, 9.5.2013, s. 27 – 29; Ú. v. EÚ C 68, 6.3.2012, s. 15 – 20; Ú. v. EÚ C 341, 21.11.2013, s. 21 – 26.

(²) Ú. v. EÚ C 77, 31.3.2009, s. 43 – 48; Ú. v. EÚ C 44, 15.2.2013, s. 133 – 139; Ú. v. EÚ C 229, 31.7.2012, s. 126 – 132.

3.6 Podporné nástroje pre obnoviteľné zdroje energie boli zavedené v čase, keď bol podiel energie z týchto zdrojov malý a technológie boli na začiatku svojho vývoja. Podiel energie z obnoviteľných zdrojov v energetickom mixe v súčasnosti výrazne stúpol a z dlhodobého hľadiska bude tento trend pokračovať. EHSV súhlasí s Komisiou, že verejná intervencia sa musí posudzovať vzhľadom na stupeň vývoja energetických zdrojov a technológií, pričom sa musí dodržiavať zásada subsidiarity. EHSV sa však domnieva, že Európska komisia by mala presne definovať pojem „zrelý zdroj energie“ a revidovať ho s ohľadom na budúci technický pokrok. EHSV by chcel tiež poukázať na to, že podporné nástroje pre obnoviteľné zdroje energie by sa mali posúdiť a prispôsobiť tak, aby spotrebiteľia, a to najmä zraniteľní spotrebiteľia, mohli v plnej miere využívať výhody európskeho trhu s elektrinou. EHSV odporúča, aby sa pri prispôbení tejto podpory postupovalo opatrne a aby sa tým nesťažilo plnenie cieľov stratégie Európa 2020. EHSV odporúča, aby Komisia pri vypracúvaní nových usmernení Únie o štátnej pomoci v oblasti ochrany životného prostredia a energetiky venovala pozornosť tomuto aspektu.

3.7 Podobne by sa mala postupne zastaviť podpora obnoviteľných zdrojov energie pri vyvinutých technológiách, ale zároveň by sa mala vhodne koordinovať s rozvojom funkčného emisného trhu. EHSV súhlasí s Komisiou, že podpora obnoviteľných zdrojov energie by mala byť pružná, primeraná, regresívna a konkurencieschopná, aby mohli obnoviteľné zdroje energie viac a viac reagovať na trhové signály a konkurovať konvenčným palivám. Priama podpora obnoviteľných zdrojov energie by mala byť postupne nahradená dobre fungujúcim trhom ETS (systém na obchodovanie s emisiami) a podľa toho by sa mala postupne zastaviť.

3.8 EHSV víta iniciatívy Komisie zamerané na podporu obnoviteľných zdrojov energie s výraznejším európskym charakterom. Komisia by mala naďalej podporovať mechanizmy cezhraničnej spolupráce členských štátov, aby presadzovala cezhraničnú podporu, ktorá sa v súčasnosti málo využíva. Pokiaľ členské štáty budú môcť rozvíjať individuálne politiky, príživovať sa na úsilí druhých alebo spôsobovať susedným krajinám negatívne dôsledky (napr. podpora rýchleho rozvoja obnoviteľných zdrojov energie v Nemecku spôsobuje kruhové toky v Poľsku a Českej republike, čo pre tieto krajiny znamená dodatočné náklady na elektrickú energiu na vyváženú a zabezpečenú dodávku), je nepravdepodobné, že sa podpora s výraznejším európskym charakterom stane realitou. Takéto problémy je jednoduchšie riešiť teraz, keď je systém relatívne nový než neskôr, keď preváži sila zotrvačnosti.

3.9 Špecifickým problémom pri začleňovaní obnoviteľných zdrojov energie je skutočnosť, že ich výroba je prerušovaná a vyžaduje si vyrovnávacie, záložné alebo rezervné kapacity. V oznámení sa poukazuje na riziko, že podpora záložných kapacít zo strany členského štátu v skutočnosti môže znamenať podporu neefektívnych elektrární alebo dotovanie fosílnych palív. Problém by sa mohol zmierniť najskôr budovaním trhov so službami v rámci dňa, vyrovnávacími a pomocnými službami. Ak budú tieto služby efektívne a budú fungovať cezhranične so správnymi cenovými signálmi, môžu v konečnom dôsledku regulovať trh dostatočne dobre na to, aby nebol potrebný dodatočný kapacitný mechanizmus. Všetky rezervy alebo mechanizmy odmeňovania budovania kapacít musia byť trhovu orientované, technologicky neutrálne, nediskriminačné a otvorené cezhraničnej účasti⁽³⁾.

3.10 Normy a mechanizmy v oblasti primeranosti kapacít sa v súčasnosti líšia v závislosti od členského štátu, rovnako ako aj problémy s vyváženou ponukou a dopytom. Verejná intervencia je nevyhnutná pre bezpečnosť dodávok a vytváranie rezerv, ktoré majú národný charakter. Keďže však trhy sú čoraz viac vzájomne prepojené a závislé a v záujme toho, aby sa predišlo koexistencii rôznych rozdrobených systémov, krajiny by sa mali vzájomne radiť a mali by spolupracovať, a to najmä v rámci skupiny pre koordináciu v oblasti elektrickej energie. Komisia by mala zväziť možnosť vytvorenia trhu s európskou výrobnou kapacitou, vychádzajúc pritom z doterajších pozitívnych skúseností.

Verejná intervencia

3.11 EHSV súhlasí s Komisiou, že verejná intervencia zohráva dôležitú úlohu pri dosahovaní cieľov európskej politiky v oblasti energetiky a klímy. Je presvedčený, že čo najefektívnejšie využívanie verejnej intervencie by nemalo nevyhnutne znamenať zníženie alebo rozšírenie, ale optimalizáciu verejných opatrení. Domnieva sa, že takáto intervencia by mala zohrávať ešte dôležitejšiu úlohu v úsilí vynaloženom na boj proti energetickej chudobe. Myslí si, že verejná intervencia v tejto oblasti by sa mala lepšie využívať, a vyzýva Komisiu, aby predložila návrhy a iniciatívy k týmto aspektom.

3.12 Chcel by však zdôrazniť, že je dôležité prijať kroky, ktoré umožnia väčší súlad verejnej intervencie na národnej, regionálnej a miestnej úrovni v celej Európe. Za určitých okolností môže byť takáto intervencia na európskej úrovni kontraproduktívna.

⁽³⁾ Eurelectric, 17. januára 2014.

3.13 EHSV zároveň poukazuje na to, že otázka energetického mixu patrí do právomoci členských štátov, pokiaľ výrazne nezasahuje do hospodárskej súťaže a pokiaľ sú dodržiavané pravidlá v oblasti štátnej pomoci. Keďže takéto intervencie majú dosah na ostatné európske krajiny, EHSV je presvedčený, že by sa mala prehĺbiť koordinácia medzi členskými štátmi, najmä v rámci skupiny pre koordináciu v oblasti elektrickej energie, aby sa dosiahol väčší súlad na európskej úrovni.

3.14 EHSV v tejto súvislosti upozorňuje na to, že Komisia by mala jasne rozlišovať medzi verejnou intervenciou a štátnou pomocou.

3.15 Verejná intervencia vplýva na náklady na elektrickú energiu a jej cenu. Komisia uznáva, že je náročné stanoviť cenu každej technológie v oblasti energetiky na porovnateľnom základe a posúdiť tak potrebnú úroveň verejnej intervencie. EHSV opätovne odporúča, aby Komisia v tejto správe zanalyzovala problematiku energetickej chudoby v EÚ a európsku stratégiu a plán postupu na boj proti nej.

3.16 Väčší, silnejší a plynulejší trh s elektrickou energiou zaručí väčšiu stabilitu a zníži sa tiež potreba pristúpiť k rôznym formám ad hoc alebo dočasnej verejnej intervencie, ktoré v súčasnosti spôsobujú problémy s koordináciou.

Konkurencieschopnosť

3.17 Komisia správne poukázala na otázky bezpečnosti dodávok alebo straty cenovej konkurencieschopnosti hospodárstva EÚ, ktoré nie sú vždy zlučiteľné s cieľmi 20-20-20 alebo cieľmi stanovenými do roku 2050. Dosahovanie cieľov v rámci súboru opatrení v oblasti klímy zvyšuje energetické náklady jednotlivcov a priemyslu, a teda brzdí konkurencieschopnosť. Podpora obnoviteľných zdrojov energie môže na druhej strane viesť k nadmerne nízkym veľkoobchodným cenám elektrickej energie a môže mať negatívny vplyv na investičné signály v rezervných kapacitách. Nástroje na dosiahnutie cieľov 20-20-20 musia byť riadne sledované, aby narušenia hospodárskej súťaže neprevážili výhody.

3.18 Ďalšie obavy vyvoláva aj návrh Komisie podporovať dlhodobé zmluvy medzi výrobcami a budúcimi koncovými spotrebiteľmi na výstavbu nových elektrární, aby sa zaručila konkurencieschopnosť energeticky náročných priemyselných odvetví. Komisia uznáva, že existuje riziko uzavretia trhov a že takéto zmluvy sa musia dôsledne preskúmať, aby sa zistilo, či výhody prevážia náklady alebo či v skutočnosti nebude dochádzať k narušeniam hospodárskej súťaže. Spotrebiteľov s vysokou spotrebou energie navyše skôr zaujímajú konvenčné elektrárne na fosílnu palivá, ktoré sú spoľahlivé pri dodávkach energie. Podpora týchto elektrární by mohla narušiť ostatné politiky EÚ, počnúc podporou obnoviteľných zdrojov energie po dodržiavanie smernice o priemyselných emisiách. Politici sa ocitnú vo zvlášť nepríjemnej situácii, keď sa v extrémnych prípadoch priemyselný spotrebiteľ z akéhokoľvek dôvodu napokon rozhodne premiestniť do inej krajiny.

Posilnenie postavenia spotrebiteľov a boj proti energetickej chudobe

3.19 EHSV plne súhlasí s názorom, že vnútorný trh s elektrickou energiou nie je sám osebe cieľom. Trh s elektrickou energiou musí prinášať úžitok všetkým, a to najmä najzraniteľnejším osobám. Úsilie zamerané na jeho dokončenie je nevyhnutné, pretože tento trh je v súčasnosti príliš rozdrobený. To negatívne vplýva na európskych spotrebiteľov pri ich slobodnom rozhodovaní sa pre dodávateľov a rozpočet (ceny sú príliš vysoké), na bezpečnosť dodávok energie a snahy o riešenie klimatických zmien a energetickej zmeny. V rámci európskej energetickej politiky by sa malo zintenzívniť úsilie zamerané na odstránenie energetickej chudoby.

3.20 Reakcia na dopyt a energetická účinnosť predstavujú obrovský potenciál znížiť dopyt počas špičky. Napriek technickému pokroku sa tento potenciál stále nedostatočne využíva. EHSV sa dôrazne zasadzuje o to, aby sa podporovalo posilnenie postavenia spotrebiteľov pri formovaní ich „energetického života“ a aby sa stali aktívnymi spotrebiteľmi. Technológie, ako sú napr. inteligentné merače, musia byť skutočne navrhnuté pre všetkých spotrebiteľov vrátane najzraniteľnejších a musia byť v plnej miere efektívne a užitočné tým, že poskytnú ľahko zrozumiteľné a transparentné informácie bez dodatočných výdavkov a umožnia tak inteligentné prispôbenie dopytu po energii (a zaručia bezpečnosť a dôvernosť údajov). EHSV podporuje výskum a vývoj v energetickom priemysle (najmä v oblasti inteligentných nástrojov a skladovania energie).

3.21 Verejná intervencia je rozhodujúca aj preto, že reakcia na dopyt (DSR) a riadenie reakcie (DSM) na dopyt zvyčajne nadmerne zaťažujú zraniteľných spotrebiteľov. Druh podpory poskytovanej zraniteľným spotrebiteľom sa musí preto prispôbiť ich osobitnej situácii a kritériá splnenia podmienok na získanie podpory by mali byť spravodlivé a predvídateľné.

3.22 EHSV sa domnieva, že samotné technológie v oblasti DSM a DSR nestačia na prispôbenie a zníženie dopytu. EHSV sa zasadzuje o to, aby sa na európskej úrovni prostredníctvom rôznych iniciatív podporovaných z európskeho fondu energetickej solidarity⁽⁴⁾ zintenzívnila osвета medzi občanmi a posilnilo ich postavenie. EHSV podporuje zlepšenie energetickej účinnosti budov (pomocou odborných energetických osvedčení), aby sa vyriešil problém budov, z ktorých uniká energia a aby sa v praxi postupne zastavil predaj alebo prenájom takýchto budov.

3.23 Európski spotrebiteľia energie patria k najnespokojnejším aktérom na trhu. K najdôležitejším otázkam, ktoré sa týkajú spotrebiteľov a ktorými sa treba zaoberať v záujme podpory rozvoja dobre fungujúceho trhu s elektrickou energiou, patria: prístup k energii, objektívne a spoľahlivé informácie o ponukách, nezávislé porovnanie, transparentné zmluvné podmienky, ochrana pred zavádzajúcimi a agresívnymi marketingovými praktikami, jednotné kontaktné informačné miesto, zrozumiteľné informácie pre spotrebiteľa, účinná implementácia smernice o energetickej účinnosti, jednoduché vypínače, účinné prostriedky nápravy v prípade odôvodnených sťažností⁽⁵⁾ a opatrenia na boj proti energetickej chudobe. Na zabezpečenie spravodlivej hospodárskej súťaže a výhod pre spotrebiteľa je tiež rozhodujúce nezávislé sledovanie energetických trhov. Pokrok v týchto aspektoch môže získať širšiu sociálnu a politickú podporu energetickej politiky EÚ.

3.24 EHSV podporuje miestnu výrobu energie z obnoviteľných zdrojov spotrebiteľmi, ktorí budú zároveň výrobcami⁽⁶⁾. Tento jav sa rýchlo rozširuje v mnohých krajinách, najmä v Nemecku a Spojenom kráľovstve. Má to rozhodujúci vplyv na energetickú rovnováhu v Európe, lacnejšie dodávky energie a zníženie emisií CO₂. Úloha výrobcov-spotrebiteľov (z angl. *prosumers*) na energetických trhoch súvisí s bojom proti energetickej chudobe. Vďaka inteligentným sieťam a inteligentným meračom môže výrobca-spotrebiteľ poskytnúť výmenu energetických služieb vyrobených malou elektrárnou. Do konca roka 2020 bude v Spojenom kráľovstve približne 8 miliónov zariadení tohto druhu, ktoré budú vyrábať zhruba 40 GW elektrickej energie. Počet osôb zamestnaných v tomto sektore prekročí 100 000. Výrobcom-spotrebiteľom by mala byť poskytnutá verejná podpora na odstránenie legislatívnych prekážok a finančná a prevádzková podpora v podobe montážnych a údržbových služieb, a to najmä v oblasti investícií. Musí sa však zaviesť aj účinná regulácia, aby sa zaručilo, že výrobcovia-spotrebiteľia budú riadne niesť zodpovednosť za nerovnováhy, ktoré môžu spôsobiť pri dodávkach energie do systému, a aby sa vytvorili trhové nástroje a cenové mechanizmy, ktoré ich budú motivovať k obmedzeniu takýchto nerovnováh.

3.25 Elektrina nie je hocijakou komoditou. Je nevyhnutnou základnou komoditou a musí sa k nej podľa toho pristupovať. Členský štát môže vo všeobecnom hospodárskom záujme prepojiť poskytovanie energie s určitými povinnosťami týkajúcimi sa služieb vo verejnom záujme. EHSV opakovane vyzýval, aby sa všeobecný prístup k energii zaradil medzi ciele energetickej politiky EÚ a aby sa zakotvil v zmluve. EHSV preto zdôrazňuje, že sa musí dohliadnuť na to, aby povinnosti týkajúce sa služieb vo verejnom záujme, keď ich členské štáty zavádzajú v súlade so smernicou 2009/72/ES, (najmä bezpečnosť, prístup k energii za dostupnú cenu, pravidelnosť, kvalita a cena dodávok elektriny, ako aj ochrana životného prostredia vrátane energetickej účinnosti a ochrany klímy v súlade s článkom 3 ods. 2 a článkom 3 ods. 3 tejto smernice) neboli oslabené v procese racionalizácie verejnej intervencie v súlade so zásadou hospodárskej súťaže. EHSV vyzýva Komisiu, aby v tejto súvislosti postupovala nanajvýš opatrne. Žiada ju, aby každoročne vypracovala správu o tomto zásadnom aspekte vrátane konkrétnejšieho a podrobnejšieho posúdenia dodržiavania povinností týkajúcich sa služieb vo verejnom záujme zo strany členských štátov vo svojej výročnej správe o vnútornom trhu, ale aj špecifických iniciatív, aby boli tieto povinnosti lepšie chránené, či dokonca posilnené na európskej úrovni.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 341, 21.11.2013, s. 21 – 26.

⁽⁵⁾ *Consumer rights in electricity and gas markets* (Práva spotrebiteľov na trhoch s elektrickou energiou a plynom), stanovisko Európskej kancelárie združení spotrebiteľov (BEUC), december 2013.

⁽⁶⁾ Výrobcovia-spotrebiteľia sú malí a nezávislí výrobcovia elektrickej energie, ktorá je najčastejšie vyrábaná v zariadeniach na vlastnom pozemku (napr. malé veterné turbíny, solárne panely a rekuperácia tepla pomocou tepelných čerpadel). Hlavným znakom výrobcov-spotrebiteľov je to, že ich výroba môže byť určená na vlastnú spotrebu alebo predaj do väčšej siete.

Riadenie

3.26 Transparentnosť a čestnosť pri obchodovaní na veľkoobchodnom trhu sú v konečnom dôsledku rozhodujúce pre ochranu záujmov všetkých, aby sa zabránilo tomu, že koncovým spotrebiteľom budú účtované nadmerné ceny, a aby sa podporila riadna správa energetických podnikov, či už ide o štátom vlastnené podniky alebo súkromné podniky. Komisia by mala posúdiť implementáciu nariadenia o integrite a transparentnosti trhu s energiou a v prípade potreby navrhnúť riešenia. Transparentnosť pri obchodovaní na veľkoobchodnom trhu by umožnila rýchlejšie zistiť problémy, ako je napr. zneužívanie trhu alebo protikonkurenčné správanie, a podporiť intervenciu orgánov zodpovedných za hospodársku súťaž.

V Bruseli 25. marca 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o námorníkoch, ktorou sa menia smernice 2008/94/ES, 2009/38/ES, 2002/14/ES, 98/59/ES a smernica 2001/23/ES“

COM(2013) 798 final – 2013/0390 (COD)

(2014/C 226/06)

Spravodajca: **Christos POLYZOGOPOULOS**

Európska komisia (19. novembra 2013), Európsky parlament (29. novembra 2013) a Rada (21. novembra 2013) sa rozhodli podľa článku 153 ods. 2 a článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Európskeho Parlamentu a Rady o námorníkoch, ktorou sa menia smernice 2008/94/ES, 2009/38/ES, 2002/14/ES, 98/59/ES a smernica 2001/23/ES“

COM(2013) 798 final – 2013/0390 (COD).

Odborná sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 10. marca 2014.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 497. plenárnom zasadnutí 25. a 26. marca 2014 (schôdza z 25. marca 2014) prijal 136 hlasmi za, pričom nikto nehlasoval proti a 4 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závery a odporúčania

1.1 EHSV víta smernicu, ktorej cieľom je zlepšiť úroveň ochrany práv stanovených v Charte základných práv EÚ a zabezpečiť na úrovni Únie spravodlivé podmienky pre hospodársku súťaž.

1.2 EHSV vyjadruje spokojnosť s návrhom riešiť otázku vylúčení, v dôsledku ktorých by námorníci mohli mať obmedzené možnosti uplatniť si rovnaké práva, aké v súlade s európskym pracovným právom požívajú ostatní pracovníci vykonávajúci svoje povolanie na súši.

1.3 EHSV sa domnieva, že pokiaľ ide o snahu navradiť mladých ľudí v EÚ, aby sa rozhodli pre povolanie v oblasti námornej dopravy a rybolovu a pre dlhodobú pracovnú kariéru v námornom sektore, návrh sa uberať správnym smerom, keďže zvyšuje príťažlivosť príslušných odvetví a z hľadiska pracovných podmienok ich stavia na rovnakú úroveň ako zamestnania vykonávané na súši.

1.4 EHSV poukazuje na to, že osobitosti a potreby tohto odvetvia, ktoré má mimoriadne veľký význam, sú zohľadnené v pružnom prístupe Komisie, ktorá skúma štyri rozdielne spôsoby činnosti a v každom prípade hodnotí, či je z objektívneho hľadiska opodstatnené pristupovať k tomuto odvetviu odlišne, to znamená, že sa nemôže stať, že bude vo všetkých situáciách uplatňovať rovnaké riešenia.

1.5 EHSV zastáva názor, že návrh smernice môže prispieť k zvýšeniu zamestnanosti v námornom a rybolovnom sektore a k zlepšeniu životných a pracovných podmienok, sociálnej ochrany a sociálneho dialógu, tak ako to stanovuje článok 151 Zmluvy o fungovaní Európskej únie.

1.6 EHSV pripomína, že podľa predbežnej štúdie, ktorú realizovala osobitná pracovná skupina pre zamestnanosť a konkurencieschopnosť v námornom sektore, hrozí, že v krajinách OECD sa bude prehľbovať priepasť medzi ponukou a dopytom a počet dôstojníkov dosiahne 70 000 a počet námorníkov 221 000⁽¹⁾. V záujme toho, aby sa v rámci celosvetovej zamestnanosti v námornom sektore percentuálny podiel európskych námorných dôstojníkov zachoval na úrovni z roku 2010, bude potrebné, aby sa v budúcich desaťročiach v západoeurópskych členských štátoch EÚ zvýšil ich počet o 10 % a vo východoeurópskych členských štátoch o 20 %⁽²⁾.

⁽¹⁾ Sulpice, Guy, 2011, *Study on EU Seafarers Employment: Final Report*. (Štúdiá o zamestnanosti námorníkov v EÚ. Záverečná správa), Európska komisia, GR pre mobilitu a dopravu, riaditeľstvo C pre námornú dopravu (MOVE/C1/2010/148/SI2.588190), s. 34.

⁽²⁾ Tamže, s. 35.

1.7 EHSV okrem toho usudzuje, že návrh smernice môže pomôcť zaviesť spravodlivé podmienky hospodárskej súťaže na európskom trhu a zabrániť tomu, aby boli niektoré podniky oslobodené od povinností, napr. čo sa týka informovania a porád, ktoré sú pre konkurenčné spoločnosti so sídlom v inom členskom štáte povinné. Vzhľadom na medzinárodnú povahu činností v námornom sektore a hospodársku súťaž prebiehajúcu v tomto odvetví poukazuje na to, že je potrebné zabezpečiť, aby podmienky hospodárskej súťaže boli v EÚ, ale aj v medzinárodnom meradle, spravodlivé, a zdôrazňuje, že je potrebné účinne odrádzať od sociálneho dampingu a nekalej hospodárskej súťaže. Mnohé aktivity na súši sú podmienené medzinárodnou hospodárskou súťažou a skutočnosť, že hospodárska súťaž existuje aj v námornom sektore, nie je dôvodom na to, aby boli námorníkom odopierané dôležité pracovné a sociálne práva.

1.8 EHSV však zdôrazňuje, že samotný návrh smernice nebude postačujúci na to, aby sa zvýšila príťažlivosť pracovných činností v námornom sektore, a že bude potrebné vymedziť opatrenia a iniciatívy v oblasti odbornej prípravy, vzdelávania a výskumu, ktoré už výbor navrhoval, a taktiež zvýšiť úroveň hygieny a bezpečnosti a stimulovať podnikavosť a inováciu, s cieľom ponúkať bezpečné, účinné, konkurencieschopné a vysokokvalitné služby.

1.9 Keďže návrhu smernice niekoľko rokov predchádzali mimoriadne rozsiahle konzultácie a hodnotenia vplyvu, EHSV dôrazne odporúča skrátiť prechodné obdobie, ktoré bolo v návrhu stanovené na päť rokov odo dňa nadobudnutia účinnosti tejto smernice (článok 8), na tri roky.

2. Úvod

2.1 Európske námorníctvo zohráva v celosvetovom meradle vedúcu úlohu a poskytuje prácu 345 455 námorníkom⁽³⁾. Asi 30 % obchodných plavidiel sa plaví pod vlajkou niektorého členského štátu EÚ a, pokiaľ ide o hrubú tonáž, Únia predstavuje 19,2 % celosvetovej námornej flotily⁽⁴⁾.

2.2 Rybolov a spracovanie jeho produktov zabezpečujú prácu pre 350 000 osôb, pričom 60 % celkovej produkcie Únie pokrýva päť členských štátov (Dánsko, Francúzsko, Holandsko, Spojené kráľovstvo a Španielsko). Odvetvie rybolovu poskytuje ročne 6,4 milióna ton vylovených rýb⁽⁵⁾.

2.3 Globalizácia a najmä prehĺbenie súčasnej krízy však predstavujú závažné výzvy pre zamestnanosť v námorníctve a jeho konkurencieschopnosť, ktoré musia mať nevyhnutne kvantitatívny aj kvalitatívny dosah na rôzne aspekty zamestnanosti v tomto odvetví.

2.4 Všeobecná deregulácia trhu práce v námornom sektore, ku ktorej dochádzalo postupne od 80. rokov⁽⁶⁾, spôsobila, že sa znížil počet európskych námorníkov, nastal nedostatok riadne vyškolených pracovníkov a pristúpilo sa k náboru námorníkov z tretích krajín. Tento trend je možné vysvetliť⁽⁷⁾ najmä tým, že námorníci majú obmedzené vyhliadky na kariérny postup, sú izolovaní a odlúčení od rodín a ich profesia stratila dobré meno, keďže sa zdá, že ide o neisté povolanie, ktoré sa vykonáva v zhoršených podmienkach.

2.5 Príčiny tohto úpadku treba hľadať na strane dopytu i ponuky, ako aj v konkurenčných tlakoch vyvíjaných na námorníctvo, v ťažkej hospodárskej situácii poznačenej globalizáciou a v cyklickej štrukturálnej kríze. Všetky tieto vplyvy majú za následok pokles úrovne miezd.

3. Návrh smernice

3.1 Predložený návrh smernice prináša úpravy platných smerníc⁽⁸⁾, z ktorých rozsahu pôsobnosti sú námorníci a/alebo rybári vylúčení alebo ktoré povoľujú členským štátom, a to bez konkrétneho odôvodnenia, aby ich vylúčili. Pokiaľ ide o uplatňovanie tohto vylúčenia, členské štáty používajú rôzne postupy.

⁽³⁾ SWD(2013) 0461 final.

⁽⁴⁾ Združenie majiteľov lodí Európskeho spoločenstva (ECSA), výročná správa za roky 2011 a 2012.

⁽⁵⁾ Eurostat, Štatistické údaje v odvetví rybolovu, september 2012.

⁽⁶⁾ Silos, J. M., Piniella, F., Monedero, J., & Walliser, J. (2012). *Trends in the global market for crews: A case study*. *Marine Policy*, 36(4), 845 – 858.

⁽⁷⁾ COM(2006) 275 final, zväzok II, príloha, kapitola 2.5.

⁽⁸⁾ Ide o smernicu [2008/94/ES](#) o ochrane zamestnancov pri platobnej neschopnosti ich zamestnávateľa, smernicu [2009/38/ES](#) o zriaďovaní európskej zamestnaneckej rady, smernicu [2002/14/ES](#), ktorá ustanovuje všeobecný rámec pre informovanie a porady so zamestnancami, smernicu [98/59/ES](#) týkajúcu sa hromadného prepúšťania, smernicu [2001/23/ES](#) týkajúcu sa zachovania práv zamestnancov pri prevodoch podnikov a smernicu [96/71/ES](#) o vysielaní pracovníkov v rámci poskytovania služieb.

3.2 Návrh smernice konkrétne uznáva bezpodmienečné právo námorníkov na informovanie a porady vo všetkých smerniciach, ktoré predtým povoľovali výnimky a odchýlky od tohto práva.

3.3 Vzhľadom na to, že sa uznáva, že optimálny postup môže byť v jednotlivých smerniciach rozdielny, a na základe posúdenia vplyvu, rozsahu uplatňovania a dôvodov na poskytnutie možných výnimiek, sa v texte navrhuje kombinácia štyroch možností ako postupovať v tejto oblasti:

- možnosť č. 1: žiadne opatrenia (v prípade smernice o vysielaní pracovníkov),
- možnosť č. 2: odchýlka podmienená zárukou rovnocennej úrovne ochrany (v prípade smernice o informovaní a poradách),
- možnosť č. 3: zrušenie vylúčení (v prípade smernice o európskej zamestnaneckej rade a smernice o platobnej neschopnosti zamestnávateľa),
- možnosť č. 4: prispôbenie pravidiel osobitostiam odvetvia, a to v podobe osobitných ustanovení (v prípade smernice o hromadnom prepúšťaní a smernice o prevodoch podnikov).

4. Rámec pre činnosť

4.1 Zelená kniha o budúcnosti námornej politiky Európskej únie⁽⁹⁾ sa zaoberá otázkou, či sa má v prípade námorných činností uplatňovať odchýlka, ktorú povoľujú niektoré právne predpisy EÚ v oblasti práce a sociálnej oblasti, ako aj možnosťou prehodnotiť tieto výnimky v úzkej spolupráci so sociálnymi partnermi. V tomto dokumente sa okrem iného poukazuje na to, aký význam majú námorné zručnosti a stabilné pracovné miesta v tejto oblasti z hľadiska konkurencieschopnosti vzhľadom na klesajúci počet európskych námorníkov.

4.2 Komisia sa vo svojom oznámení z 10. októbra 2007⁽¹⁰⁾ zaviazala zlepšiť právny rámec uplatňovaný pri námorných profesiách a konštatovala, že vylúčenie pracovníkov pôsobiacich v tomto odvetví z rozsahu pôsobnosti niektorých smerníc možno nie je v plnej miere opodstatnené.

4.3 Komisia okrem toho vo svojej modrej knihe o integrovanej námornej politike opakovane potvrdila svoje odhodlanie v úzkej spolupráci so sociálnymi partnermi prehodnotiť oblasti pracovnoprávných predpisov EÚ, z ktorých sú vyňaté námorné sektory⁽¹¹⁾, pričom jedným z cieľov integrovanej námornej politiky je z kvantitatívneho aj z kvalitatívneho hľadiska podporiť zamestnanosť a odborné kvalifikácie v tejto oblasti, keďže počet pracovných miest v námornom odvetví znepokojujúco klesá.

4.4 Európsky parlament v jednom zo svojich uznesení⁽¹²⁾ žiadal, aby sa všetkým pracovníkom poskytla rovnaká úroveň ochrany a aby niektoré skupiny neboli z tejto ochrannéj siete vopred vylúčené, ako je to často v prípade námorníkov a osôb pracujúcich na lodiach a na šírom mori. Okrem toho požadoval, aby sa účinná legislatíva vzťahovala na všetky osoby, bez ohľadu na to, kde pracujú.

4.5 Komisia nedávno vo svojom oznámení o modrom raste⁽¹³⁾ a vo vyhlásení z Limassolu, ktoré prijali európski ministri zodpovední za integrovanú námornú politiku⁽¹⁴⁾, opätovne potvrdila svoj cieľ zvýšiť počet a kvalitu pracovných miest v námornom sektore.

5. Pripomienky

5.1 EHSV poukazuje na to, že návrh smernice, ktorý bol vypracovaný v nadväznosti na rozsiahle osobitné aj všeobecné konzultácie, vychádza priamo z uvedeného rámca pre činnosť a je logickým pokračovaním cieľov, záväzkov a obáv, ktoré boli vyzdvihnuté v súvislosti s budúcnosťou námorných profesií, pričom cieľom je vymedziť účinný regulačný rámec, ktorý bude zohľadňovať celosvetový kontext, v rámci ktorého sa rozvíja námorný sektor.

⁽⁹⁾ COM(2006) 275, zo 7. júna 2006, kapitola 2.5.

⁽¹⁰⁾ COM(2007) 591, z 10. októbra 2007.

⁽¹¹⁾ COM(2007) 575, z 10. októbra 2007.

⁽¹²⁾ 2007/2023(INI), z 11. júla 2007.

⁽¹³⁾ COM(2012) 494 final, z 13. septembra 2012.

⁽¹⁴⁾ Vyhlásenie z Limassolu, zo 7. októbra 2012.

5.2 EHSV sa domnieva, že návrh smernice je v súlade s ostatnými horizontálnymi politikami a cieľmi, ako je stratégia Európa 2020, najmä pokiaľ ide o zamestnanosť, a Program pre nové zručnosti a nové pracovné miesta⁽¹⁵⁾, ktorého základným cieľom je zlepšiť kvalitu pracovných podmienok, a najmä prehodnotiť platné právne predpisy v snahe vytvoriť inteligentnejšie právne nástroje pre oblasť zamestnanosti, zdravia a bezpečnosti pri práci.

5.3 EHSV už upozornil na vylúčenie námorníkov a rybárov z rozsahu pôsobnosti európskej sociálnej legislatívy a zdôraznil, že je potrebné skončiť s diskrimináciou, bez ohľadu na jej dôvody, vo všetkých oblastiach, v ktorých je to vhodné. Výbor vyzval Komisiu, aby v úzkej spolupráci so sociálnymi partnermi prehodnotila tieto výnimky⁽¹⁶⁾.

5.4 EHSV vo svojich predchádzajúcich stanoviskách⁽¹⁷⁾ taktiež sformuloval dôležité pripomienky a odporúčania o celom rade problematických otázok súvisiacich s námornou politikou a podrobne vysvetlil svoj postoj k všeobecným otázkam týkajúcim sa zamestnaneckej a sociálnej politiky vo vzťahu k námorným profesiám, ale vyjadril sa aj konkrétnejšie, k témam týkajúcim sa vzdelávania, odbornej prípravy a certifikácie, nábory zamestnancov a bezpečnosti na mori, pričom poukázal na to, že je potrebné povzbudiť a pritiahnúť mladých ľudí, aby sa rozhodli pre námornícke povolanie, a udržať ich v tomto sektore, a tiež zabezpečiť vysokú úroveň know-how a špecializácie v rámci európskych zoskupení pre námorné činnosti (námorné klastre).

5.5 Naďalej sú mimoriadne aktuálne odporúčania EHSV sformulované najmä v stanovisku na tému „Strategické ciele a odporúčania pre politiku EÚ v oblasti námornej dopravy do roku 2018“ v súvislosti s ľudskými zdrojmi, zručnosťami a know-how v námornom sektore, ako aj opatrenia odporúčané na boj proti námornému pirátstvu⁽¹⁸⁾, ktoré má, rovnako ako trestné stíhanie námorníkov, za účinko, že sa ľudia odvracajú od námorníckych profesií.

5.6 EHSV poukazuje na to, že z rozsiahlych všeobecných a špecifických konzultácií vyplynulo, že existujú rozdielne názory, pokiaľ ide o to, či sú vylúčenia takéhoto druhu opodstatnené, a ak áno, tak ktoré. Dosiahol sa však konsenzus v súvislosti s tým, že je potrebné stanoviť spravodlivé podmienky hospodárskej súťaže, ako aj v súvislosti s úlohou, ktorú môžu zohrávať právne predpisy EÚ. Výbor však ľutuje, že napriek písomným konzultáciám, ktoré sa uskutočnili, nebola táto otázka zaradená do programu výboru pre sociálny dialóg.

5.7 EHSV poukazuje na pripomienku pracovnej skupiny pre zamestnanosť a konkurencieschopnosť v námornom sektore⁽¹⁹⁾, ktorá konštatovala, že v dôsledku rozvoja komunikačných technológií niektoré výnimky už dnes stratili svoje opodstatnenie. Týka sa to hlavne výnimiek v súvislosti s informovaním a poradami, ktoré sa zdôvodňovali tým, že plavidlá sú väčšinou v pohybe a na širom mori sa s nimi ťažko komunikuje.

5.8 EHSV upozorňuje, že na lode sa postupne inštalujú zariadenia informačnej a komunikačnej technológie a že v niektorých prípadoch bude potrebný dlhší čas, kým budú plavidlá v plnej miere vybavené týmito technológiami z dôvodu určitých technických ťažkostí, ktoré sa týkajú najmä malých a stredných podnikov. Vyzýva preto Komisiu, aby v tejto oblasti vypracovala rámec, ktorý by zahŕňal opatrenia na podporu investícií ako aj v oblasti odbornej prípravy v tomto sektore, aby sa návrh smernice mohol účinne uplatňovať.

5.9 EHSV pripomína, že Európska únia zohráva vedúcu úlohu, pokiaľ ide o pracovnoprávne otázky, a vyzýva Komisiu, aby sa postavila na čelo úsilia o zdokonaľovanie medzinárodných noriem, aby všetky členské štáty ratifikovali dohovor o práci na mori, ktorý Medzinárodná organizácia práce (MOP) prijala v roku 2006, a aby sa rozvinula široká medzinárodná spolupráca s cieľom zaviesť účinnejší mechanizmus uplatňovania, zabezpečiť, aby krajiny, ktoré podpísali uvedený dohovor, rešpektovali minimálne pracovné normy MOP, a tiež aby sa zvýšil počet krajín, ktoré pristúpia k jeho ratifikácii. EHSV síce podporuje tento dohovor, ale zdôrazňuje, že neobsahuje rovnaké práva ako príslušné smernice.

⁽¹⁵⁾ COM(2010) 682 final, z 23. novembra 2010.

⁽¹⁶⁾ Ú. v. EÚ C 168, 20.7.2007, s. 50–56.

⁽¹⁷⁾ Ú. v. ES C 158, 26.5.1997, s. 11; Ú. v. ES C 14, 16.1.2001, s. 41; Ú. v. ES C 80, 3.4.2002, s. 9–14; Ú. v. EÚ C 133, 6.6.2003, s. 23–25; Ú. v. EÚ C 157, 28.6.2005, s. 42–47; Ú. v. EÚ C 157, 28.6.2005, s. 53–55; Ú. v. EÚ C 318, 23.12.2006, s. 195–201; Ú. v. EÚ C 97, 28.4.2007, s. 33–34; Ú. v. EÚ C 168, 20.7.2007, s. 50–56; Ú. v. EÚ C 97, 28.4.2007, s. 33–34; Ú. v. EÚ C 211, 19.8.2008, s. 31–36; Ú. v. EÚ C 151, 17.6.2008, s. 35; Ú. v. EÚ C 255, 22.9.2010, s. 103–109; Ú. v. EÚ C 107, 6.4.2011, s. 64–67; Ú. v. EÚ C 248, 25.8.2011, s. 22–30; Ú. v. EÚ C 24, 28.1.2012, s. 146–153; Ú. v. EÚ C 76, 14.3.2013, s. 15–19; Ú. v. EÚ C 161, 6.6.2013, s. 87–92; Ú. v. EÚ C 43, 15.2.2012, s. 69–72; Ú. v. EÚ C 299, 4.10.2012, s. 153–157; stanovisko TEN/533 zo 16. 6. 2013 o oznámení Komisie COM(2013) 510 final.

⁽¹⁸⁾ Ú. v. EÚ C 255, 22.9.2010, s. 103–109, a Ú. v. EÚ C 76, 14.3.2013, s. 15–19.

⁽¹⁹⁾ <http://ec.europa.eu/transport/modes/maritime/seafarers/doc/2011-06-09-tfmec.pdf>.

5.10 Nevyhnutnou podmienkou, aby sme mohli zvrátiť trend klesajúceho počtu pracovných miest pre námorníkov, sú opatrenia, ktoré okrem toho, že budú dopĺňať navrhované inštitucionálne úpravy, budú podporovať správne koncipované vzdelávanie a odbornú prípravu v námornom sektore, s cieľom zabezpečiť čo najkvalitnejšiu kvalifikáciu ponúkajúcu široké možnosti uplatnenia v zamestnaní. Ďalšou podmienkou je podpora mobility pracovnej sily medzi jednotlivými odvetvami.

5.11 Naďalej je rovnako dôležité podporovať MSP, ktoré sú chrbtovou kosťou európskeho námorníctva a ktoré v čase krízy zaplatili vysokú cenu, ako aj nabádať na spoluprácu v záujme stimulovania inovácie a rozvoja nových podnikateľských koncepcií a, zo všeobecnejšieho hľadiska, poskytovať stabilnú podporu podnikaniu v námornom sektore v EÚ a jeho inštitúciám.

5.12 Lepšia propagácia a využívanie zoskupení pre námorné činnosti (námorných klastrov), ktoré majú prvoradý význam pre ekonomické a sociálne záujmy EÚ, môže okrem iného pomôcť zabezpečiť alternatívne možnosti zamestnania pre rybárov a ženy.

5.13 EHSV konštatuje, že v oblasti zamestnanosti v námornom sektore je v záujme zvýšenia dôveryhodnosti budúcich štúdií potrebné začať systematicky zhromažďovať údaje a zosúladiť ich zdroje, keďže číselné údaje, ktoré sa uvádzajú v týchto štúdiách, sú značne rozdielne.

5.14 EHSV oceňuje, že bola zrušená možnosť vylúčiť rybárov podielníkov z pôsobnosti smernice o platobnej neschopnosti zamestnávateľa (článok 1 návrhu smernice).

5.15 Pokiaľ ide o smernicu 2001/23/ES (prevody podnikov), EHSV upozorňuje na osobitné predpisy, ktorými sa riadi prevod plavidiel so zmenou vlajky, a konštatuje, že môže dôjsť k situácii, že námorníci budú zamestnaní za iných alebo menej výhodných podmienok vzhľadom na rozdielne platné kolektívne zmluvy. V tejto súvislosti zdôrazňuje, že Komisia musí vymedziť nové predpisy, ktoré zaručia, že sa táto smernica bude uplatňovať na prevody lodí so zmenou vlajky tak, aby nedošlo k opačnému efektu, a síce, k obmedzeniu práv námorníkov. Výbor vyzýva Komisiu, aby zohľadnila uvedené pripomienky.

5.16 EHSV konštatuje, že Európska komisia sa snaží zohľadniť osobitosti námornej dopravy a prácu v tomto odvetví v prípade smernice 98/59/ES o hromadnom prepúšťaní, a zdôrazňuje, že je potrebné zabezpečiť právnu istotu, pokiaľ ide o pracovné zmluvy a záruku investícií, ako aj o snahu zabrániť sociálnemu dämpingu a tiež nekalej hospodárskej súťaži.

5.17 EHSV navrhuje, aby sa článok 1 ods. 2 smernice 2008/94/ES o ochrane zamestnancov pri platobnej neschopnosti ich zamestnávateľa upravil takto:

„Bez toho, aby bola dotknutá nasledujúca veta, členské štáty môžu výnimočne vylúčiť nároky niektorých kategórií zamestnancov z pôsobnosti tejto smernice vzhľadom na existenciu iných foriem záruk, ak je ustanovené, že tieto ponúkajú daným osobám rovnaký stupeň ochrany, aký vyplýva z tejto smernice. Toto ustanovenie sa v žiadnom prípade nemôže vysvetľovať tak, že umožňuje vylúčiť z pôsobnosti smernice námorníkov alebo rybárov.“

5.18 Podľa názoru EHSV záruku, že navrhované opatrenia budú vykonávané tak, aby zohľadňovali osobitosti tohto sektora, predstavuje ustanovenie navrhovanej smernice, ktoré sa týka jej preskúmania (článok 7), s cieľom sledovať najmä zavedenie a uplatňovanie článkov 4 a 5, pokiaľ ide o dve kľúčové otázky: rušenie registrácií lodí v členských štátoch EÚ a úroveň zamestnanosti námorníkov v EÚ.

5.19 EHSV zdôrazňuje, že zamestnávateľa a pracovníci zohrávajú určujúcu úlohu v otázkach týkajúcich sa pracovného práva. Výbor je presvedčený, že sociálni partneri rozhodujúcim spôsobom prispievajú k zhromažďovaniu a šíreniu osvedčených postupov, s cieľom navradiť mladých ľudí, aby sa rozhodli pre pracovnú kariéru v námorníctve, a zlepšiť vyhliadky z hľadiska zamestnanosti v tomto sektore v EÚ, a že využijú sociálny dialóg na to, aby sa táto legislatívna iniciatíva uplatňovala správne a plodne.

V Bruseli 25. marca 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému Návrh smernice Rady, ktorou sa mení smernica Rady 2011/96/EÚ o spoločnom systéme zdaňovania uplatňovanom v prípade materských spoločností a dcérskejších spoločností v rozličných členských štátoch

COM(2013) 814 final – 2013/0400 (CNS)

(2014/C 226/07)

Spravodajca: **pán DANDEA**

Rada Európskej únie sa 16. decembra 2013 rozhodla podľa článku 115 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Rady, ktorou sa mení smernica Rady 2011/96/EÚ o spoločnom systéme zdaňovania uplatňovanom v prípade materských spoločností a dcérskejších spoločností v rozličných členských štátoch“

COM(2013) 814 final – 2013/0400 (CNS).

Odborná sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 13. marca 2014 (spravodajca: pán DANDEA).

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 497. plenárnom zasadnutí 25. a 26. marca 2014 (schôdza z 25. marca) prijal 145 hlasmi za, pričom 3 členovia hlasovali proti a 10 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závety a odporúčania

1.1 EHSV víta návrh smernice⁽¹⁾, ktorou sa mení smernica Rady 2011/96/EÚ o spoločnom systéme zdaňovania uplatňovanom v prípade materských spoločností a dcérskejších spoločností v rozličných členských štátoch (smernica o materských a dcérskejších spoločnostiach), a považuje to za významný pokrok vo vykonávaní akčného plánu na posilnenie boja proti daňovým podvodom a daňovým únikom⁽²⁾.

1.2 Členské štáty každoročne zaznamenávajú straty v miliardách eur, ktoré súvisia s daňovými podvodmi a daňovými únikmi, ale tiež s agresívnym daňovým plánovaním, ktoré najčastejšie spočíva vo využívaní medzier národných legislatív alebo asymetrie medzi nimi. EHSV preto považuje za odôvodnený návrh Komisie, ktorý sa týka vykonávania všeobecného pravidla proti zneužívaniu, ako je uvedené v jej odporúčaní⁽³⁾.

1.3 EHSV schvaľuje zjednotenie zaobchádzania, ktoré sa uplatňuje na cezhraničné skupiny v oblasti zdaňovania podnikov, keďže v niektorých situáciách ustanovenia platnej smernice umožňujú týmto skupinám využívať hybridné finančné opatrenia, a tak získať daňové výhody, ktoré narušajú hospodársku súťaž na jednotnom trhu.

1.4 So zreteľom na všeobecný charakter všeobecného pravidla proti zneužívaniu odporúča EHSV členským štátom pri vykonávaní skúmanej smernice, aby zväzili odporúčanie Komisie, ktoré sa týka agresívneho daňového plánovania a interpretáciu Súdneho dvora Európskej únie, ktorý stanovuje zásadu, podľa ktorej členské štáty nemôžu ísť nad rámec všeobecného princípu práva Spoločenstva v boji proti nezákonným obchodným praktikám. EHSV radí Komisii vypracovať odporúčanie, ktoré pomôže členským štátom maximálne presne transponovať smernicu z právneho hľadiska.

1.5 EHSV tiež v rámci transpozície žiada členské štáty, aby sa zamerali na čo najjasnejšie právne definície pojmov uvedených v článku 1a ods. 2 s cieľom zabezpečiť čo najsprávnejšie vykonávanie smernice bez komplikovania situácie pre obchodné alebo administratívne daňové prostredie. Je tiež potrebné, aby sa formulácie ako „umelá transakcia“, „rozumné podnikateľské konanie“ alebo „transakcie kruhového charakteru“ transponovali maximálne jasne z právneho hľadiska, tak aby nespôsobili realizačné ťažkosti pre spoločnosti, daňové správy alebo právne systémy.

⁽¹⁾ COM(2013) 814 final.

⁽²⁾ COM(2012) 722 final.

⁽³⁾ C(2012) 8806 final.

2. Návrh Komisie

2.1 Cieľom návrhu Komisie je riešiť nesúlad medzi národnými legislatívami v oblasti hybridných finančných nesúrodých opatreniach v rozsahu uplatňovania smernice o materských a dcérskych spoločnostiach a zaviesť všeobecné pravidlo proti zneužívaniu s cieľom chrániť fungovanie tejto smernice.

2.2 Návrh smernice vychádza z článku 115 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, podľa ktorého môže Rada vydávať smernice na aproximáciu zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, ktoré priamo ovplyvňujú vnútorný trh. Komisia sa domnieva, že ide o jedinú možnosť ako vykonávať všeobecné pravidlo proti zneužívaniu.

2.3 Tento návrh je potrebný, keďže jednotný krok členských štátov na riešenie rozdielov medzi opatreniami hybridného financovania by nevyriešil problém, ktorý vyplýva vo veľkej miere z interakcie medzi národnými legislatívami.

2.4 Hoci smernica o materských a dcérskych spoločnostiach stanovuje klauzulu proti zneužívaniu, tá však nie je dostatočne jasná a mohla by byť zdrojom nedorozumenia. Zavedenie všeobecného pravidla proti zneužívaniu podľa odporúčania Komisie umožní odstrániť neistotu a poskytne členským štátom účinnejší nástroj.

3. Všeobecné a konkrétne pripomienky

3.1 EHSV sa vyjadril⁽⁴⁾ v prospech súčasnej zmeny smernice o materských a dcérskych spoločnostiach a odporučil členským štátom, aby zabezpečili jej čo najskoršie vykonávanie.

3.2 Výbor požiadal, aby sa v rámci tejto revízie zaviedla pre nadnárodné podniky povinnosť viesť oddelené účtovníctvo za každú krajinu, v ktorej podnik vyvíja činnosť, a presne uvádzať objem realizovanej produkcie a nadobudnutý zisk. Predkladanie účtovných údajov v takejto podobe by uľahčilo identifikovať tie podniky, ktoré zneužívajú transferové oceňovanie alebo podporujú agresívne daňové plánovanie. Výbor taktiež odporučil zaviesť nariadenie o zdaňovaní ziskov podnikov podľa spoločných pravidiel. EHSV ľutuje, že tieto aspekty neboli dostatočne zohľadnené pri príprave návrhu uvedenej smernice.

3.3 EHSV odporúča Komisii, aby podporila členské štáty vo vykonávaní smernice. Komisia by preto mala predstaviť odporúčanie, ktoré by z právneho hľadiska vysvetlilo aspekty súvisiace s transpozíciou pojmov všeobecného pravidla proti zneužívaniu.

3.4 EHSV upozorňuje na skutočnosť, že vykonávanie smernice podľa veľmi všeobecných definícií môže vytvoriť veľmi zložité situácie, či už pre podniky alebo pre daňové správy.

3.5 V rámci uplatňovania článku 1a ods. 2 je potrebné jasne vymedziť pojem „umelá transakcia“. EHSV preto odporúča členským štátom, aby využili ustanovenia z príručky OECD⁽⁵⁾, najmä ustanovenia o reštrukturalizáciách podnikov. Výbor tiež odporúča zohľadniť jurisdikciu Súdneho dvora Európskej únie týkajúcu sa „čisto umelých konštrukcií“. Skutočnosť, že transakcie prebiehajú výhodnejšie z daňového hľadiska, nie je sama o sebe umelou transakciou.

3.6 V rámci uplatňovania článku 1a ods. 2 písm. b) sa EHSV domnieva, že je potrebné jasne vymedziť pojem „rozumné podnikateľské konanie“. Ak sa tento typ formulácie zavedie do národnej legislatívy bez jej jasnej definície, môže to viesť k zložitej situácii z právneho hľadiska v prípade sporov o podnikateľskom konaní.

3.7 V rámci vykonávania výbor považuje za potrebné objasniť aspekty spojené s transakciami „kruhového charakteru“. V obchodnej praxi sa vyskytujú kruhové transakcie, ktoré majú ekonomický základ a rešpektujú právne ustanovenia. Tieto transakcie by nemali podliehať daňovým ustanoveniam, ktoré transponujú túto smernicu.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ. C 67, 6.3.2014, s. 68.

⁽⁵⁾ Modelová zmluva OECD o zdaňovaní, kapitola C5, články 9181 a 9182.

3.8 EHSV odporúča členským štátom, aby využili transpozíciu smernice na zjednodušenie ich národnej legislatívy v oblasti zdaňovania ziskov. Mohlo by to byť prvým krokom na ceste k harmonizácii predpisov v tejto oblasti na európskej úrovni.

V Bruseli 25. marca 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 z 11. júla 2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu, a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 z 12. decembra 2006, ktorým sa zavádza európske konanie o platobnom rozkaze“

COM(2013) 794 final – 2013/0403 (COD)

(2014/C 226/08)

Spravodajkyňa: **Reine-Claude MADER**

Európsky parlament (9. decembra 2013) a Rada (16. decembra 2013) sa rozhodli podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 z 11. júla 2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu, a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 z 12. decembra 2006, ktorým sa zavádza európske konanie o platobnom rozkaze“

COM(2013) 794 final – 2013/0403 (COD).

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 11. marca 2014.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 497. plenárnom zasadnutí 25. a 26. marca 2014 (schôdza z 25. marca 2014) prijal 128 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 1 člen sa hlasovania zdržal, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) náležite berie na vedomie návrh nariadenia, ktoré má uľahčiť prístup k spravodlivosti v prípade cezhraničných sporov a podieľať sa tak na zvýšení objemu cezhraničného obchodu.

1.2 Podporuje rozšírenie rozsahu pôsobenia konania zvýšením limitu na 10 000 EUR a rozšírením pojmu „cezhraničné spory“, čo spotrebiteľom a MSP poskytuje viac priestoru na využitie tohto konania.

1.3 EHSV schvaľuje obmedzenie súdnych poplatkov, ktoré sa stanovuje v nariadení, pretože sú skutočnou prekážkou pre spotrebiteľov a malé podniky pri rozhodovaní o začatí konania. Odporúča však, aby sa jasne vysvetlilo, čo znamená pojem „súdne poplatky“, aby toto opatrenie bolo účinné.

1.4 S uspokojením konštatuje, že sa v nariadení zachováva vykonateľnosť vyneseného rozsudku bez toho, aby sa využilo konanie o vyhlásení vykonateľnosti.

1.5 EHSV sa domnieva, že úspech európskeho konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu bude okrem zvýšenia hornej hranice závisieť aj od zjednodušenia a uľahčenia krokov, ktoré sa budú v tomto konaní vyžadovať.

1.6 Výbor zdôrazňuje vôľu Komisie podporovať využívanie nových technológií aj napriek tomu, že tento prístup sa odlišuje od zaužívanej praxe a bude mať vplyv na činnosť súdnych orgánov a že sa zdá byť problematické zaviesť ho na všetkých súdoch rozhodujúcich o veciach s nízkou hodnotou sporu.

1.7 Domnieva sa však, že treba podporovať všetky spôsoby a prostriedky, ktoré umožňujú uľahčiť postupy strán, pokiaľ nepoškodzujú riadny výkon práv strán na obhajobu ani uplatňovanie základných zásad civilného práva procesného, ktoré uznávajú všetky členské štáty. Konštatuje, že tieto technológie sa v súvislosti so stranami budú používať len s ich súhlasom, a víta túto skutočnosť.

1.8 V súvislosti s touto problematikou si EHSV kladie otázku, aké opravné prostriedky budú dostupné podľa nariadenia o konaní vo veciach s nízkou hodnotou sporu.

1.9 EHSV tiež zdôrazňuje, že je potrebné zabezpečiť bezpečnosť a dôverný charakter elektronickej komunikácie týkajúcej sa súdneho sporu.

1.10 Výbor zdôrazňuje, že je potrebné poskytnúť pomoc spotrebiteľom a malým a stredným podnikom počas celého konania, najmä preto, že zastúpenie právnikom nie je povinné, čo znamená, že na túto úlohu by sa mali vyčleniť prostriedky, najmä finančné.

1.11 Domnieva sa preto, že pozitívnu úlohu pri poskytovaní tejto pomoci a šírení informácií o existencii tohto konania by mohli zohrávať združenia spotrebiteľov, európske spotrebiteľské centrá a profesijné združenia, ktoré majú skúsenosti v tejto oblasti.

1.12 EHSV upozorňuje na skutočnosť, že stanovený cieľ, ktorým je uľahčiť konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu, sa dosiahne len vtedy, ak primerané informácie o existencii tohto konania budú šíriť rôzni aktéri, súdy a inštitúcie právneho vzdelávania⁽¹⁾.

1.13 EHSV sa ďalej domnieva, že musia byť k dispozícii jasné a všetkým zrozumiteľné formuláre, aby sa zabezpečila účinnosť tohto konania. Jednou zo základných podmienok je používanie úradného jazyka krajiny, z ktorej pochádzajú strany, a to aj počas konania a najmä počas ústneho pojednávania. Táto požiadavka sa nesmie obmedziť len na preklad formulárov, inak hrozí porušenie článkov 47 a 48 Charty základných práv Európskej únie, ktoré sa týkajú práva na účinný prostriedok nápravy a práva na obhajobu.

1.14 EHSV poukazuje na to, že argumentácia rozvinutá v súvislosti so subsidiaritou a proporčnosťou pozitívne podporuje diskusiu o zavedení európskej hromadnej žaloby.

2. Úvod

2.1 Cieľom návrhu Komisie je priblížiť sa k občanom, spotrebiteľom a MSP uľahčením prístupu k spravodlivosti a dodaním väčšej dôvery na využitie možností, ktoré ponúka jednotný trh.

2.2 Je súčasťou 12 konkrétnych opatrení uvedených v druhej správe o občianstve EÚ, ktorých cieľom je pomôcť európskym občanom pri uplatňovaní ich práv, napríklad pri riešení sporov vzniknutých pri cezhraničných nákupoch.

2.3 Táto iniciatíva bola tiež odporúčaná v európskom programe pre spotrebiteľov i v iniciatíve *Small Business Act* s cieľom zlepšiť dodržiavanie práv spotrebiteľov a MSP.

2.4 Na základe skúsenosti získaných od nadobudnutia účinnosti nariadenia (ES) č. 861/2007⁽²⁾ a vzhľadom na zvyčajné vnútroštátne postupy vymáhania pohľadávok a viaceré konzultácie Komisia navrhuje ešte viac zjednodušiť konanie, znížiť náklady s ním spojené a lepšie ho prispôbiť potrebám spotrebiteľov, ale aj potrebám malých a stredných podnikov.

2.5 Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu zavedené nariadením (ES) č. 861/2007 pozostáva z niekoľkých dôležitých bodov:

- uplatňuje sa na cezhraničné pohľadávky, ktorých hodnota v čase doručenia návrhu na uplatnenie pohľadávky nepresahuje 2 000 EUR,
- navrhovateľ musí použiť vzorové tlačivo A a podať ho na príslušný súd alebo tribunál poštou alebo akýmkoľvek iným komunikačným prostriedkom, ktorý je prijateľný pre členský štát, v ktorom sa konanie začína,
- tlačivo, ktoré obsahuje opis dôkazov a prípadne podporné dokumenty,
- konanie je v zásade písomne, ak sudca o tom nerozhodne inak,
- zastúpenie strán právnikom nie je povinné,
- súd alebo tribunál v zásade vydá rozsudok do 30 dní od uskutočnenia ústneho pojednávania so stranami alebo po doručení všetkých potrebných informácií na vydanie rozsudku.

2.6 Rozsudok vynesený súdom alebo tribunálom je vykonateľný a plne uznaný v členských štátoch. Na žiadosť strany príslušný súd alebo tribunál vydá bez dodatočných nákladov osvedčenie o existencii rozsudku.

⁽¹⁾ Univerzity, strediská odborného vzdelávania právnikov, školy pre justičné vzdelávanie atď.

⁽²⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 z 11. júla 2007, ktorým sa ustanovuje Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu (Ú. v. EÚ L 199, 31.7.2007, s. 1).

2.6.1 Ako bolo stanovené v nariadení z roku 2007, Komisia pristúpila pred 1. januárom 2014 k hodnoteniu, ktorého prvé výsledky považuje za povzbudivé, pretože podľa jej názoru použitie tohto konania by znížilo náklady o 40 % a skrátilo trvanie sporov z dvoch rokov v priemere na päť mesiacov⁽³⁾.

2.7 Vzhľadom na uvedené skutočnosti sa Komisia domnieva, že konanie by bolo ešte účinnejšie, keby sa zvýšil limit, aby ho mohli využívať aj MSP.

3. Návrh Komisie

3.1 V návrhu sa stanovujú dva veľké súbory opatrení: výlučne právne opatrenia a iné praktickejšie opatrenia, ktorých cieľom je znížiť náklady konaní.

3.2 Právne opatrenia

3.2.1 Cieľom prvého z plánovaných opatrení je zvýšiť limit z 2 000 EUR na 10 000 EUR, aby toto konanie, ktoré je len voliteľné, mohli využiť MSP.

3.2.2 Druhé opatrenie sa týka rozšírenia definície cezhraničných sporov, aby sa rozsah pôsobenia nariadenia rozšíril na všetky spory s cezhraničným prvkom vrátane sporov, ktoré sa vzťahujú na príslušníkov tretích krajín.

3.3 Praktické opatrenia

3.3.1 S cieľom znížiť náklady Komisia navrhuje, aby sa všeobecne využívala elektronická výmena dokumentov a telekonferencie a videokonferencie, keď sú potrebné ústne pojednávania.

3.3.2 Stanovuje tiež obmedziť súdne poplatky na 10 % hodnoty pohľadávky s povoleným limitom 35 EUR, ktoré možno zaplatiť bankovým prevodom alebo platbou online kreditnou alebo debetnou kartou.

4. Všeobecné pripomienky k návrhu

4.1 EHSV považuje návrh za dôležitý, zdôrazňuje však, že stanovené konanie musí byť jasné a transparentné, aby bolo účinné. Z toho vyplýva, že tlačivá by mali byť prispôbené všetkým príslušným skupinám verejnosti.

4.1.1 Okrem toho bude treba o navrhovanom nástroji informovať strany sporu a súdy. EHSV v tejto súvislosti upozorňuje, že súdy a tribunály boli až neskôr informované o európskom platobnom rozkaze a európskom konaní vo veciach s nízkou hodnotou sporu prostredníctvom informačnej brožúry, ktorú vypracovala Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci⁽⁴⁾.

4.1.2 Podporovanie využívania elektronickej komunikácie, a to aj na doručovanie určitých dokumentov, zavedenie povinnosti pre súdy využívať pre ústne pojednávania videokonferencie, okrem prípadu, keď strana sporu požiada o opak⁽⁵⁾, predstavujú odchýlku od pevne zakorenených postupov, ktorá ovplyvní fungovanie súdov a tribunálov. Okrem toho si vyžaduje stanovenie technickej pomoci pre strany sporu, a to o to viac, že konanie sa môže uskutočniť bez zastupovania právnikom.

4.2 V podstate najdôležitejším opatrením je zvýšenie limitu z 2 000 EUR na 10 000 EUR.

4.2.1 Táto zmena bude prospešná hlavne pre MSP, ktoré podľa údajov Komisie predstavujú iba 20 % súčasných pohľadávok. Tieto údaje sú uvedené v hodnotení vplyvu, ktoré vychádza z odpovedí panelu, ktorý EHSV považuje za príliš úzky.

4.2.2 Podporuje zvýšenie limitu na 10 000 EUR, ale domnieva sa, že by sa mohol zvýšiť, pokiaľ ide o priemernú hodnotu pohľadávok týkajúcich sa spotrebiteľov.

4.3 Cieľom je obnoviť dôveru a dynamizovať obchodovanie na vnútornom trhu a zároveň zvýšiť účinnosť justície. V tejto súvislosti sa EHSV zamýšľa nad opravnými prostriedkami dostupnými v rámci konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu.

⁽³⁾ Bod 3.2 posúdenia vplyvu.

⁽⁴⁾ Sprievodca občanov v cezhraničných súdnych sporoch v Európskej únii.

⁽⁵⁾ Článok 8 návrhu nariadenia.

4.4 Tento cieľ je podľa EHSV chvályhodný, avšak odhaľuje existenciu mnohých rozdielov medzi jednotlivými štátmi. Konštatuje tiež, že cieľom návrhu je obmedziť výšku súdnych poplatkov, avšak tento pojem môže byť rôzne poňatý v jednotlivých členských štátoch, ako to dokazujú údaje z 26 členských štátov uvedené na stránke elektronickej justície, ako aj štúdia vypracovaná na žiadosť Európskej komisii o transparentnosti trov občianskych súdnych konaní v Európskej únii⁽⁶⁾.

4.5 EHSV považuje limit súdnych trov vo výške 10 % za vysoký. Môže mať negatívny vplyv v členských štátoch, kde súdne trovy nedosahujú túto úroveň.

4.6 Zvýšením limitu pre hodnotu pohľadávky a rozšírením pojmu „cezhraničný spor“ Komisia dáva v návrhu najavo občanom a MSP, že sa zaoberá ich skutočnými problémami a snaží sa ich riešiť.

4.7 Reaguje aj na výsledky prieskumu Eurobarometer zverejneného v apríli 2013, podľa ktorého 45 % opýtaných podnikov vyhlásilo, že sa neobrátia na súd, pretože súdne trovy sú neprimerané hodnote pohľadávky.

4.8 V súvislosti s navrhovanou revíziou sa musí zmeniť aj nariadenie (ES) č. 1896/2006 týkajúce sa európskeho konania o platobnom rozkaze⁽⁷⁾. V tomto nariadení sa totiž stanovuje, že odpor podaný odporcom vedie k automatickému pokračovaniu konania v rámci riadneho občianskeho súdneho konania. Avšak od nadobudnutia účinnosti nariadenia (ES) č. 861/2007 toto obmedzenie už nemá opodstatnenie v prípade sporov s nízkou hodnotou.

4.9 Preto je potrebné v nariadení (ES) č. 1896/2006, ktoré už malo prejsť revíziou, spresniť, že ak spor možno riešiť v rámci európskeho konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu, má byť toto konanie otvorené osobám alebo podnikom, ktoré sú stranami európskeho konania o platobnom rozkaze a podali odpor voči európskemu platobnému rozkazu.

4.10 EHSV poukazuje na to, že argumentácia rozvinutá v súvislosti so subsidiaritou a proporčialitou pozitívne podporuje zavedenie európskej hromadnej žaloby.

5. Konkrétne pripomienky k návrhu

5.1 Všeobecné rozšírenie systému videokonferencie je zaujímavý návrh, hoci zatiaľ sa zdá, že bude ťažké zaviesť ho na všetkých súdoch rozhodujúcich o veciach s nízkou hodnotou sporu.

5.2 Mnohé z nich nemajú internetovú stránku a nevyužívajú elektronickú komunikáciu. Ešte stále sa stáva, že tlačivá potrebné na začatie súdneho konania treba vyzdvihnúť osobne, súdne konania nie sú digitalizované. EHSV tiež zdôrazňuje, že je potrebné zabezpečiť bezpečnosť a dôverný charakter elektronickej komunikácie týkajúcej sa súdneho sporu.

5.3 V tejto súvislosti EHSV zdôrazňuje, že tlačivá musia byť jasné a zrozumiteľné. Pomoc stanovená v nariadení preto musí byť kvalifikovaná, čo pre štáty znamená nezanedbateľnú finančnú investíciu v nie príliš vhodnej dobe.

5.4 Napokon treba vyriešiť hlavný problém, ktorým je informovanosť strán sporu, aby sa zabezpečila účinnosť justície. Strana sporu, konkrétne spotrebiteľ a MSP, musí mať prístup k spoľahlivým a nezávislým informáciám, aby sa mohla fundovane rozhodnúť, aký postup zvolí.

5.5 Pri poskytovaní týchto kvalitných informácií majú zásadnú úlohu skúsené združenia spotrebiteľov, európske spotrebiteľské centrá a profesijné združenia.

5.6 Napríklad projekt „Európsky justičný výkon“ obsahuje veľmi praktické tematické zložky a spisy, ktoré sú určené najmä súdnym vykonávateľom, ale ich význam je oveľa väčší, pretože sa týkajú prístupu k právu a uplatňovania práva, tento zdroj informácií však nie je známy.

⁽⁶⁾ <https://e-justice.europa.eu>; Study on the Transparency of Costs of Civil Judicial Proceedings in the European Union (Demoulin, Brulard, Barthélémy, Hoche).

⁽⁷⁾ Ú. v. EÚ L 399, 30.12.2006, s. 1.

5.7 EHSV napokon zdôrazňuje, že je potrebné umožniť stranám, aby sa celé konanie viedlo v ich úradnom jazyku. Táto požiadavka vlastne vyplýva z článkov 47 a 48 Charty základných práv Európskej únie, ktoré sa týkajú práva na účinný prostriedok nápravy a práva na obhajobu, a nemožno ju obmedziť len na preklad formulárov.

V Bruseli 25. marca 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o ochrane neprístupného know-how a obchodných informácií (obchodného tajomstva) pred ich neoprávneným získaním, využitím a sprístupnením“

COM(2013) 813 final – 2013/0402 (COD)

(2014/C 226/09)

Európsky parlament (9. decembra 2013) a Rada (13. decembra 2013) sa rozhodli podľa článku 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o ochrane neprístupného know-how a obchodných informácií (obchodného tajomstva) pred ich neoprávneným získaním, využitím a sprístupnením“

COM(2013) 813 final – 2013/0402 (COD).

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 11. marca 2014.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 497. plenárnom zasadnutí 25. a 26. marca 2014 (schôdza z 25. marca 2014) prijal 138 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 3 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Obchodné tajomstvo zahŕňa všetky informácie (technológiu, recept, marketingové údaje atď.) s ekonomickou hodnotou, ktorých dôvernosc by mala byt chránená. Je súčasťou nehmotných aktív podnikov.

1.2 Ochrana týchto nehmotných aktív je rovnako dôležitá pre podniky, najmä MSP, ako aj pre nekomerčné výskumné subjekty, a nevyhnutná pre konkurencieschopnosť Európskej únie, prinajmenšom na podporu inovácií a rozmachu nových spôsobov realizácie a podnecovania spoločného výskumu alebo cezhraničnej spolupráce.

1.3 Pojem „obchodné tajomstvo“ nemá v EÚ jednotnú definíciu, ani harmonizovanú právnu ochranu.

1.4 Výbor podporuje cieľ, ktorý sleduje Komisia cestou harmonizácie právnej ochrany know-how a obchodného tajomstva, lebo sú to základné prvky na podporu inovačných kapacít podnikov vo všeobecnosti a ich konkurencieschopnosti, najmä konkurencieschopnosti MSP.

1.5 Výbor konštatuje, že ochrana obchodného tajomstva pred jeho neoprávneným získaním a využívaním tak, ako sa uvádza v návrhu smernice, je blízka ochrane duševných práv, ktorú zakotvila smernica 2004/48/ES o vymožitelnosti práv duševného vlastníctva, ako sú autorské práva, obchodné značky, vzory alebo patenty, najmä v tom, že požaduje od členských štátov, aby zabezpečili dostupnosť efektívnych občianskoprávných prostriedkov nápravy pre legitímneho vlastníka obchodného tajomstva.

1.6 Výbor víta vyváženosc návrhu smernice, ktorej cieľom je zabezpečiť väčšiu právnu istotu, zvýšiť hodnotu inovácií obsahnutých v obchodnom tajomstve vďaka intenzívnej legislatívnej konvergencii v súlade s medzinárodným právom, najmä s Dohodou o obchodných aspektoch práv duševného vlastníctva („Dohoda TRIPS“).

1.7 Definícia obchodného tajomstva, hoci je v súlade s Dohodou TRIPS, sa nejaví ako dostatočná na pokrytie všetkých druhov informácií, ktoré by mali byt chránené v rámci obchodného tajomstva.

1.8 Výbor sa domnieva, že Komisia by v dôvodovej správe mohla spresniť, že informácie obchodnej hodnoty môžu byt taktiež chránené v rámci obchodného tajomstva.

1.9 Výbor vyzýva Komisiu, aby v tejto veci bezodkladne konala.

2. Úvod

2.1 Ochrana know-how a obchodného tajomstva (nesprístupnených obchodných informácií) je kľúčovou pre podporu inovačnej kapacity podnikov a ich konkurencieschopnosti.

2.2 Výraz „obchodné tajomstvo“ sa vzťahuje na všetky informácie (technológia, recept, marketingové údaje atď.) s ekonomickou hodnotou, ktorých dôvernosť by mala byť chránená.

2.3 Nejde výlučne o práva duševného vlastníctva, ale často predstavujú ich základ. Know-how alebo obchodné tajomstvo vyplývajúce z výskumu a vývoja, ktoré si vyžadujú značné investície finančných a ľudských zdrojov, je totiž často základom patentu.

2.4 Výraz „obchodné tajomstvo“ sa v Európskej únii nechápe jednotne. Jediná harmonizovaná definícia obchodného tajomstva sa nachádza v Dohode TRIPS WTO a vychádza z troch kumulatívnych podmienok:

- **dôverný charakter.** Chápe sa tým, že tajomstvo je vo všeobecnosti neznáme pre zainteresované strany alebo je pre ne ťažko dostupné,
- **obchodná hodnota.** V praxi vyplýva táto obchodná hodnota z dôverného charakteru,
- právoplatný vlastník obchodného tajomstva musí prijať primerané opatrenia, aby zabezpečil dôvernosť obchodného tajomstva.

2.5 Právna ochrana je z dôvodu absencie jednotnej koncepcie obchodného tajomstva v EÚ roztrieštená v rozličných právnych systémoch členských štátov.

2.6 Jednotná európska právna ochrana obchodného tajomstva má však čoraz väčší význam v čase, keď priemyselná špionáž a riziko počítačového pirátstva dosahujú znepokojujúce rozmery, najmä v oblastiach, v ktorých výskum a vývoj zohrávajú dôležitú úlohu (automobilový priemysel, telekomunikácie, farmaceutický priemysel atď.).

2.7 Výbor tiež podporil činnosť Komisie v boji proti pirátstvu a pridal sa k jej úvahám na túto tému ⁽¹⁾.

3. Návrh Komisie

3.1 Vyplýva z konzultácie, po ktorej Komisia skonštatovala rozdiely v národných legislatívach členských štátov, najmä pri definícii obchodného tajomstva a občianskoprávných prostriedkoch nápravy pre vlastníka obchodného tajomstva.

3.2 Návrh vychádza z dvoch predpokladov: rozdiely v národných legislatívach by brzdili cezhraničný spoločný výskum a poškodili by konkurencieschopnosť podnikov, ktorých obchodné tajomstvo by mohlo byť narušené v členských štátoch s najmenšou ochranou.

3.3 Cieľom je preto harmonizovať ochranu týchto nehmotných aktív, ktoré nie sú považované za práva duševného vlastníctva.

3.4 Vymedzenie „obchodného tajomstva“

3.4.1 Komisia vychádza z definície obchodného tajomstva uvedenej v Dohode TRIPS a navrhuje spojiť tri kumulatívne podmienky, aby sa informácie stali „chráneným obchodným tajomstvom“:

- musia byť tajné, čiže nie sú známe alebo bežne prístupné osobám v tých kruhoch, ktoré sa dotknutým druhom informácií bežne zaoberajú;
- musia mať obchodnú hodnotu, pretože sú tajné;
- vlastník musí podniknúť primerané kroky, aby ich udržal v tajnosti.

3.5 Pojem zneužitia obchodného tajomstva

3.5.1 Okrem neoprávneného prístupu k médiu obsahujúcemu tajomstvo, krádeže, úplatkárstva, podvodného konania, či porušenia dohody o zachovaní dôvernosti pridáva článok 3 návrhu aj *akéhokoľvek iné konanie, ktoré je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku.*

3.5.2 Stanovuje tiež, že akéhokoľvek následné využitie alebo sprístupnenie obchodného tajomstva sa považuje za neoprávnené za rovnakých okolností aj vtedy, keď si určitá osoba v čase využitia alebo sprístupnenia obchodného tajomstva nemohla byť nevedomá, že jej zdroj informácií získal obchodné tajomstvo neoprávnené.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 306, 16.12.2009, s. 7; Ú. v. EÚ C 18, 19.1.2011, s. 105.

3.6 Oprávnené získanie, využitie a sprístupnenie obchodného tajomstva

3.6.1 Článok 4 návrhu smernice vyníma niekoľko príkladov:

- nezávislý objav alebo vytvorenie;
- reverzné inžinierstvo (*reverse engineering*): obchodné tajomstvo už nie je chránené, ak sa dá odhaliť pomocou produktu, ktorý ho obsahuje;
- výkon práva zástupcov pracovníkov na informácie a konzultácie, vrátane poskytnutia informácií uvedeným zástupcov zo strany pracovníkov;
- sloboda prejavu a právo na informácie;
- činnosť informátorov, ak sú splnené tieto podmienky: využitie alebo sprístupnenie potrebné vo verejnom záujme;
- postup v súlade so zásadami poctivého obchodného styku, na účely splnenia mimozmluvného záväzku, na účely ochrany oprávneného záujmu.

3.6.2 Háji inovácie, pretože výslovne objasňuje, že nezávislý objav a reverzné inžinierstvo sú legitímnymi prostriedkami získania informácií.

3.7 Prostriedky nápravy pre vlastníka obchodného tajomstva

3.7.1 Členské štáty majú zabezpečiť účinné prostriedky nápravy proti neoprávnenému privlastneniu obchodného tajomstva.

3.7.2 V súvislosti s neutíchajúcimi diskusiami o zneužívaní postupu zaistenia falzifikátov vyzýva návrh smernice členské štáty tiež na to, aby postihovali zneužívanie prostriedkov nápravy, ktorého cieľom je spôsobiť nespravodlivé omeškanie alebo obmedzenie prístupu odporcu na trh alebo iné zastráňovanie alebo obťažovanie odporcu.

3.7.3 Článok 8 návrhu smernice vychádza tiež z práva hospodárskej súťaže a vymenúva súbor opatrení s cieľom vyhnúť sa sprístupneniu obchodného tajomstva počas súdneho sporu: úplné alebo čiastočné obmedzenie prístupu k dokumentom, ktoré obsahujú obchodné tajomstvo; obmedzenie prístupu k výpočítiam; vypustenie častí obsahujúcich obchodné tajomstvo vo verziách súdnych rozhodnutí, ktoré nemajú dôverný charakter.

3.7.4 Pokiaľ ide o predbežné opatrenia, poškodený vlastník obchodného tajomstva musí mať právo dosiahnuť zásah sprístupnenia alebo využitia obchodného tajomstva, zákaz výroby, obchodovania a využitia tovaru, ktorým dochádza k porušovaniu práva k obchodnému tajomstvu, ako aj zaistenie alebo odovzdanie uvedených produktov.

3.7.5 Návrh počíta s viacerými inými procedurálnymi zárukami, ako aj s tým, že súd musí mať možnosť nariadiť odporcovi zložiť zábezpeku s cieľom umožniť náhradu škody vzniknutej vlastníčkovi.

4. Všeobecné pripomienky k návrhu smernice

4.1 Návrh smernice vymedzuje obchodné tajomstvo pomerne široko s cieľom pokryť najmä recepty, výskumy alebo štúdie, ktoré zatiaľ nie sú premetom duševného vlastníctva.

4.2 Cieľom iniciatívy je posilniť konkurencieschopnosť európskych podnikov a výskumných subjektov, ktorá je založená na know-how a obchodnom tajomstve, na ktoré sa nevzťahuje ochrana práv duševného vlastníctva, keďže vlastník nemôže získať výlučné právo na tieto prvky.

4.3 Tradičné práva priemyselného vlastníctva, ako sú patenty, značky, vzory a modely však nechávajú nepovšimnutú výraznú časť poznatkov a informácií potrebných na ekonomický rast podnikov.

4.4 MSP často využívajú obchodné tajomstvo, aby tieto kľúčové informácie chránili, lebo nemajú špecializované ľudské zdroje alebo dostatočnú finančnú kapacitu na sledovanie, riadenie, ochranu a vymáhanie práv priemyselného vlastníctva.

4.5 Podniky preto často zmluvne zaväzujú svojich zamestnancov alebo subdodávateľov, že nesmú sprístupniť obchodné tajomstvo, aby tieto problémy prekonali. Predpisy na ochranu obchodného tajomstva však nesmú viesť k tomu, že sa obmedzí sloboda vyjadrovania sa a možnosť verejne poukázať na nedostatky, alebo že sa obmedzí možnosť zamestnancov zmeniť pracovné miesto a využiť získané všeobecné poznatky a skúsenosti.

4.6 Návrh má preto svoje opodstatnenie, tým viac, že v súčasnej ekonomickej situácii sa čoraz viac využíva outsourcing, pričom dodávatelia služieb môžu mať dočasne prístup k všetkým typom citlivých informácií.

4.7 Navyše, zlepšovanie informačných a komunikačných systémov uľahčuje pirátstvo, zneužitie a šírenie obchodného tajomstva, čím narastá riziko, že budú vyžité v tretích krajinách na výrobu produktov, ktoré následne vstúpia na európsky trh ako konkurencia produktov podniku, ktorý sa stal obeťou zneužitia obchodného tajomstva.

4.8 EHSV upozorňuje na skutočnosť, že stále sa zvyšujúce požiadavky v oblasti podávania správ, hlavne pre kótované spoločnosti, ohrozujú obchodné tajomstvo. Informácie uvedené v týchto správach sa stávajú vlastne verejnými, sú dostupné všetkým investorom, ktorí môžu byť konkurentmi alebo sa nimi stať.

4.9 EHSV sa domnieva, že návrh smernice by mal vziať do úvahy aj článok 4, sprístupnenie obchodného tajomstva súvisiace s povinnosťou podávať správy, ktorú majú členovia správnej rady alebo dozornej rady kótovaných spoločností.

5. Konkrétne pripomienky k návrhu smernice

5.1 Návrh stanovuje viaceré procedurálne záruky, najmä predbežné a preventívne opatrenia, ale tiež nápravné opatrenia a náhradu po rozhodnutí súdu v danej veci, že došlo k porušeniu obchodného tajomstva, ako sú zničenie informácií, ktoré porušovateľ získal, stiahnutie a zničenie príslušných produktov, výpočet spôsobených škôd, pričom treba zohľadniť aj morálnu ujmu a uverejnenie rozhodnutia.

5.2 Spôsobené škody priznané na žiadosť poškodenej strany musia zodpovedať skutočne vzniknutej škode, pričom sa zohľadnia materiálne, ako aj morálne aspekty.

5.3 Sudca však môže vo „vhodných prípadoch“ takisto stanoviť paušálnu sumu na základe odmiern alebo poplatkov, ktoré by boli splatné, ak by išlo o oprávnené využitie.

5.4 Výbor zdôrazňuje, že pojmy trestného práva „krádež“, „úplatkárstvo“, „podvodné konanie“ uvedené v článku návrhu smernice zodpovedajú pojmu „neoprávnené získanie, využitie a sprístupnenie obchodného tajomstva“.

5.5 Cieľom Komisie je dosiahnuť harmonizáciu občianskoprávných prostriedkov nápravy, aby mohli inovačné podniky účinne obhajovať svoje obchodné tajomstvo v celej EÚ. Článok 6 „Všeobecná povinnosť“ je v tejto súvislosti výstižný, pretože zakotvuje, že členské štáty stanovujú opatrenia, postupy a náhrady, aby existovala dostupnosť občianskoprávných prostriedkov nápravy (ktorú výbor zdôrazňuje).

5.6 Okrem toho sa zdá, že návrh smernice porovnáva obchodné tajomstvo s formou duševného vlastníctva, s výnimkou výlučného charakteru. Zavedená ochrana je veľmi blízka postupom stanoveným v smernici 2004/48/ES o vymožitelnosti práv duševného vlastníctva, ako sú autorské práva a súvisiace práva obchodné značky, vzory alebo patenty, ktorá bola prijatá v apríli 2004 a o ktorej revízii sa tiež uvažuje. Pokiaľ ide o článok 4, EHSV považuje za veľmi dôležité, aby sa zamestnanec, ktorý zistí nedostatok alebo iné udalosti na pracovisku, mohol obrátiť na dôverného pracovníka odborového zväzu bez toho, aby sa to považovalo za porušenie obchodného tajomstva. EHSV sa domnieva, že smernica by mala obsahovať ustanovenie na ochranu zamestnancov, ktorí chcú využiť možnosti uvedené v článku 4.

5.7 Výbor víta v súvislosti s prebiehajúcimi diskusiami o zneužívaní postupu zaistenia pri falšovaní⁽²⁾, nesporný postup, že sa návrh vzdáva od smernice 2004/48/ES a v článku 10 ods. 2 výslovne zdôrazňuje, že súdne orgány členských štátov musia zohľadniť primeraný charakter predbežných a preventívnych opatrení.

5.8 Porovnanie obchodného tajomstva s určitou formou duševného vlastníctva smeruje až k vloženiu pojmu „zásady poctivého obchodného styku“ do návrhu smernice. Tento pojem sa nachádza už v Dohode TRIPS.

⁽²⁾ Kasačný súd, občiansky, obchodná komora, 12. februára 2013, 11-26.361 „Société Vetrotech Saint-Gobain international“; 3. komora TGI Paríž 15. novembra 2011 „Sociétés JCB“, autor komentára: Laurent Labatte, Marks & Clerk France, Rada pre priemyselné vlastníctvo.

5.9 Súdny dvor EÚ mal príležitosť vyjadriť sa k výkladu „čestné konanie“⁽³⁾ prevzaté zo smernice 89/104/EHS o aproximácii právnych predpisov členských štátov v oblasti ochranných známk.

5.10 Napriek výrazným zlepšeniam, ktoré návrh obsahuje, neoslobodí prijatie smernice podniky od vykonávania všetkých užitočných preventívnych opatrení na ochranu obchodného tajomstva, ako sú technické, organizačné a zmluvné opatrenia.

5.11 Zdá sa preto príliš zjednodušené obmedziť informácie, ktoré podliehajú obchodnému tajomstvu, len na informácie s bezprostrednou obchodnou hodnotou, pretože niektoré informácie ekonomického, priemyselného, technického alebo vedeckého charakteru nemusia mať síce priamu obchodnú hodnotu, ale môžu ju prípadne získať, najmä ak tieto informácie obsahujú údaje z technického alebo vedeckého výskumu a vývoja.

5.12 EHSV navrhuje doplniť zoznam v článku 4 ods. 1 a uviesť v ňom, že získanie obchodného tajomstva sa považuje za prípustné, keď vyplynie:

e) „z plnenia povinnosti podávať správy, ktorú majú členovia správnej rady alebo dozornej rady kótovaných spoločností“.

5.13 EHSV navrhuje doplniť tiež zoznam v článku 4 ods. 2 a uviesť v ňom, že členské štáty zabezpečujú, aby neexistoval žiadny nárok na uplatnenie opatrení, postupov a prostriedkov nápravy stanovených v tejto smernici, keď k údajnému získaniu, využitiu alebo sprístupneniu obchodného tajomstva došlo v ktoromkoľvek z týchto prípadov:

f) „obchodné tajomstvo bolo sprístupnené v rámci plnenia povinnosti podávať správy, ktorú majú členovia správnej rady alebo dozornej rady kótovaných spoločností.“

V Bruseli 25. marca 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

⁽³⁾ Pozri najmä smernicu 89/104/EHS o aproximácii právnych predpisov členských štátov v oblasti ochranných známk a judikatúru Súdneho dvora EÚ o interpretácii pojmu „čestné konanie“, SD 15. marca 2005, vec C 228/03 the Gillette Company a Gillette group Finland Oy proti LA laboratories Oy.

PRÍLOHA

k stanovisku Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Tento bod stanoviska odbornej sekcie bol upravený v súlade s pozmeňovacím návrhom, ktorý schválilo plenárne zhromaždenie, hoci za pôvodný text bola viac ako štvrtina hlasujúcich (článok 54 ods. 4 rokovacieho poriadku):

Bod 4.5

4.5 *Podniky preto často zmluvne zaväzujú svojich zamestnancov alebo subdodávateľov, že nesmú sprístupniť obchodné tajomstvo, aby tieto problémy prekonali.*

Výsledok hlasovania

Hlasy za: 80

Hlasy proti: 46

Zdržali sa: 10

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia, ktorým sa zriaďuje spoločný podnik Shift2Rail“

COM(2013) 922 final – 2013/0445 (NLE)

(2014/C 226/10)

Hlavný spravodajca: **Juan Mendoza Castro**

Rada sa 11. februára 2014 rozhodla podľa článku 187 a článku 188 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Rady, ktorým sa zriaďuje spoločný podnik Shift2Rail“

COM(2013) 922 final – 2013/0445 (NLE).

Vzhľadom na naliehavosť danej témy bol pán Juan Mendoza Castro rozhodnutím Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na 497. plenárnom zasadnutí 25. a 26. marca 2014 (schôdza z 25. marca 2014) vymenovaný za hlavného spravodajcu. Výbor prijal 177 hlasmi za, pričom 3 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko.

1. Závbery a odporúčania

- 1.1 EHSV podporuje iniciatívu S2R, ktorá predstavuje výrazný prínos pre európske železničné odvetvie.
- 1.2 EHSV zdôrazňuje potenciálny význam S2R pre zamestnanosť, keďže celkovo v železničnom odvetví pracujú približne 3 milióny osôb.
- 1.3 Na splnenie dlhodobých cieľov EÚ musí železničné odvetvie prejsť nielen technickými, ale aj kultúrными zmenami.
- 1.4 Predpokladaný rozpočet na S2R 920 miliónov EUR je nižší, než pôvodne odhadované investičné náklady vo výške 1,4 miliardy EUR, a preto je nutné určiť priority pre výskumné oblasti.
- 1.5 EHSV zdôrazňuje význam S2R pre európske železničné odvetvie, aby dokázalo konkurovať na svetovom trhu, ktorého objem dosahuje 146 miliárd EUR ročne.
- 1.6 Európske podniky vytlačajú z ich pozícií ázijskí konkurenti, ktorí masívne investujú do V&V. Svetový trh prináša čoraz viac výziev, rastie počet subjektov pri všetkých produktoch a segmentoch.
- 1.7 Európsky systém riadenia železničnej dopravy (ERTMS) je príkladom, že ochota spolupracovať musí prekonať národné záujmy.
- 1.8 Podľa EHSV musia sa musí výskum prioritne zamerať na činnosti súvisiace s bezpečnosťou osôb, ekonomickou efektívnosťou a informovaním používateľov železničnej siete.
- 1.9 Päť inovačných programov (IP) S2R zahŕňa hlavné oblasti a najvyššie ciele.
- 1.10 Podľa EHSV treba definovať vlastníctvo produktov, ktoré vytvorí výskum. Otázky duševného vlastníctva a patentov sú kľúčové, ale návrh Komisie tieto aspekty nezohľadňuje.
- 1.11 Industrializácia produktov pochádzajúcich z výskumu, ktorý financuje EÚ, by sa mala uskutočňovať na európskom území.

1.12 Na rozdiel od návrhu Komisie Európska železničná agentúra musí mať výlučnú zodpovednosť za technické definície interoperability.

2. Kontext a zhrnutie návrhu nariadenia

2.1 Biela kniha o doprave ⁽¹⁾ a štvrtý železničný balík ⁽²⁾ stanovujú rámec veľkého jednotného železničného trhu ⁽³⁾.

2.2 Jedným z hlavných cieľov programu Horizont 2020 je posilniť európsky priemysel prostredníctvom opatrení na podporu výskumu a inovácie v kľúčových priemyselných odvetviach.

2.3 Spoločný podnik Shift2Rail (S2R) bude spĺňať podmienky stanovené pre subjekty EÚ (ZFEÚ článok 187, nariadenie o rozpočtových pravidlách, článok 209).

2.4 Okrem toho je vytvorenie S2R potrebné v snahe čeliť vážnym aktuálnym problémom, ako sú: roztrieštenosť úsilia v dôsledku množstva rôznych vnútroštátnych predpisov a noriem, čím sa vytvárajú bariéry, aby sa spoločné priemyselné produkty využívali na železničniciach a zabraňuje sa krížovým oprávneniam pre železničné produkty, nútený pokles výskumnej činnosti vo vedúcich železničných spoločnostiach, nedostatok verejných a súkromných investícií a zvýšenie finančného rizika.

2.5 Cieľom S2R je:

- podporiť železničnú technickú stratégiu, ktorú Európska železničná agentúra uverejnila vo februári 2014,
- celkové zníženie nákladov životného cyklu až o 50 %,
- zvýšiť kapacitu železničného dopravného systému o 100 %,
- zvýšiť spoľahlivosť a dochvilnosť železničných služieb o 50 %,
- zlepšiť interoperabilitu a
- zredukovať negatívne aspekty, ako je hluk.

2.5.1 Vytvorí sa proces potvrdzovania, aby sa kvantitatívne monitorovalo ako pripravované kroky S2R konkrétne prispievajú k dosiahnutiu týchto najvyšších cieľov. Riadenie kvality a požiadaviek sú prístupmi zohľadňujúcimi súčasný stav s cieľom umožniť minimálny pokrok monitorovania cieľov, a preto sú tieto prístupy zavedené v S2R na profesionálnom základe.

2.6 S2R zameria svoju činnosť na štyri druhy železničnej dopravy:

- interoperabilná vysokorýchlostná osobná doprava,
- interoperabilná regionálna osobná doprava,
- neinteroperabilná mestská/prímestská osobná doprava,
- interoperabilná nákladná doprava.

2.7 Financovanie zabezpečí Únia, ktorej maximálny príspevok bude 450 miliónov EUR, a ostatní členovia, ktorí by mali poskytnúť najmenej 470 miliónov EUR.

2.8 Dĺžka trvania je stanovená do 31. decembra 2024.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Význam S2R

EHSV s nadšením podporuje iniciatívu S2R a považuje ju za dôležitý krok pre európsky priemysel v takom strategickom sektore, ako sú železnice. EHSV navyše víta silné zapojenia železničných podnikov do projektu.

⁽¹⁾ Plán jednotného európskeho dopravného priestoru – Vytvorenie konkurencieschopného dopravného systému efektívne využívajúceho zdroje, COM(2011) 144 final.

⁽²⁾ Štvrtý železničný balík – dobudovanie jednotného európskeho železničného priestoru na posilnenie európskej konkurencieschopnosti a rastu, COM(2013) 25 final.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 327, 12.11.2013, s. 122.

3.2 Zamestnanosť

EHSV osobitne zdôrazňuje význam S2R pre zamestnanosť. Podľa odhadov pracuje pre toto odvetvie priamo alebo nepriamo v celej Európe 400 000 osôb. Okrem toho viac ako 1 350 000 osôb pracuje pre manažerov európskej infraštruktúry a prevádzkovateľov železničnej dopravy. Zamestnanosť v mestských železničiach má pravdepodobne rovnaký význam, celkové množstvo pracovných miest v odvetví dosahuje približne tri milióny.

3.3 Veľká výzva pre európske železničné odvetvie

EHSV upozorňuje, že na to, aby sa dosiahli ciele, ktoré Únia stanovila v dlhodobom horizonte, je nevyhnutná zásadná zmena, a to nielen technického, ale aj kultúrneho charakteru. Okrem stanovenia noriem a opatrení v záujme harmonizácie by EÚ mala podporovať nadnárodný rámec pre spoločnú činnosť.

3.4 Financovanie

EHSV oceňuje finančné úsilie, ktoré bolo v súvislosti s S2R vyvinuté. Avšak k celkovému predpokladanému rozpočtu – 920 miliónov EUR bude treba pridať ďalšie prostriedky, keďže S2R si bude vyžadovať investície, ktoré sa odhadujú celkovo na 1,4 miliardu EUR. Pretože v opačnom prípade bude treba v rámci jednotlivých aktivít S2R stanoviť priority.

3.5 Doplnkové činnosti

Celkový rozpočet počíta so 120 miliónmi EUR, pokiaľ ide o príspevky na „doplnkové činnosti“. Ide o činnosti, ktoré členovia spoločného podniku pridávajú k investíciám do V&V podporovaným z prostriedkov EÚ. Túto sumu preto neposkytne Európska únia.

3.6 Svetový trh pre odvetvie železničnej dopravy

EHSV vyzdvihuje význam S2R pre udržanie konkurencieschopnosti európskeho priemyslu, ktorý naďalej produkuje viac než 50 % železničného vybavenia a služieb (v Európe 80 %). Celkový objem trhu sa odhaduje na 146 miliárd EUR ročne, hoci „dostupná“ časť tohto trhu predstavuje 106 miliárd EUR ročne⁽⁴⁾.

3.7 Európa stráca pozície

Je známe, že ázijské krajiny masívne investujú do V&V vo svojich príslušných národných železničných odvetviach. Európske podniky sú vystavené enormným tlakom zo strany ázijských konkurentov. Svetový trh prináša čoraz viac výziev pre európske odvetvie železničnej dopravy, pretože neustále narastá počet subjektov vo všetkých produktoch a segmentoch. Hoci je veľmi ťažké konkurovať ázijským spoločnostiam cenami, európske odvetvie železničnej doprave naďalej zohráva dôležitú úlohu, pokiaľ ide o výskum a vývoj.

3.8 Úloha malých a stredných podnikov

3.8.1 Na inováciu železničného trhu je treba industrializovať produkty. Je preto potrebné, aby svetoví lídri a priemyselní giganti trhu využívali inovačné riešenia vyvinuté v S2R.

3.8.2 EHSV však uznáva, že aj MSP zohrávajú kľúčovú úlohu v S2R, a to tromi možnými spôsobmi:

- prostredníctvom vytvorenia „klastrov“ a žiadosti o premenu na pridružených členov, so záväzkom 2,5 % hodnoty inovačného programu (financovanie vo výške 47,6 %),
- prostredníctvom výziev na predkladanie návrhov (dostupných 135 miliónov EUR, financovaných vo výške 100 %),
- prostredníctvom premeny na subdodávateľov jedného z členov spoločného podniku (zakladajúci člen alebo pridružený člen). Miera financovania týchto činností bude rovnako 100 %.

⁽⁴⁾ Roland Berger „World Rail Market Study, forecast 2012-2017“ (Štúdiá o svetovom trhu v železničnej oblasti, predpoveď na obdobie rokov 2012 – 2017).

3.9 Príklad ERMTS

System železničnej signalizácie ERMTS, ktorý bol vytvorený na podnet Európskej komisie, dokazuje, že snaha spolupracovať musí presiahnuť vnútroštátne záujmy. ERMTS je pravdepodobne najväčšou výzvou, pokiaľ ide o dosiahnutie úspechu železničného odvetvia, keďže sa z neho stal najpoužívanejší systém na železničiach nielen v Európe, ale aj v mnohých krajinách mimo nej s potenciálom plnej interoperability. Treba preto vyvinúť skutočné úsilie, aby sa splnili ciele dosiahnuť plnú interoperabilitu, zvýšiť kapacitu a zároveň znížiť náklady na vykonávanie.

3.10 V skratke: S2R je krok správnym smerom

Významné podniky v európskom železničnom odvetví (ktoré si navzájom konkurujú) sa prvýkrát rozhodli spolupracovať a pracovať na spoločnom výskumnom programe.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 Výskum a vývoj (VaV)

4.1.1 V nadväznosti na smernicu o interoperabilite⁽⁵⁾ navrhovaný program v oblasti VaV zahŕňa: koľajové vozidlá pre nákladné a osobné vlaky, infraštruktúru, systém kontroly a riadenia a signalizáciu.

4.1.2 EHSV poukazuje na význam toho, aby prednosť dostali činnosti zamerané na zvýšenie bezpečnosti osôb a ekonomickú efektívnosť železníc. Nové technológie musia tiež zlepšiť informovanie používateľov železníc.

4.2 Inovačné programy

EHSV berie na vedomie, že S2R obsahuje päť inovačných programov, ktoré určili odborníci pracujúci pod vedením organizácie UNIFE. Týmito inovačnými programami (IP) sú:

4.2.1 (IP1) Energy & Mass Efficient Technologies for High Capacity Trains (Účinné technológie v oblasti energetiky a hmotnosti pre vysokokapacitné vlaky)

4.2.1.1 Navrhuje sa vytvoriť novú generáciu vlakov, ktoré by boli ľahšie, energeticky účinnejšie, menej by poškodzovali koľajnice a mali by menší dosah na životné prostredie. Nové technológie by zahŕňali: trakčné systémy (*traction drives*), systémy kontroly a riadenia (TCMS), šasi (*car body shell*) z ľahších materiálov, koľajové vozidlá (*running gear*), brzdové systémy a dvere.

4.2.1.2 Najdôležitejšími cieľmi IP1 sú:

- zvýšiť fyzickú kapacitu vozňov a propagovať posilnenie dopravnej kapacity železníc,
- Zredukovať prerušenia cesty pre cestujúcich tým, že sa zvýši spoľahlivosť prevádzky a dostupnosť vlakov, a to aj vďaka používaniu jednoznačne spoľahlivejších súčiastok alebo spoľahlivých systémových/subsystémových štruktúr,
- znížiť náklady na životný cyklus vozidiel (menej údržby, menšia spotreba energie atď.) a ďalších subsystémov, ktoré sú s vozidlom prepojené (menej škôd na trati. atď.),
- zvýšiť energetickú účinnosť vozidla a zredukovať hmotnosť vozidla,
- zvýšiť kapacitu spojenia medzi jednotkami v záujme väčšej operatívnej flexibility.

⁽⁵⁾ Ú. v. EÚ L 191, 18.7.2008, s. 1.

4.2.2 (IP2) Advanced Traffic Management & Control Systems (Pokročilé systémy riadenia dopravy a kontroly)

4.2.2.1 Z historického hľadiska existujú na železničnom trhu odlišné hlavné vnútroštátne riešenia, pokiaľ ide o signalizáciu. V oblasti značenia existujú rozličné spôsoby riešenia potrieb miest (systém kontroly vlakov vytvorený v komunikáciách) a S2R skúma možnosť a kapacitu ponúknuť väčšiu interoperabilitu/štandardizáciu/integráciu týchto potrieb ERTMS.

4.2.2.2 Najdôležitejšími cieľmi IP2 sú:

- vyvinúť novú generáciu systémov signalizácie a kontroly, ktoré umožnia inteligentné riadenie dopravy automatickými vlakmi (bez rušňovodiča) a väčšiu kapacitu, spoľahlivosť a drastické zníženie nákladov na životný cyklus pre železničné podniky a manažérov infraštruktúry,
- udržať prevahu ERTMS ako riešenia železničnej signalizácie a systémov kontroly vo svete prostredníctvom profesionálnych metód formálnej a otvorenej špecifikácie na dosiahnutie plnej interoperability s primeranými nákladmi,
- rozšíriť synergiu a interoperabilitu mestských železníc a hromadnej dopravy,
- zredukovať prerušenia cesty pre cestujúcich tým, že sa zvýši spoľahlivosť prevádzky a dostupnosť železničnej dopravy, a to aj vďaka používaniu oveľa spoľahlivejších súčiastok alebo spoľahlivých systémových/subsystémových štruktúr.

4.2.3 (IP3) Cost Efficient-High Capacity Infrastructure (Rentabilná a vysokokapacitná infraštruktúra)

4.2.3.1 Sú štyri oblasti výskumu:

- nové trasy a ťahy: zlepšiť súčasné trasy a ťahy a nový koncept zmeny v premávke vlakov (mechatronika trás a ťahov) s cieľom znížiť hluk, počet porúch týchto typov strojov a náklady na údržbu,
- radikálne inovačné trate. Celková optimalizácia tratí: nový plán celej siete tratí s cieľom čo najlepšie reagovať na dopravné tlaky a rozvoj a uplatňovanie nových technológií,
- inteligentná údržba infraštruktúry: nové riešenia registrov železničných aktív, nástroje merania a dohľadu náskoku, využiť vytvorenú údržbu namiesto podmienennej údržby (technika údržby) a údržba podľa dizajnu prispievajú k minimalizácii nákladov, zvyšovaniu kapacity a znižovaniu hluku,
- energetická účinnosť: inovačná integrácia energie z obnoviteľných zdrojov, mechanizmy na uchovávanie energie blízko tratí, efektívne využívanie energie z obnoviteľných zdrojov, ako aj inteligentná interakcia s elektrickou sieťou postavia železnice na špičku tejto technológie.

4.2.4 (IP4) IT Solutions for a Seamless Attractive Railway (IT riešenia pre jednoliate atraktívne železnice)

4.2.4.1 neplánuje sa vytvoriť spoločnú platformu, ale interoperabilný rámec, v ktorom každý, kto jednoducho chce, môže „pripojiť“ svoj vývoj v otvorených rozhraniach, čím sa zabráni závislosti celého GDS (globálneho distribučného systému). Cestovanie sa tak stane produktom. Súčasná aktivity výskumu a vývoja železničného odvetvia sa musia zahrnúť do projektu.

4.2.5 (IP5) Technologies for Sustainable & Attractive European Freight (Technológie pre udržateľnú a atraktívnu európsku nákladnú dopravu)

4.2.5.1 Hlavnou výzvou IP5: definovať všetky technologické postupy a procesy potrebné na dosiahnutie jedného z kľúčových cieľov bielej knihy: aby sa do roku 2030 30 % cestnej dopravy presunulo na železnice a vnútrozemské vodné cesty a do roku 2050 by to malo byť 50 %. EHSV odporúča z dôvodu akceptácie, predovšetkým nákladnej železničnej dopravy, zahrnúť do IP5 výskum o ochrane pred hlukom.

4.3 Systémy demonštračných platforiem

4.3.1 EHSV konštatuje, že cieľom S2R nie je vytvoriť prototypy, ale plne funkčné produkty, ktoré možno využiť v železničných systémoch. Nové technológie a inovácie vyvinuté v rámci inovačného programu S2R sa prezentujú v skutočných alebo simulovaných operatívnych podmienkach prostredníctvom integrovaných technologických ukazovateľov. Systémy demonštračných platforiem navrhujú rozvíjať a demonštrovať tieto technológie, aby dosiahli dostatočnú technologickú úroveň pre novú generáciu železničných systémov.

4.3.2 Zatiaľ sa nerozhodlo o mieste, kde sa nainštalujú integrované technologické ukazovatele, keďže sa tak udeje na konci S2R. Určia to budúci členovia spoločného podniku (zakladajúci a pridružení členovia) a Európska komisia. Fyzický alebo virtuálny vývoj systémov demonštračných platforiem bude závisieť najmä od definície a výsledkov integrovaných technologických ukazovateľov.

4.4 Patenty

4.4.1 4.4.1 Nakoľko sa tu používa systém financovania z viacerých zdrojov a keďže Spoločenstvo poskytne veľký objem prostriedkov, výbor sa nazdáva, že by bolo vhodné presnejšie definovať použitie a vlastníctvo konečných produktov výskumu, ktoré prinesie Shift2Rail. Kľúčovou otázkou je preto duševné vlastníctvo a patenty. Ich obsah a spôsob fungovania musia byť stanovené v článku samotného nariadenia. Tejto absenciou a riziku, ktoré z nej vyplýva, sa EHSV už venoval v prijatých stanoviskách o spoločných podnikoch „Inovačné lieky“, „Clean Sky“, „ENIAC“ alebo „Palivové články“. V tejto spoločnej technologickej iniciatíve sa môže tento nedostatok prejavovať ešte výraznejšie, vzhľadom na to, že výsledky tohto výskumu budú zaujímať podniky s priamym konkurenčným postavením na trhu, predovšetkým výrobcov automobilov (pozri bod 3.10 stanoviska).

4.4.2 Výbor zdôrazňuje, že treba dbať o to, aby vynálezy financované z verejných zdrojov slúžili verejnému záujmu. Treba sa preto predovšetkým zamyslieť nad mechanizmami, ktoré podporujú návrat k investíciám Spoločenstva a zabezpečiť, aby sa industrializácia výsledkov výskum spoločného podniku uskutočňovala na území Európskej únie.

4.5 Vymedzenie noriem interoperability

4.5.1 Podľa štatútu spoločného podniku Shift2Rail (príloha 1, bod 2 písm. h)) je jednou z jeho úloh „zhromažďovať požiadavky používateľov a vymedziť normy interoperability s cieľom usmerňovať investície do výskumu a inovácií smerom k operačným a trhovo využiteľným riešeniam“. Dôvodová správa k návrhu nariadenia to potvrdzuje (pozri dôvodovú správu, bod 3.3, s. 8).

4.5.2 Tento návrh treba odmietnuť, pretože:

- vymedzenie noriem nesmie byť zverené inštitúciám, ktoré sú vytvorené na základe partnerstva verejného a súkromného sektora a je do nich zapojený len veľmi úzky počet subjektov. Minimálnou požiadavkou v prípade technických špecifikácií alebo noriem je, aby boli vytvorené v spolupráci so všetkými zainteresovanými stranami a po ich vzájomnej dohode alebo na základe všeobecnej dohody. Štatút Shift2Rail je v priamom rozpore s touto zásadou,
- v súčasnosti platná smernica o interoperabilite (smernica 2008/57/ES) už stanovuje právny rámec na úrovni EÚ, ktorý určuje vymedzenie technických špecifikácií interoperability (TSI). Návrhy TSI vypracúva v spolupráci so združeniami a sociálnymi partnermi Európska železničná agentúra na základe preskúmania jednotlivých systémov.
- Európska železničná agentúra má len postavenie pozorovateľa (článok 11 prílohy). Síce sa na niektorých miestach uvádza ako koordinujúci orgán, fakticky však majú všetku moc v rukách Komisia a osem podnikov, ktoré sú zakladajúcimi členmi. Takéto vytváranie inštitucionálnych dvojitého zodpovedností je nepochopiteľné.

4.5.3 Preto by technické špecifikácie v oblasti interoperability mala jednoznačne stanovovať len Európska železničná agentúra.

V Bruseli 25. marca 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady o účasti Európskej únie na zvýšení kapitálu Európskeho investičného fondu“

COM(2014) 66 final – 2014/0034 (COD)

(2014/C 226/11)

Spravodajca: **Michael SMYTH**

Rada (18. februára 2014) a Európsky parlament (24. februára 2014) sa rozhodli podľa článku 173 ods. 3 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady o účasti Európskej únie na zvýšení kapitálu Európskeho investičného fondu“

COM(2014) 66 final – 2014/0034 (COD).

Predsedníctvo Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru poverilo 25. februára 2014 vypracovaním tohto stanoviska odbornú sekciu pre jednotný trh, výrobu a spotrebu.

Vzhľadom na naliehavosť témy bol pán Smyth rozhodnutím Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na 497. plenárnom zasadnutí 25. a 26. marca 2014 (schôdza z 25. marca 2014) vymenovaný za hlavného spravodajcu. Výbor prijal 133 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 3 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Úvod

1.1 EHSV podporuje rekapitalizáciu Európskeho investičného fondu, ktorá mu umožní rozšíriť svoju rolu poskytovateľa rizikového kapitálu rýchlo rastúcim a inovatívnym malým a stredným podnikom (MSP).

1.2 Rozhodnutie zvýšiť upísané základné imanie EIF o sumu až do výšky 1,5 miliardy EUR predstavuje významné zvýšenie investičného potenciálu EIF. Vzhľadom na hospodársku krízu a stagnáciu európskeho hospodárstva je však na mieste otázka, či aj toto zvýšenie nie je primálne.

1.3 Z nedávnych prieskumov a údajov o financiách MSP a bankových úveroch poskytovaných MSP vyplynulo, že prístup k financovaniu (investičnému aj prevádzkovanému kapitálu) je najpálčivejším problémom MSP. Miera poskytovania bankových úverov klesala v každom z troch posledných mesiacov. Pôsobnosť EIF je zameraná na inovatívne podniky a rýchly rast, neexistuje však dostatok dôvodov na ešte väčšiu rekapitalizáciu fondu, aby mohol byť ešte užitočnejší?

1.4 EHSV opakuje svoju žiadosť o podstatnú rekapitalizáciu EIF, aby mohol plniť úlohu, ktorá mu bola pôvodne určená, čiže úlohu európskeho fondu rizikového kapitálu s osobitnou právomocou financovať začínajúce podniky v oblasti špičkových technológií.

1.5 EHSV navrhuje vyplatenie 20 % čistého zisku ako dividend a použitie ich na pokrytie časti nákladov na zvýšenie kapitálu. EHSV podporuje snahu o rovnováhu finančných a politických výnosov EIF a zapojenie vhodných finančných inštitúcií do zvýšenia základného imania EIF.

2. Návrh

2.1 Európsky investičný fond (EIF) má dve hlavné úlohy:

- poskytovanie rizikového kapitálu na zvýšenie jeho dostupnosti pre rýchlo rastúce a inovatívne MSP,
- poskytovanie záruk a iných nástrojov na rozdelenie rizika s cieľom zlepšiť úverovú kapacitu finančných inštitúcií vo vzťahu k MSP.

2.2 Fond využíva vlastné finančné prostriedky a v nasledujúcich rokoch bude tiež spravovať viacero programov EÚ, ako je Horizont 2020 a COSME. Očakáva sa, že EIF zdvojnásobí svoju expozíciu v oblasti záruk a rizikového kapitálu, a preto je nevyhnutné zvýšiť kapitál tohto fondu. Väčšinu EIF (62,1 %) momentálne vlastní Európska investičná banka (EIB). Ostatnými akcionármi sú Európska únia (30 %) a 24 verejných a súkromných finančných inštitúcií (7,9 %).

2.3 Zámerom návrhu je zvýšiť upísané základné imanie fondu z 3 miliárd EUR na 4,5 miliardy EUR, pričom 20 % z tejto sumy bude splatených. Zvýšenie kapitálu posilní kapacitu EIF na zvýšenie kreditnej kvality a bude stimulovať poskytovanie úverov MSP vo výške 11 mld. až 20 mld. EUR v rokoch 2014 a 2015.

3. Pripomienky k návrhu

3.1 Rekapitalizácia EIF je na prvý pohľad nepochybne pozitívnym krokom. Z údajov ECB vyplýva, že celkový objem úverov poskytnutých podnikom klesal vo všetkých troch mesiacoch pred januárom 2014. Najaktuálnejší prieskum poskytovania bankových úverov ukázal, že prístup k financovaniu predstavuje najpálčivejší problém MSP v eurozóne, hoci v jednotlivých zemepisných oblastiach jestvovali odlišnosti. Hlavnými faktormi ovplyvňujúcimi potrebu externého financovania v MSP boli prevádzkový kapitál a potreba fixných investícií. Rekapitalizácia EIF pomôže vyriešiť niektoré z týchto problémov, avšak rozsah potrieb je obrovský.

3.2 EHSV víta rekapitalizáciu EIF. Konštatuje, že Európska rada na svojom decembrovom zasadnutí vyzvala Komisiu a EIB, aby ďalej zvyšovali kapitál EIF, a očakáva, aké výsledky tento návrh prinesie. Výbor vo svojich minulých stanoviskách vyjadril obavy v súvislosti s úlohou EIF a teraz ich znovu pripomína ⁽¹⁾.

3.3 Zvýšenie základného imania EIF prispeje k dosiahnutiu cieľa vytvoriť dodatočnú kapacitu pre kapitálové investície na podporu aj inovácií, výskumu a technologického rozvoja všetkých podnikov v členských štátoch. Na dosiahnutie tohto cieľa pri čo najmenších rozpočtových výdavkoch EHSV odporúča na valnom zhromaždení EIF v roku 2014 rozhodnúť o vyplatení 20 % čistého zisku ako dividend. EHSV si myslí, že by bolo prospešné, keby sa ročné dividendy, ktoré sa majú prijať v rokoch 2014 až 2017 za účasť Únie vo fonde, považovali za vonkajšie pripísané príjmy a použili na pokrytie časti nákladov na zvýšenie kapitálu. EHSV podporuje snahu o rovnováhu finančných a politických výnosov EIF a podporuje snahu o úplné zachovanie trojstrannej štruktúry EIF. V tejto súvislosti vyzýva zapojiť viac podobne zmyslajúcich finančných inštitúcií ako nových akcionárov.

3.4 Keď sa EIF v roku 1993 vytváral, odporúčalo sa, aby podporoval podniky nielen prostredníctvom kapitálových záruk a úverov, ale aj vytvorením Európskeho fondu rizikového kapitálu s rozpočtom do 60 miliárd EUR. Cieľom bolo kompenzovať nedostatok súkromného rizikového kapitálu v Európe v porovnaní so severnou Amerikou a znížiť závislosť od úverov s pevnou úrokovou mierou, ktorá znevýhodňuje nové a rozbiehajúce sa podniky. V čase zriadenia EIF v roku 1994 bola jeho úloha v oblasti poskytovania rizikového kapitálu len okrajová a dominovalo poskytovanie úverových záruk.

3.5 EHSV sa domnieva, že EIF by mal mať širšiu pôsobnosť v oblasti poskytovania rizikového kapitálu ako sa pôvodne plánovalo.

V Bruseli 25. marca 2014

Predsa
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 143, 22.5.2012, s. 10.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o posilnení určitých aspektov prezumpcie nevinu a práva byť prítomný na konaní pred súdom v trestnom konaní“

COM(2013) 821 final – 2013/0407 (COD),

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o procesných zárukách pre deti podozrivé alebo obvinené v trestnom konaní“

COM(2013) 822 final – 2013/0408 (COD),

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o predbežnej právnej pomoci pre podozrivé alebo obvinené osoby pozbavené osobnej slobody a o právnej pomoci v konaní o európskom zatykači“

COM(2013) 824 final – 2013/0409 (COD),

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Dosahovanie pokroku pri realizácii agendy Európskej únie v oblasti procesných práv pre podozrivé alebo obvinené osoby – posilnenie základov európskeho priestoru trestného súdnictva“

COM(2013) 820 final

(2014/C 226/12)

Spravodajca: **Xavier VERBOVEN**

Európsky parlament 13. januára 2014 a Rada 22. januára 2014 sa rozhodli podľa článku 304 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o posilnení určitých aspektov prezumpcie nevinu a práva byť prítomný na konaní pred súdom v trestnom konaní“

COM(2013) 821 final – 2013/0407 (COD)

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o procesných zárukách pre deti podozrivé alebo obvinené v trestnom konaní“

COM(2013) 822 final – 2013/0408 (COD)

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o predbežnej právnej pomoci pre podozrivé alebo obvinené osoby pozbavené osobnej slobody a o právnej pomoci v konaní o európskom zatykači“

COM(2013) 824 final – 2013/0409 (COD).

Európska komisia sa 27. novembra 2013 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Dosahovanie pokroku pri realizácii agendy Európskej únie v oblasti procesných práv pre podozrivé alebo obvinené osoby – posilnenie základov európskeho priestoru trestného súdnictva“

COM(2013) 820 final.

Odborná sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 12. marca 2014.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 497. plenárnom zasadnutí 25. a 26. marca 2014 (schôdza z 25. marca 2014) prijal 139 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 9 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závěry a odporúčania

Výbor víta a podporuje návrhy smerníc a odporúčania Komisie týkajúce sa prezumpcie nevinu, procesnej ochrany detí a iných zraniteľných osôb, ako aj predbežnej právnej pomoci.

1.1 Výbor má však napriek tomu niekoľko pripomienok, ktorými chce posilniť východiská a ciele týchto návrhov.

1.2 V súvislosti s prezumpciou nevinu chce zdôrazniť, že nikoho nemožno označiť za vinného skôr, ako sa prijme konečný rozsudok, a že toto právo je nedotknuteľné. Zdôrazňuje, že dôvera občanov v súdny systém si vyžaduje, aby sudcovia boli imúnni voči akémukoľvek nátlaku a ovplyvňovaniu, vrátane tlaku médií. V tejto súvislosti musia aj médiá predchádzať tomu, aby sa stávali do úlohy súdnych orgánov, pričom sa však nesmie obmedziť ústavné právo na slobodu tlače.

1.3 Pokiaľ ide o ochranu detí v trestnom konaní, výbor chce zdôrazniť, že v prípade pozbavenia osobnej slobody sú deti obzvlášť zraniteľné vzhľadom na zrejmé riziká pre ich telesný a duševný rozvoj vyplývajúce z tohto pozbavenia slobody. Výbor tiež zdôrazňuje, že je potrebné prednostne sa zamerať na iniciatívy, ktoré deťom, ktoré sa ocitli v trestnom konaní, umožnia čo najrýchlejšie sa začleniť do sociálneho života a života spoločnosti.

1.4 Kladne hodnotí skutočnosť, že zásady návrhu smernice o predbežnej právnej pomoci sa uplatňujú aj v prípade osôb, na ktoré sa vzťahuje európsky zatykač. Podporuje tiež odporúčanie, ktorého cieľom je ďalšie zjednotenie kritérií rozhodovania o práve na právnu pomoc v trestnom konaní. Poznomenáva však, že poskytovanie právnej pomoci v trestnom konaní nesmie byť ohrozené rozpočtovými ťažkosťami, s ktorými niektoré členské štáty zápasia, a kladie preto otázku, do akej miery možno na tento účel uvoľniť prostriedky na európskej úrovni, napríklad v podobe európskeho fondu.

1.5 Konštatuje, že ustanovenia smernice o prezumpcii nevinu a smernice o ochrane detí v trestnom konaní platia iba v rámci trestného konania. Výbor sa v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva domnieva, že pojem trestné konanie sa v európskom práve musí interpretovať nezávisle od určovania druhu súdneho konania v členských štátoch. Aby bolo možné optimálne zaručiť možnosť nezávislej interpretácie, výbor odporúča vypustiť z odôvodnení týchto návrhov smerníc časti, v ktorých sa uvádza, že záruky sa nevzťahujú na správne konania vedúce k sankciám.

1.6 Čo sa týka konania v neprítomnosti obvineného podľa článku 8 návrhu smernice o prezumpcii nevinu, výbor konštatuje, že v súlade s týmito ustanoveniami sa trestné konanie môže uskutočniť v neprítomnosti obvineného iba v prípade, že bolo jednoznačne preukázané, že táto osoba bola upovedomená o plánovanom konaní. Toto však môže viesť k praktickým ťažkostiam v prípade, že nie je známe miesto pobytu obvineného, a preto výbor odporúča, aby členské štáty mali výslovnú možnosť ustanoviť osobitný spôsob predvolania osoby s neznámym miestom pobytu (napr. doručenie predvolania na oddelenie polície).

2. Zhrnutie návrhov Komisie

2.1 Európska komisia zverejnila 27. novembra 2013 súbor nových opatrení týkajúcich sa procesných záruk v trestnom konaní.

2.2 Súbor nadväzuje na legislatívny program týkajúci sa procesných záruk v trestnom konaní, ktorého súčasťou je smernica 2010/64/EÚ o práve na tlmočenie a preklad v trestnom konaní, smernica 2012/13/EÚ o práve na informácie v trestnom konaní a smernica 2013/48/EÚ o práve na prístup k obhajcovi a o práve na informovanie tretej osoby po pozbavení osobnej slobody.

2.3 Zámerom tohto legislatívneho programu je zavedením minimálnych procesných záruk do trestného konania na jednej strane zaručiť občanom Európskej únie na celom jej území právo na spravodlivé súdne konanie, a na druhej strane upevniť dôveru členských štátov v právne systémy ostatných členských štátov, a uľahčiť tak vzájomné uznávanie súdnych rozhodnutí.

2.4 Predkladaný súbor obsahuje tri návrhy smerníc, ktoré sa týkajú prezumpcie nevinu, procesnej ochrany detí v trestnom konaní a práva na predbežnú právnu pomoc.

2.4.1 Návrh smernice o prezumpcii nevinny

2.4.1.1 Zásada, že obvinené alebo obžalované osoby sa v trestnom konaní musia považovať za nevinné, kým sa zákonným spôsobom nepreukáže ich vina, je jedným z najdôležitejších princípov procesného trestného práva a tvorí jadro práva na spravodlivé súdne konanie. Zásada prezumpcie nevinny bola obsahovo rozpracovaná v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva.

2.4.1.2 Zámerom návrhu smernice je zahrnúť určité aspekty takto rozpracovanej zásady prezumpcie nevinny, aby sa dalo optimálne zaistiť účinné uplatňovanie tejto zásady v Európskej únii.

2.4.1.3 Do smernice sú zahrnuté tieto aspekty prezumpcie nevinny: 1) zákaz označovať neodsúdené osoby vo verejných vyhláseniach a úradných rozhodnutiach orgánov verejnej moci za vinné, 2) dôkazné bremeno leží na prokurátorovi a akékoľvek odôvodnené pochybnosti o vine sa musia vykladať v prospech obvineného, 3) právo nevypovedať vo vlastný neprospech a nespolupracovať, 4) právo odoprieť výpoveď, 5) právo obžalovaného zúčastniť sa na svojom súdnom konaní.

2.4.2 Návrh smernice o procesných zárukách pre deti v trestnom konaní

2.4.2.1 V záujme zaručenia práva na spravodlivé súdne konanie osobám, ktoré nehovoria alebo nerozumejú jazyku trestného konania, bola prijatá smernica 2010/64/EÚ. Môžu však jestvovať aj iné ako jazykové dôvody, prečo obvinený nie je schopný plne porozumieť trestnému konaniu a zúčastňovať sa a ňom, napríklad jeho nízky vek alebo duševné postihnutie.

2.4.2.2 Komisia vypracovala návrh smernice, aby sa deťom zaručilo právo na spravodlivé trestné konanie. Táto smernica zaisťuje ochranu spravodlivého súdneho konania prostredníctvom: 1) práva dieťaťa a nositeľa rodičovských práv a povinností byť informovaný o ďalších právach, ktoré dieťaťu vyplývajú z tejto smernice alebo jej transpozície do právnych predpisov členského štátu, 2) väčšej pomoci obhajcu, 3) práva na individuálne posúdenie, 4) práva požiadať o lekársku prehliadku pri pozbavení osobnej slobody, 5) povinnosti audiovizuálne zaznamenávať výsluch detí, 6) podmienky, že pozbavenie osobnej slobody má byť iba krajným opatrením, 7) osobitného prístupu pri pozbavení osobnej slobody, 8) práva na včasné a starostlivé riešenie prípadu, 9) súdneho konania s vylúčením verejnosti, 10) práva dieťaťa a nositeľa rodičovských práv a povinností byť prítomný na konaní pred súdom v trestnom konaní, 11) práva na prístup k právnej pomoci.

2.4.2.3 Rovnaké záruky sú prijaté pre dospelých, ktorí sú v zraniteľnom postavení, avšak vzhľadom na skutočnosť, že je ťažké vymedziť pojem „dospelý v zraniteľnom postavení“, sa Komisia rozhodla nezahrnúť príslušné ustanovenia do smernice, ale uviesť ich v odporúčaní.

2.4.3 Návrh smernice o predbežnej právnej pomoci

2.4.3.1 V smernici 2013/48/EÚ sa zaručuje právo na právnu pomoc obhajcu. Aby toto právo bolo skutočne zaručené pre všetkých, požaduje sa zabezpečiť právnu pomoc pre tých, ktorí nedisponujú dostatočnými finančnými prostriedkami na zaplatenie obhajcu.

2.4.3.2 Komisia predkladá návrh týkajúci sa kritérií prístupu k právnej pomoci a záruk jej kvality a účinnosti. Vzhľadom na náklady, ktoré to pre členské štáty môže znamenať, a s tým súvisiacu zásadu proporcionality zásahov EÚ však ide len o odporúčanie.

2.4.3.3 Aby sa však zaručila pomoc obhajcu v najnutnejších prípadoch, Komisia pripravila návrh smernice o predbežnej právnej pomoci. V návrhu smernice sa konkrétne ustanovuje povinnosť členských štátov zabezpečiť právnu pomoc okamžite, t. j. skôr, ako príslušné úrady v danom členskom štáte prijímú konečné rozhodnutie o priznaní (alebo zamietnutí) právnej pomoci, a to v týchto dvoch prípadoch: 1) osobám, ktoré sú pozbavené osobnej slobody, 2) osobám, na ktoré sa vzťahuje európsky zatykač a sú pozbavené osobnej slobody vo vykonávaní členskom štáte.

3. Prípomienky

3.1 Výbor víta a podporuje návrhy Komisie. Hodnotí ich jednoznačne pozitívne.

3.2 Má však k predloženým dokumentom niekoľko pripomienok, ktoré sú uvedené ďalej v tejto časti. Ide tak o všeobecné pripomienky, ako aj o pripomienky technicko-právnej povahy. Tieto pripomienky neoslabujú podporu výboru východiskám a cieľom predložených návrhov, ale ju práve naopak posilňujú.

3.3 Všeobecné pripomienky

3.3.1 Prezumpcia nevinny

3.3.1.1 Výbor rozhodne podporuje zosilnenie zásady prezumpcie nevinny, ako to ustanovuje smernica o posilnení určitých aspektov tejto zásady.

3.3.1.2 Chce zdôrazniť, že nikoho nemožno označiť za vinného skôr, ako sa prijme konečný rozsudok, a že toto právo je nedotknuteľné. Zdôrazňuje, že dôvera občanov v súdny systém si vyžaduje, aby sudcovia boli imúnni voči akémukoľvek nátlaku a ovplyvňovaniu, vrátane tlaku médií. V tejto súvislosti musia aj médiá predchádzať tomu, aby sa stavali do úlohy súdnych orgánov, pričom sa však nesmie obmedziť ústavné právo na slobodu tlače.

3.3.2 Procesná ochrana detí a zraniteľných osôb

3.3.2.1 Výbor tiež rozhodne podporuje posilnenie práv zraniteľných osôb v trestných konaniach, a najmä detí, ako sa to ustanovuje v návrhu smernice týkajúcej sa podstatných záruk pre deti a v predloženom odporúčaní, v ktorom sa zaručuje, že zraniteľné osoby sa ako také uznajú a zohľadnia sa ich potreby.

3.3.2.2 Deti, ktoré sa uchylujú k trestnej činnosti, často v dôsledku svojej sociálnej situácie alebo prostredia, sú v prípade pozbavenia osobnej slobody obzvlášť zraniteľné vzhľadom na zrejme riziká pre ich telesný, duševný a sociálny rozvoj.

3.3.2.3 Výbor navyše zdôrazňuje, že je potrebné prednostne sa zamerať na iniciatívy, ktoré deťom, ktoré sa ocitli v trestnom konaní, umožnia čo najrýchlejšie sa začleniť do sociálneho života a života spoločnosti.

3.3.2.4 Pokiaľ ide o ustanovenie, podľa ktorého sa právo detí na prístup k obhajcovi uplatňuje aj pri trestných konaniach, ktoré môžu viesť k zastaveniu trestného stíhania prokurátorom, výbor považuje za vhodné spresniť, že toto právo sa uplatňuje aj v rámci opatrení, ktoré nahrádzajú trestné stíhanie.

3.3.3 Predbežná právna pomoc

3.3.3.1 Výbor súhlasí so zásadou uvedenou v návrhu smernice, ktorá zaručuje právnu pomoc v situáciách, kedy je prístup k obhajcovi najdôležitejší, teda „predbežnú právnu pomoc“.

3.3.3.2 Kladne hodnotí aj skutočnosť, že tieto zásady sa uplatňujú aj v prípade osôb, na ktoré sa vzťahuje európsky zatykač. Podporuje aj odporúčanie, ktorého cieľom je ďalšie zjednotenie kritérií rozhodovania o práve na právnu pomoc v trestnom konaní.

3.3.3.3 Poznomenáva však, že poskytovanie právnej pomoci v trestnom konaní nesmie byť ohrozené rozpočtovými ťažkosťami, s ktorými niektoré členské štáty zápasia, a kladie preto otázku, do akej miery možno na tento účel uvoľniť prostriedky na európskej úrovni, napríklad v podobe určitého európskeho fondu.

3.4 Technicko-právne pripomienky

3.4.1 Rozsah pôsobnosti návrhov smernice týkajúcej sa prezumpcie nevinny a ochrany detí v trestnom konaní

3.4.2 V smernici o posilnení určitých aspektov prezumpcie nevinny, ako aj v smernici o procesných zárukách pre deti v súdnom konaní sa pri vymedzení rozsahu pôsobnosti uvádza, že táto ochrana jednoznačne platí iba v rámci trestného konania.

3.4.3 V znení návrhu sa bližšie neurčuje, čo treba rozumieť pod pojmom trestné konanie. Z toho vyplýva otázka, či ide iba o konania, ktoré sa v členských štátoch označujú ako trestné konania, alebo či ide v návrhoch smerníc o širší pojem a môže pokrývať aj administratívne postupy vedúce k sankciám.

3.4.4 Podľa ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva sa trestnoprávna povaha konania posudzuje na základe tzv. kritérií Engel: 1) zaradenie medzi trestnoprávne konania podľa legislatívy členského štátu, 2) povaha deliktu, 3) druh a závažnosť hroziaceho trestu. Preto sa pri uplatňovaní práva na spravodlivé súdne konanie v Európskom dohovore o ľudských právach mnoho správnych konaní považuje za trestné konania. Cieľom tejto judikatúry je predísť tomu, aby členské štáty mohli obísť základné záruky dohovoru výhradne na základe vlastnej kvalifikácie konania.

3.4.5 Preto sa odporúča umožniť Súdnemu dvoru interpretáciu pojmu trestné konanie, a to nezávisle od určovania druhu súdneho konania podľa legislatívy členských štátov. V opačnom prípade hrozí, že záruky ustanovené v smerniciach sa minú účelom.

3.4.6 V šiestom odôvodnení smernice o posilnení určitých aspektov prezumpcie nevinny sa tiež jednoznačne ustanovuje, že smernica sa týka výhradne trestných konaní a netýka sa správnych konaní vedúcich k sankciám.

3.4.7 Toto odôvodnenie bráni širokej interpretácii pojmu trestné konanie, ktorú Európsky dvor ľudských práv zastáva a považuje za nevyhnutnú na dodržanie práv a zásad, ktoré sú predmetom predkladaných smerníc. Výbor sa preto domnieva, že toto odôvodnenie by sa malo vypustiť.

3.4.8 Postup v prípade neprítomnosti obvineného podľa článku 8 smernice o prezumpcii nevinny

3.4.9 V uvedenom článku 8 sa ustanovuje, že členské štáty môžu iba ustanoviť možnosť, aby súd, ktorý vedie konanie, rozhodol o vine obvinenej osoby v jej neprítomnosti pod podmienkou, že obvinená osoba bola včas a osobne predvolaná, a tým informovaná o stanovenom termíne a mieste konania, alebo sa jej inými prostriedkami skutočne doručili úradné informácie o stanovenom termíne a mieste konania takým spôsobom, že bolo **jednoznačne preukázané**, že táto osoba si bola vedomá plánovaného konania.

3.4.10 Toto ustanovenie neumožňuje viesť konanie (v neprítomnosti), ak nie je známe bydlisko dotýčnej osoby, a teda nemôže byť predvolaná. V tomto prípade možno zväziť doručenie predvolania na oddelenie polície.

V Bruseli 12. marca 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Rady, ktorým sa ustanovujú najvyššie povolené hodnoty rádioaktívnej kontaminácie v potravinách a krmivách spôsobenej jadrovou haváriou alebo iným prípadom rádiologického núdzového stavu“

COM(2013) 943 final – 2013/0451 (NLE)

(2014/C 226/13)

Rada sa 12. februára 2014 rozhodla podľa článkov 31 a 32 Zmluvy o Euratome prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Rady, ktorým sa ustanovujú najvyššie povolené hodnoty rádioaktívnej kontaminácie v potravinách a krmivách spôsobenej jadrovou haváriou alebo iným prípadom rádiologického núdzového stavu“

COM(2013) 943 final – 2013/0451 (NLE).

Vzhľadom na to, že sa výbor k obsahu návrhu vyjadril už vo svojom stanovisku CES-6207-2013_00_00_TRA_AC, prijatom 16. októbra 2013 (*), na svojom 497. plenárnom zasadnutí 25. a 26. marca 2014 (schôdza z 25. marca 2014) rozhodol 127 hlasmi za, pričom 7 členovia hlasovali proti a 13 sa hlasovania zdržali, nevypracovať nové stanovisko k predmetnému návrhu, ale odkázať na postoj, ktorý zaujal v spomínanom dokumente.

V Bruseli 25. marca 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

(*) Stanovisko EHSV NAT/621 na tému „Pripravovaný návrh nariadenia Rady, ktorým sa ustanovujú najvyššie povolené hodnoty rádioaktívnej kontaminácie v potravinách a krmivách spôsobenej jadrovou haváriou alebo iným prípadom rádiologického núdzového stavu“ Ú. v. EÚ C 67, 6.3.2014, s. 183.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Rady, ktorou sa menia smernice 89/608/EHS, 90/425/EHS a 91/496/EHS, pokiaľ ide o odkazy na zootechnické právne predpisy“ COM(2014) 4 final – 2014/0033 (COD)

(2014/C 226/14)

Európsky parlament (25. februára 2014) a Rada (19. marca 2014) sa rozhodli podľa článku 42 a článku 43 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom „Návrh smernice Rady, ktorou sa menia smernice 89/608/EHS, 90/425/EHS a 91/496/EHS, pokiaľ ide o odkazy na zootechnické právne predpisy“

COM(2014) 4 final – 2014/0033 (COD).

Vzhľadom na to, že sa výbor k obsahu návrhu vyjadril už vo svojom stanovisku CES4014-2013_00_00_TRA_AC, prijatom 16. októbra 2013 (*), a stanovisku CES 1331/88, prijatom 14. decembra 1988 (**), na svojom 497. plenárnom zasadnutí 25. a 26. marca 2014 (schôdza z 25. marca 2014) rozhodol 139 hlasmi za, pričom 3 členovia hlasovali proti a 17 sa hlasovania zdržali, nevypracovať nové stanovisko k predmetnému návrhu, ale odkázať na postoj, ktorý zaujal v spomínanom dokumente.

V Bruseli 25. marca 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

(*) Stanovisko EHSV NAT/611 na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o úradných kontrolách a iných úradných činnostiach vykonávaných na zabezpečenie uplatňovania potravinového a krmivového práva a pravidiel pre zdravie zvierat a dobré životné podmienky zvierat, pre zdravie rastlín a rastlinný rozmnožovací materiál a pre prípravky na ochranu rastlín a o zmene nariadení (ES) č. 999/2001, 1829/2003, 1831/2003, 1/2005, 396/2005, 834/2007, 1099/2009, 1069/2009, 1107/2009, nariadení (EÚ) č. 1151/2012 a [...]2013 a smerníc 98/58/ES, 1999/74/ES, 2007/43/ES, 2008/119/ES, 2008/120/ES a 2009/128/ES (nariadenie o úradných kontrolách) a Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovuje hospodárenie s výdavkami týkajúcimi sa potravinového reťazca, zdravia a dobrých životných podmienok zvierat, ako aj zdravia rastlín a rastlinného rozmnožovacieho materiálu a ktorým sa menia smernice Rady 98/56/ES, 2000/29/ES a 2008/90/ES, nariadenia (ES) č. 178/2002, (ES) č. 882/2004 a (ES) č. 396/2005, smernica 2009/128/ES a nariadenie (ES) č. 1107/2009 a zrušujú rozhodnutia Rady 66/399/EHS, 76/894/EHS a 2009/470/ES“, Ú. v. EÚ C 67, 6.3.2014, s. 166.

(**) Stanovisko HSV AGR/326 k Návrhu nariadenia Rady (EHS) o veterinárnych kontrolách v obchode vnútri spoločenstva s cieľom dobudovania vnútorného trhu, k Návrhu nariadenia Rady (EHS) o sprísnení kontrol uplatňovania veterinárnych predpisov, k Návrhu nariadenia Rady (EHS), ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (EHS) č. 1468/81 o vzájomnej pomoci medzi správnymi úradmi členských štátov a o spolupráci týchto štátov s Komisiou na zabezpečenie správneho uplatňovania colných alebo poľnohospodárskych predpisov, Ú. v. ES C 56, 6.3.1989, s. 20 [nedostupné v slovenskom jazyku].

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o zootecnických a genealogických podmienkach na obchodovanie s plemennými zvieratami a ich zárodočnými produktmi a na ich dovoz do Únie“

COM(2014) 5 final – 2014/0032 (COD)

(2014/C 226/15)

Európsky parlament (25. februára 2014) a Rada (19. marca 2014) sa rozhodli podľa článku 42 a článku 43 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o zootecnických a genealogických podmienkach na obchodovanie s plemennými zvieratami a ich zárodočnými produktmi a na ich dovoz do Únie“

COM(2014) 5 final – 2014/0032 (COD).

Vzhľadom na to, že sa výbor k obsahu návrhu vyjadril už vo svojom stanovisku CES 4014-2013_00_00_AC, prijatom 16. októbra 2013 (*), a stanovisku CES 1334/88, prijatom 14. decembra 1988 (**), na svojom 497. plenárnom zasadnutí 25. a 26. marca 2014 (schôdza z 25. marca 2014) rozhodol 135 hlasmi za, pričom 3 členovia hlasovali proti a 17 členovia sa hlasovania zdržali, nevypracovať nové stanovisko k predmetnému návrhu, ale odkázať na postoj, ktorý zaujal v spomínaných dokumentoch.

V Bruseli 25. marca 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

(*) Stanovisko EHSV NAT/611 na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o úradných kontrolách a iných úradných činnostiach vykonávaných na zabezpečenie uplatňovania potravinového a krmivového práva a pravidiel pre zdravie zvierat a dobré životné podmienky zvierat, pre zdravie rastlín a rastlinný rozmnožovací materiál a pre prípravky na ochranu rastlín a o zmene nariadení (ES) č. 999/2001, 1829/2003, 1831/2003, 1/2005, 396/2005, 834/2007, 1099/2009, 1069/2009, 1107/2009, nariadení (EÚ) č. 1151/2012 a [...] /2013 a smerníc 98/58/ES, 1999/74/ES, 2007/43/ES, 2008/119/ES, 2008/120/ES a 2009/128/ES (nariadenie o úradných kontrolách) a Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovuje hospodárenie s výdavkami týkajúcimi sa potravinového reťazca, zdravia a dobrých životných podmienok zvierat, ako aj zdravia rastlín a rastlinného rozmnožovacieho materiálu a ktorým sa menia smernice Rady 98/56/ES, 2000/29/ES a 2008/90/ES, nariadenia (ES) č. 178/2002, (ES) č. 882/2004 a (ES) č. 396/2005, smernica 2009/128/ES a nariadenie (ES) č. 1107/2009 a zrušujú rozhodnutia Rady 66/399/EHS, 76/894/EHS a 2009/470/ES“, Ú. v. EÚ C 67, 6.3.2014, s. 166.

(**) Stanovisko HSV AGR/377 k Návrhu nariadenia Rady (EHS), ktorým sa stanovujú zootecnické a rodokmeňové požiadavky na obchodovanie s čistokrvnými zvieratami, Ú. v. ES C 56, 6.3.1989, s. 25 [nedostupné v slovenskom jazyku].

ISSN 1977-1037 (elektronické vydanie)
ISSN 1725-5236 (papierové vydanie)

Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie
2985 Luxemburg
LUXEMBURSKO

SK